

MINISTERUL INVESTIȚIILOR
ȘI PROIECTELOR EUROPENE

Planul Național de Redresare și Reziliență

Aprilie 2021

SUMAR

ANALIZĂ DE CONTEXT	3
Pilonul I. Tranziția Verde > Analiza situației actuale	9
Pilonul II. Transformarea Digitală > Analiza situației actuale	19
Pilonul III. Creștere inteligentă > Analiza situației actuale	25
Pilonul IV. Coeziune socială și teritorială > Analiza situației actuale	38
Pilonul V. Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională > Analiza situației actuale	49
Pilonul VI. Politici pentru generația următoare, copii și tineri > Analiza situației actuale	60
Pilonul I. Tranziția Verde > Propuneri de componente	67
I.1 Sistemul național de gestionare a apei: apă și canalizare, irigații, desecări-drenaje, lucrări de combatere a eroziunii solului și intervenții active în atmosferă.....	68
I.2 Împădurim România și protejăm biodiversitatea	70
I.3 Managementul deșeurilor și economie circulară	72
I.4 Transport feroviar și mobilitate urbană.....	74
I.5 Valul renovării – Fondul pentru reabilitarea verde și seismică.....	76
I.6 Energie regenerabilă și eficiență energetică	78
Pilonul II. Transformarea digitală > Propuneri de componente	80
II.1 Cloud guvernamental și sisteme digitale interconectate în administrația publică, semnătură și identitate electronică, promovarea investițiilor cu valoare adăugată mare în TIC	81
II.2 România Educată – Digitalizarea educației.....	85
II.3 Broadband și 5G.....	87
Pilonul III. Creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii > Propuneri de componente	88
III.1 Reforma sistemului de pensii	89
III.2 Modernizarea și consolidarea sistemului financiar-fiscal.....	91
III.3 Investiții și instrumente financiare pentru sectorul privat și reforma companiilor de stat.....	94
III.4 România Educată – Învățământ dual, tehnic și profesional.....	96
III.5 Cercetare, Dezvoltare și Inovare.....	98
III.6 Dezvoltarea infrastructurii de gaz natural în amestec cu hidrogen și alte gaze verzi.....	100
III.7 România Creativă (industrii creative)	102
III.8 Transport rutier și autostrăzi	103
Pilonul IV. Coeziune socială și teritorială > Propuneri de componente	105
IV.1 Fondul de reziliență pentru localități	106
IV.2 Fondul pentru dezvoltare comunitară în rural și zone urbane sărace	110
IV.3 Infrastructură socială și cămine de bătrâni	111
IV.4 România Velo – Încurajarea transportului și turismului pe bicicletă, pedestru și alte forme nemotorizate	113
IV.5 România Atractivă	115

Pilonul V. Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională > Propuneri de componente	117
V.1 Fondul pentru Spitale. Creșterea accesului la Sănătate	118
V.2. Reziliență în situații de criză	120
V.3 România Educată – infrastructură școlară și universitară	122
V.4 Încurajarea formalizării muncii, economie socială și introducerea Venitului Minim de Incluziune	124
V.5 Reforma administrației publice, salarizarea unitară, dialog social și creșterea eficienței justiției	126
V.6 Fondul de reziliență a societății civile	129
Pilonul VI. Politici pentru generația următoare, copii și tineri > Propuneri de componente	131
VI.1 România Educată - Programul național de reducere a abandonului școlar	132
VI.2 Granturi pentru tineret și sport	134
VI.3 România Educată - Programul Național pentru Creșe	136

Analiză de context

Declanșarea epidemiei de COVID-19 la începutul anului 2020 a modificat perspectivele economice, sociale și bugetare în lume, fiind necesar un răspuns urgent și coordonat atât la nivelul Uniunii, cât și la nivel național pentru a face față consecințelor economice și sociale, precum și efectelor asimetrice asupra statelor membre.

În contextul crizei provocate de COVID-19 este necesar să se consolideze cadrul actual pentru furnizarea de și sprijin financiar statelor membre, prin intermediul unui instrument inovator. În acest scop Uniunea Europeană a instituit un mecanism de redresare și reziliență („mecanismul”), pentru a furniza un **sprijin financiar semnificativ și eficace menit să accelereze implementarea reformelor sustenabile și a investițiilor publice conexe în statele membre**. Mecanismul trebuie să fie un instrument special conceput pentru a aborda efectele și consecințele negative ale crizei provocate de COVID-19 în Uniune. Acesta trebuie să fie cuprinzător și trebuie să beneficieze de experiența dobândită de Uniune și de statele membre în urma utilizării celorlalte instrumente și programe.

Mecanismul structurează intervențiile pe șase piloni („cei șase piloni”) astfel :

- 1. Tranziția verde;**
- 2. Transformarea digitală;**
- 3. Creștere inteligentă,** sustenabilă și favorabilă incluziunii, inclusiv coeziune economică, locuri de muncă, productivitate, competitivitate, cercetare, dezvoltare și inovare, precum și o piață internă funcțională, cu întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri) puternice;
- 4. Coeziune socială și teritorială;**
- 5. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională,** în scopul, printre altele, al creșterii nivelului de pregătire pentru situații de criză și a capacității de reacție la criză;
- 6. Politici pentru generația următoare, copii și tineret,** cum ar fi educația și competențele.

- 1. Tranziția verde** ar trebui să fie sprijinită prin reforme și investiții în tehnologii și capacități verzi, inclusiv în biodiversitate, eficiență energetică, renovarea clădirilor și economia circulară, contribuind în același timp la obiectivele Uniunii privind clima, promovând creșterea sustenabilă, creând locuri de muncă și menținând securitatea energetică.
- 2. Reformele și investițiile în tehnologiile, infrastructurile și procesele digitale** vor spori competitivitatea Uniunii la nivel global și vor contribui, de asemenea, la creșterea rezilienței și a inovării în Uniune și la scăderea dependenței sale față de alte puteri economice, inclusiv prin diversificarea lanțurilor esențiale de aprovizionare. Reformele și investițiile ar trebui să promoveze în special digitalizarea serviciilor, dezvoltarea de infrastructuri digitale și de date, de clustere și de centre de inovare digitală, precum și de soluții digitale deschise. Tranziția digitală ar trebui să stimuleze și digitalizarea IMM-urilor. Investițiile în tehnologiile digitale ar trebui să respecte principiile interoperabilității, eficienței energetice și protecției datelor cu caracter personal, permițând participarea IMM-urilor și a start-up-urilor și promovând utilizarea de soluții cu sursă deschisă.

3. **Reforme și investițiile în creșterea inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii**, inclusiv în coeziune economică, locuri de muncă, productivitate, competitivitate, cercetare, dezvoltare și inovare, precum și o piață internă funcțională, cu IMM-uri puternice, ar trebui să vizeze consolidarea potențialului de creștere și să permită o redresare sustenabilă a economiei Uniunii. Aceste reforme și investiții ar trebui, de asemenea, să promoveze antreprenoriatul, economia socială, dezvoltarea de infrastructuri și de transporturi sustenabile, industrializarea și reindustrializarea și să atenueze efectul crizei provocate de COVID-19 asupra economiei.
4. Reformele și investițiile în coeziunea social și teritorială ar trebui, de asemenea, să contribuie la reducerea disparităților teritoriale, la creșterea calității vieții și a oportunităților economice, la combaterea sărăciei și a șomajului pentru ca economiile statelor membre să se redreseze, fără a lăsa pe nimeni în urmă. Reformele și investițiile respective ar trebui să conducă la crearea de locuri de muncă stabile și de înaltă calitate, la incluziunea și integrarea grupurilor defavorizate și să permită consolidarea dialogului social, a infrastructurii și a serviciilor, precum și a sistemelor de protecție și bunăstare socială.
5. Criza provocată de COVID-19 a scos în evidență, de asemenea, importanța reformelor și a investițiilor în **domeniul sănătății, precum și a rezilienței economice, sociale și instituționale**, în scopul creșterii nivelului de pregătire pentru situații de criză și a capacității de reacție la criză, în special prin îmbunătățirea continuității activității serviciilor publice, a accesibilității și capacității sistemelor de sănătate și de îngrijire, a eficacității administrației publice și a sistemelor naționale, inclusiv prin reducerea la minimum a sarcinii administrative, precum și a eficacității sistemelor judiciare, precum și a prevenirii fraudei și a supravegherii combaterii spălării banilor.
6. **Reforme și investițiile în următoarea generație, copii și tineri**, sunt esențiale pentru a promova educația și competențele, inclusiv competențele digitale, actualizarea competențelor, reconversia profesională și recalificarea forței de muncă active, programele de integrare pentru șomeri, politicile de investiții în accesul și oportunitățile oferite copiilor și tinerilor în materie de educație, sănătate, nutriție, locuri

de muncă și locuințe, precum și politicile care reduc decalajul dintre generații în conformitate cu obiectivele garanției pentru copii și ale garanției pentru tineret. Respectivile acțiuni ar trebui să asigure că următoarea generație de europeni nu va fi afectată permanent de impactul crizei provocate de COVID-19 și că decalajul dintre generații nu se va adânci și mai mult.

În prezent, **niciun alt instrument nu prevede un sprijin financiar sau bugetar direct corelat cu obținerea de rezultate și implementarea reformelor și a investițiilor publice ale statelor membre ca răspuns la provocările identificate în contextul semestrului european, inclusiv al pilonului european al drepturilor sociale și al obiectivelor de dezvoltare durabilă ale ONU**, și cu scopul de a avea un impact de durată asupra productivității și a rezilienței economice, sociale și instituționale a statelor membre.

Reflectând Pactul verde european ca strategie de creștere sustenabilă a Europei și importanța combaterii schimbărilor climatice în concordanță cu angajamentele Uniunii de a pune în aplicare Acordul de la Paris și obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU, mecanismul este destinat să contribuie la integrarea acțiunilor climatice și a sustenabilității mediului și la atingerea unei ținte globale reprezentate de alocarea a 30% din cheltuielile bugetului Uniunii pentru sprijinirea îndeplinirii obiectivelor privind clima. În acest scop, măsurile sprijinite de mecanism și incluse în planurile de redresare și reziliență ale fiecărui stat membru în parte ar trebui **să contribuie la tranziția verde**, inclusiv la biodiversitate, sau la abordarea provocărilor generate de această tranziție, și **să prevadă un quantum care reprezintă cel puțin 37% din alocarea totală a planului de redresare și reziliență**.

Totodată statele membre ar trebui să se asigure că măsurile incluse în planurile lor de redresare și reziliență respectă principiul „de a nu prejudicia în mod semnificativ” mediul, în înțelesul articolului 17 din Regulamentul (UE) 2020/852.

Măsurile sprijinite de mecanism și incluse în planurile de redresare și reziliență ale fiecărui stat membru ar trebui, de asemenea, să prevadă un quantum care să reprezinte **cel puțin 20 % din alocarea planului de redresare și reziliență pentru cheltuielile digitale**.

Pentru a se asigura asumarea responsabilității la nivel național și concentrarea pe reformele și investițiile relevante, statele membre care doresc să primească

sprijin transmit Comisiei un plan de redresare și reziliență care să fie motivat și justificat în mod corespunzător. Planul respectiv ar trebui să detalieze modul în care planul de redresare și reziliență reprezintă un răspuns cuprinzător și, echilibrat și adecvat la situația economică și socială, contribuind astfel în mod corespunzător la cei șase piloni, ținând seama de provocările specifice statului membru în cauză. Planul de redresare și reziliență ar trebui să stabilească setul detaliat de măsuri pentru monitorizarea și implementarea sa, inclusiv ținte și jaloane și costuri estimate, precum și impactul preconizat al planului de redresare și reziliență asupra potențialului de creștere, a creării de locuri de muncă și a rezilienței economice, sociale și instituționale, inclusiv prin promovarea politicilor pentru copii și tineret, și asupra atenuării impactului economic și social al crizei provocate de COVID-19, contribuind la punerea în aplicare a pilonului european al drepturilor sociale, consolidând astfel coeziunea economică, socială și teritorială și convergența în cadrul Uniunii.

Așadar, Planul Național de Relansare și Reziliență trebuie să includă măsuri relevante pentru **tranziția verde (37%)** și pentru **tranziția digitală (20%)**. Acesta trebuie să includă, de asemenea, o explicație a modului în care contribuie la abordarea eficace a provocărilor și **priorităților relevante specifice fiecărei țări identificate în contextul semestrului european**, inclusiv a aspectelor bugetare și a recomandărilor formulate în temeiul articolului 6 din Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului. Trebuie să includă o explicație a modului în care Planul Național de Redresare și Reziliență asigură că nicio măsură de implementare a reformelor și a investițiilor incluse în planul respectiv **nu prejudiciază în mod semnificativ obiectivele de mediu** în înțelesul articolului 17 din Regulamentul (UE) 2020/852 (**principiul „de a nu prejudicia în mod semnificativ”**). Planul trebuie să prevadă contribuția preconizată la egalitatea de gen și la egalitatea de șanse pentru toți, precum și un **rezumat al procesului de consultare desfășurat cu părțile interesate relevante de la nivel național**. Și nu în ultimul rând, **jaloanele și țintele preconizate potrivit calendarului indicativ pentru implementarea reformelor și a investițiilor, trebuie atinse până în data de 31 august 2026.**

În vederea actualizării Planului Național de Redresare și Reziliență atât pentru a avea perspective cât mai aproape de nevoile reale ale comunităților, cât și pentru respectarea prevederilor legate de consultare din Regulamentul

Parlamentului și Consiliului European de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență, a fost lansat un amplu program de consultare.

În perioada 1 – 19 februarie 2021 au avut loc 20 de consultări și dezbateri tematice cu cele 10 grupuri de lucru ale reprezentanților ministerelor stabilite pe domenii și 12 dezbateri tematice online cu partenerii din mediul de afaceri, partenerii sociali și ONG-uri în care toți actorii implicați au fost invitați să trimită fișe cu propuneri în format standard. În total au fost primite 1.700. Fiecare dintre acestea au fost analizate și, în măsura în care se încadrau în obiectivele vizate de PNRR, au fost integrate.

La acest moment propunem o alocare de 41,5 miliarde euro, reprezentând 142% din alocarea României atât din granturi cât și împrumuturi pentru reforme care să producă schimbări structurale, precum reforma sistemului de pensii, reforme fiscale, reforma funcției publice, reforma salarizării în sector public, reforma companiilor de stat și introducerea venitului minim de incluziune.

Potrivit **REGULAMENTULUI (UE) 2021/241 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență, România** ar trebui să transmită oficial planul de redresare și reziliență, până la 30 aprilie, printr-un singur document integrat, însoțit de o eventuală cerere de împrumut.

Totodată, potrivit OUG 155/2020, privind unele măsuri pentru elaborarea Planului național de relansare și reziliență necesar României pentru accesarea de fonduri externe rambursabile și nerambursabile în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență, Planul Național de Redresare și Reziliență al României, denumit în continuare PNRR, este documentul strategic al României care fundamentează prioritățile de reformă și domeniile de investiții la nivel național pentru instituirea Mecanismului de redresare și reziliență (MRR). De asemenea, PNRR are structura, domeniile de investiții, domeniile de reformă și alte componente stabilite conform MRR și face obiectul procedurilor de negociere cu Comisia Europeană.

În acest sens MIPE va transmite Guvernului structura de PNRR pentru aprobarea mandatului necesar desfășurării procedurilor de negociere cu Comisia Europeană.

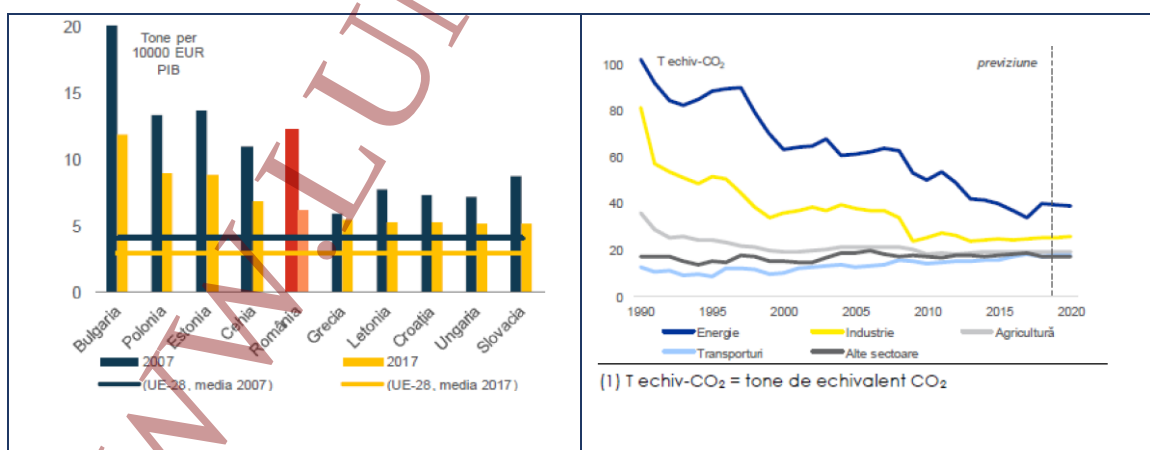
Pilonul I

› Analiza situației actuale

Tranziția Verde

Schimbările climatice și degradarea mediului reprezintă două dintre cele mai grave amenințări ale lumii, iar Agenda 2030 pentru dezvoltarea durabilă promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – economică, socială și de mediu. Agenda 2030 este corelată cu Pactul Verde european (European Green Deal) care va defini strategia de dezvoltare a UE ca primul continent neutru din punct de vedere climatic până în 2050. Astfel, Pactul Verde European transformă provocările climatice și de mediu în oportunități, prin demersul de reducere a emisiilor nete de gaze cu efect de seră la zero până în 2050, pentru reducerea poluării și restaurarea biodiversității.

Aceste provocări necesită politici coerente pentru a asigura o dezvoltare durabilă atât la nivel european cât și național. România se numără printre țările cu cele mai scăzute emisii de gaze cu efect de seră (GES) pe cap de locuitor din UE, însă, prin raportare la indicatorul de tone de emisii/ 10.000 EUR PIB, România ocupă printre primele locuri în UE¹.

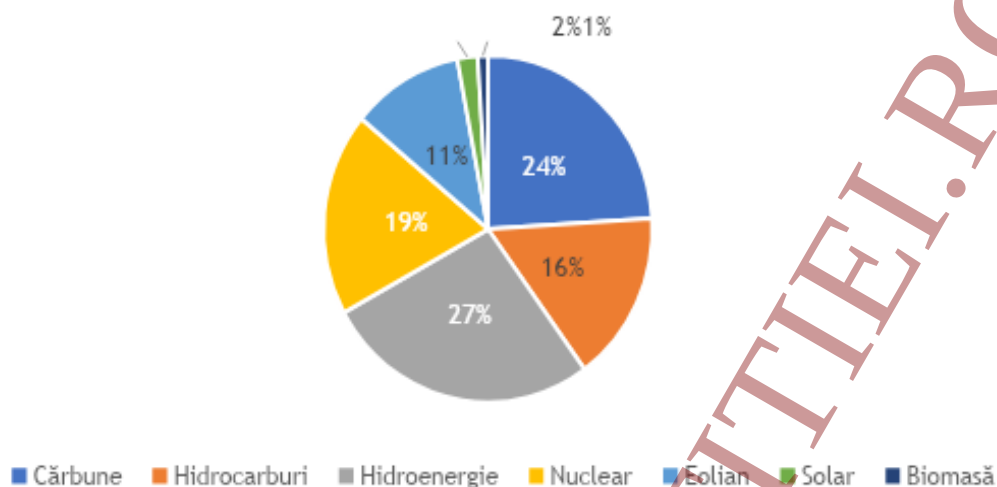
¹ (2019), COM(2019) 559 final, Acțiuni pregătitoare pentru sporirea nivelului de ambiție pe termen lung Raport intermediar privind politicile climatice ale UE în 2019
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0559&from=EN>

Conform ultimului raport de țară, principalul sector care cauzează poluare atmosferică rămâne sectorul energetic. Astfel, în 2017, ponderea surselor de energie regenerabilă în consumul total de energie era de 24,5%, iar sectorul energiei contribuia cu 30% din totalul emisiilor de GES, la care se adaugă emisiile de ape uzate și producția de deșeuri. Sectorul agricol reprezintă 17% din totalul emisiilor GES, iar sectorul transporturilor 16,6%, sub media europeană.

Valoarea mare a emisiilor GES din sectorul energiei este determinată de faptul că producția de energie se bazează în mare măsură pe utilizarea de cărbune (mai ales cel extras din județele Hunedoara și Gorj) și de faptul că această energie este folosită de industria grea și de industriile producătoare, energointensive, din județele Dolj, Galați, Prahova și Mureș.

În ceea ce privește cota de energie regenerabilă, România și-a propus prin Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 (PNIESC) ca ponderea energiei din surse regenerabile să ajungă la minim 30,7% în anul 2030, având ca ținte intermediare 25,2% (în 2022), 26,9% (în 2025) și respectiv 28,4% (în 2028). În vederea atingerii obiectivelor respective, planul prevede dezvoltarea capacități adiționale de energie din surse regenerabile până în 2030 de aproximativ 6,9 GW, comparativ cu anul 2015, corelat cu scoaterea din operare a capacităților pe cărbune. Pentru realizarea acestei ținte sunt necesare surse de finanțare pentru adaptarea corespunzătoare a rețelelor electrice, pentru instalarea de capacități de back-up pe gaze naturale, pentru capacități de stocare și utilizarea de tehnici inteligente de management a rețelelor electrice. Astfel, aceste investiții vor conduce la creșterea flexibilității și rezilienței Sistemului Electroenergetic Național (SEN), prin creșterea procentului de energii regenerabile și scăderea ponderii de energie electrică pe bază de cărbune, ținând cont de gradul mare de poluare și de costurile ridicate privind conformarea la obligațiile de mediu.

Figura 1. Mixul de producție a energiei electrice în România, 2019 (Sursa: INS)

Analiza rețelei electrice de transport (RET) a evidențiat un grad ridicat de uzură fizică și morală a echipamentelor, având impact negativ asupra siguranței aprovizionării cu energie a populației, asupra costurilor, asupra eficienței energetice și asupra mediului.

Ultimul raport de țară arată faptul că infrastructura de transport, de energie și de apă este în continuare precară, ceea ce reprezintă un obstacol în calea integrării teritoriale. De asemenea, este evidențiat faptul că o infrastructură mai bună ar permite României să își valorifice potențialul de producere de energie electrică din surse regenerabile. În acest sens, pentru a exploata acest potențial, o rețea electrică de transport bine dezvoltată și bine interconectată este esențială.

În contextul obiectivelor de decarbonare, segmente incipiente precum contribuția combustibililor alternativi, pot fi accelerate prin măsuri dedicate, respectiv prin încurajarea cercetării și realizarea de proiecte pilot și demonstrative (de ex. dezvoltarea producției de hidrogen din surse regenerabile pe teritoriul României).

Coroborat cu măsurile de reducere a emisiilor de GES, este necesară restructurarea sistemelor energetice și de încălzire a locuințelor (prin facilitarea încălzirii centralizate și controlul poluării, trecerea la gaze naturale și integrarea surselor regenerabile de energie), măsuri de managementul traficului și de modernizare a transportului verde, precum și alte măsuri de control și de prevenire a poluării, pentru a putea contribui în mod semnificativ la abordarea problemei calității aerului, și implicit la reducerea emisiilor de GES.

Din perspectiva atingerii obiectivelor de climă și energie, conform strategiei UE „Valul Renovării”, clădirile sunt responsabile pentru aproximativ 40% din consumul total de energie al UE și respectiv pentru 36% din gazele sale cu efect de seră. Un alt aspect

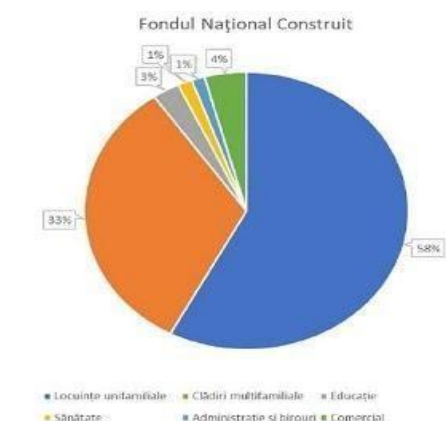
relevant este determinat de vechimea fondului construit european și de faptul că acesta trebuie adaptat la noile standarde de eficiență energetică și de rezistență la pericolele legate de climă și siguranța împotriva incendiilor și seismelor, precum și la noile standarde de calitate a vieții. De altfel, 85% din clădirile din UE au fost construite cu peste 20 de ani în urmă și se preconizează că 85-95% dintre ele vor exista și în 2050.

Comunicarea Comisiei Europene privind Valul Renovării menționează că o mare parte din parcul imobiliar actual al UE a fost construit fără nicio cerință de performanță energetică. O treime (35%) din parcul imobiliar al UE are peste 50 de ani și peste 40% din parcul imobiliar a fost construit înainte de 1960. Pe de altă parte, reglementările specifice privind izolarea termică a anvelopei clădirilor au apărut după anii 1970. Astfel, conform standardelor actuale în domeniul construcțiilor, aproape 75% dintre clădiri sunt ineficiente din punct de vedere energetic. România nu se află într-o situație substanțial diferită de contextul european, dar prezintă o serie de particularități specifice zonei geografice în care se află, din punct de vedere al seismicității și al contextului istoric, fiind o țară cu un fond construit dezvoltat masiv în perioada comunistă.

Dacă la nivel european segmentul clădirilor și al serviciilor reprezintă 40% din consumul total de energie din UE, în România procentul se ridică la 45% în sectorul gospodăriilor și în sectorul terțiar (birouri, spații comerciale și alte clădiri nerezidențiale). Astfel, există aproximativ 5,6 milioane de clădiri cu 644 milioane mp de suprafață utilă încălzită. Clădirile rezidențiale constituie reprezintă 90% din întregul fond de clădiri, respectiv 582 milioane mp, iar clădirile nerezidențiale constituie restul, aproximativ 62 milioane mp, sau 10%. Dintre clădirile rezidențiale, locuințele unifamiliale reprezintă cea mai mare pondere, deținând aproximativ 58% din total, urmată de clădirile multifamiliale, cu aproximativ 33%. În ceea ce privește clădirile publice, acestea au un procent de 5% din totalul fondul național construit, înglobând inclusiv clădirile destinate serviciilor publice de sănătate, justiție, siguranță națională etc.

O parte importantă a fondului construit existent este compus din clădiri cu valoare culturală clasate ca monumente istorice, susceptibile de a fi clasate ca monumente istorice sau care formează zone construite protejate.

Figura 2. Fondul de clădiri - ponderea clădirilor pe categorii

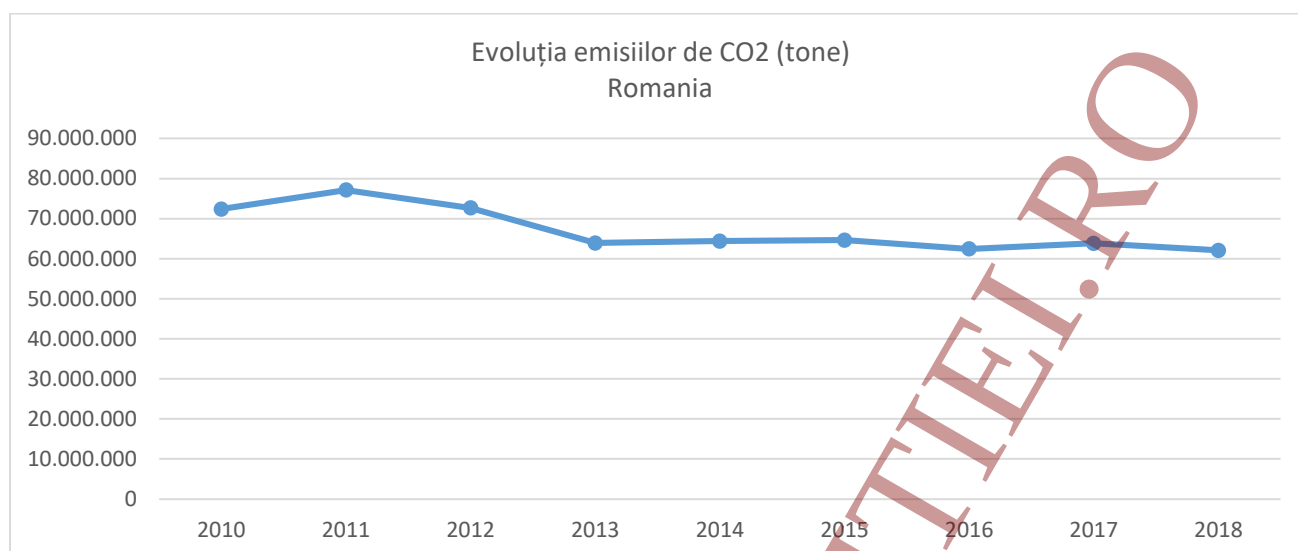

În cadrul PNIESC 2021-2030, România țintește să ajungă în 2030 la un consum primar de energie de 32,3 Mtep, respectiv un consum final de energie de 25,7 Mtep. În acest scop, Strategia de renovare pe termen lung are în vedere sprijinirea renovării parcului național de clădiri rezidențiale și nerezidențiale, atât publice, cât și private, precum și promovarea de politici, măsuri și acțiuni de stimulare a renovării aprofundate rentabile și politici și acțiuni care vizează segmentele cele mai puțin performante ale parcului național de clădiri, în conformitate cu articolul 2a din Directiva 2010/31/UE, cu modificările din Directiva (UE) 2018/844.

Cele de mai sus sunt susținute de recomandările specifice de țară (2019), în cadrul cărora se menționează necesitatea unor măsuri suplimentare pentru a aborda performanța energetică scăzută a clădirilor și pentru a stimula renovarea clădirilor vechi în vederea asigurării eficienței energetice și promovării energiei din surse regenerabile la scară mică.

Recomandările specifice de țară (2020) au în vedere faptul că investițiile în eficiența energetică se mențin la un nivel scăzut, în pofida unor stimulente bune, fiind necesară atragerea de finanțări private pentru stimularea investițiilor în eficiență energetică. Deși s-au alocat sume semnificative din fondurile structurale și de investiții europene pentru eficiența energetică a clădirilor, și din programe naționale, ritmul de renovare este încă redus, ceea ce indică necesitatea unei îmbunătățiri structurale în acest domeniu.

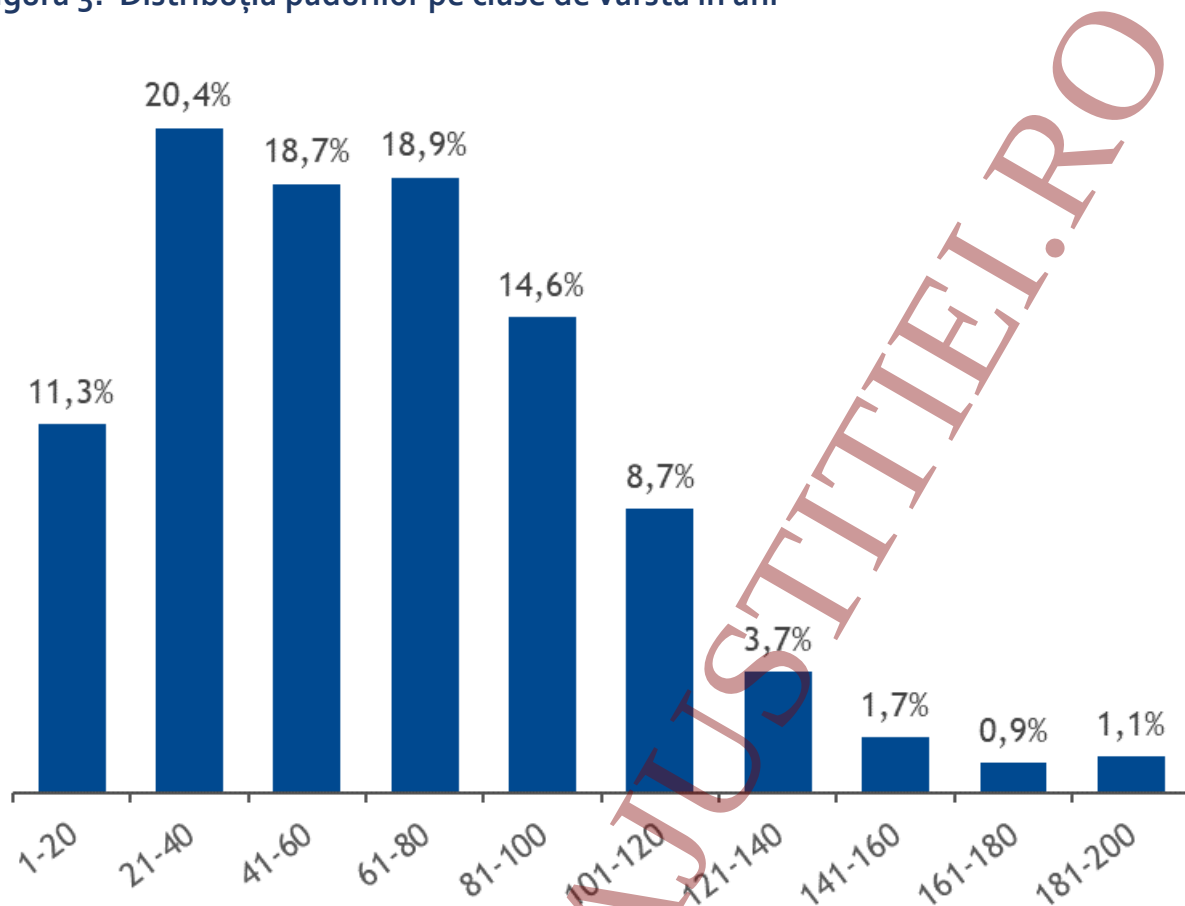
Ținând seama și de problema schimbărilor climatice, sunt necesare măsuri și politici coerente pentru a asigura dezvoltarea durabilă a sectoarelor economice ale țării, inclusiv a modelelor de producție, cu scopul reducerii emisiilor de CO₂ la sursă și creșterea capacității de captare a emisiilor de CO₂.

În prezent, pe lângă producerea de cantități însemnate de CO₂ din energie, transport, agricultură, capacitatea naturală de captare a carbonului este redusă ca urmare a exploatării intensive a pădurilor. Acest lucru are efecte negative și asupra capacității de atenuare a schimbărilor climatice și a calității aerului, crescând riscurile la dezastre și afectând ecosistemele, conservarea habitatelor și a speciilor. Conform Raportului de țară (2020), exploatarea intensivă a pădurilor românești a dus la o pierdere economică de aproximativ 6 miliarde EUR/an, iar efectul asupra mediului se reflectă inclusiv la nivel european, având în vedere că zonele forestiere și suprafețele împădurite din România au o capacitate de absorbție a CO₂ de 6 % din totalul acestora la nivelul UE. În prezent, există o discordanță majoră între gradul actual de acoperire a teritoriului României cu păduri (29%) și procentul optim de împădurire (40%) stabilit prin Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă (1999) și susținută de Academia Română în anul 2016.

Corelat cu fondul de păduri, pierderea biodiversității și prăbușirea ecosistemelor sunt alte amenințări ale schimbărilor climatice și degradarea mediului. Strategia pe biodiversitate 2030 pe care România trebuie să o implementeze promovează conservarea naturii utilizând ca instrument principal dezvoltarea rețelei de arii protejate Natura 2000.

Figura 3. Distribuția pădurilor pe clase de vârstă în ani

Sursa: MMAP

Rețeaua Natura 2000 în România are 606 situri: 435 Situri de Importanță Comunitară (SCI)-uri și 171 Situri de Protecție Specială Avifaunistică (SPA-uri), ceea ce reprezintă 22,8% din suprafața teritoriului național. În prezent sunt aprobate doar 300 de planuri de management pentru sit-urile Natura 2000 (pentru 215 SCI și 85 SPA), din cele 606 necesare pentru a acoperi toată rețeaua, ceea ce înseamnă că 49,50% din siturile Natura 2000 au planuri de management. Prin urmare, procesul de elaborare a planurilor de management, de revizuire a acestora pentru includerea de obiective de conservare specifice, precum și implementarea acestora necesită sprijin în continuare. Acest aspect este cu atât mai important în contextul promovării unor investiții care trebuie să respecte principiul de a nu dauna semnificativ, existența unui nivel de cunoaștere adecvat al siturilor Natura 2000 fiind esențială în realizarea unei analize adecvate privind impactul asupra biodiversității.

Urmare a schimbărilor climatice, România se confruntă cu suprafețe însemnate de zone inundabile (13% din suprafața țării), aspect determinat inclusiv de exploatarea excesivă a pădurilor. Astfel, în România s-a înregistrat în ultima perioadă o frecvență mai mare a fenomenelor meteorologice extreme, în ultimele două decenii fiind afectată

de inundații ale bazinelor hidrografice și ale zonei costiere, precum și de secete severe. Nu trebuie neglijate efectele economice și sociale ale acestor fenomene. Conform Raportului de țară (2020), în perioada 2002-2012, România s-a numărat printre țările din UE cu cel mai mare număr de decese cauzate de inundații și cu cele mai multe locuințe deteriorate, costurile directe totale fiind estimate la 3,6 miliarde EUR. Clima se va schimba în mod considerabil în următorii 50-100 de ani, iar Raportul de țară (2020) atrage atenția asupra faptului că, în absența unor politici privind schimbările climatice, România va ajunge la o pierdere de aproximativ 8-10 % din PIB/cap de locuitor în până în 2100.

Degradarea solurilor și reducerea resurselor naturale sunt consecințe ale alternanței fenomenelor meteorologice extreme (furtuni, grindină, ploi abundente și inundații, chiar tornade, urmate de lungi perioade de secetă hidrologică și pedologică). În acest context, sistemele de irigații pot contribui la procesul de adaptare la schimbările climatice în conformitate cu strategiile sectoriale în domeniu (Strategia națională privind atenuarea efectelor secetei, Strategia Națională pentru Investiții în Sectorul Irigațiilor, Planul de acțiune pentru abordarea poluării cu nitrați din surse agricole, Planul național pentru reabilitarea și reforma irigațiilor). Astfel, degradarea terenurilor afectează în România 6,367 milioane hectare cu folosință agricolă, respectiv 43% din suprafața agricolă a țării. Totodată, criza COVID-19 a evidențiat problemele legate de dependența de importuri, de necesitatea asigurării unor stocuri și produse alimentare/medicale de bază, etc.

Un alt domeniu cu impact asupra degradării mediului este legat de conectarea la sistemul de alimentare cu apă potabilă în corelare cu colectarea apelor uzate și tratarea acestora. România și-a asumat îndeplinirea până în 2018 a obligațiilor privind colectarea și tratarea apei uzate pentru anumite tipuri de aglomerări urbane în acord cu prevederile Directivei 91/271/CEE privind tratarea apelor urbane uzate. În Raportul de țară (2020), se arată că politica României în domeniul apei și a apei uzate prezintă în continuare deficiențe, în special în ceea ce privește accesul în zonele rurale, precum și cantitatea și calitatea apei potabile. Totodată, raportul menționat evidențiază că acțiunile legate de colectarea apelor uzate și conectarea la infrastructura publică de canalizare nu sunt încă finalizate, iar diferența până la atingerea obiectivului fixat privind colectarea apelor uzate generate de aglomerările cu peste 2.000 de locuitori echivalenți este de 26%. În acord cu datele Institutului Național de Statistică (INS), în 2018, populația deservită de sistemul public de alimentare cu apă era 69,4% din populația rezidentă a României, cu un decalaj substanțial între mediul urban și rural

(98,7% urban și 35,3% rural). De asemenea, în mediul urban populația conectată la canalizare reprezenta 89,5% din populația rezidentă urbană a României, iar în mediul rural doar 9,9% din populația rezidentă beneficia de această facilități. Susținerea investițiilor în infrastructura de apă și apă uzată este necesară atât pentru asigurarea conformării cu directivele europene în domeniu, cât și pentru asigurarea unor condiții de viață decente populației României.

Prevenirea generării de deșeuri și reducerea acestora, utilizarea eficientă a resurselor, reutilizarea, repararea și reciclarea acestora, reprezintă o altă prioritate la nivel național. Raportul de țară (2020), precizează că gestionarea deșeurilor continuă să fie o provocare majoră pentru România, având în vedere rata scăzută de reciclare a deșeurilor municipale (14%) și ratele ridicate de depozitare a deșeurilor (70%). În plus, ratele de reciclare stagnează din 2013, în timp ce rata de incinerare a crescut nesemnificativ la 4%. În 2017, cantitatea de deșeuri municipale generate pe cap de locuitor în România continua să se situeze cu mult sub media UE, de aproximativ 487 kg/locuitor. De asemenea, există riscul să nu fie atinse obiectivele privind reutilizarea/reciclarea deșeurilor municipale. Stimularea economiei circulare va putea, de asemenea, să contribuie la atingerea obiectivului asumat ca până în 2035, volumul deșeurilor municipale stocate în depozite să fie redus la cel mult 10% din volumul total al deșeurilor municipale generate.

Conform Strategiei UE privind adaptarea la schimbările climatice (2013), printre sectoarele care necesită măsuri de adaptare se numără resursele de apă și protecția împotriva inundațiilor, silvicultura, energia, biodiversitatea, industria, agricultura, pescuitul, transportul, construcțiile și infrastructura, turismul, sănătatea publică, educația, asigurările și activitățile recreative.

Evoluțiile recente au arătat că sectorul de transport nu se constituie doar ca un vector de sprijin al celorlalte domenii, ci contribuie, atât la aspectele de reziliență economică, cât și la potențialul de revenire accelerată în urma unor evenimente cu un impact negativ de amploare. Astfel, modernizarea infrastructurii de transport din România, în special a celei feroviare devine prioritară între proiectele de investiții ale României. Conform Raportului de țară (2020), reformarea sectorului feroviar a rămas în urmă, modernizarea și întreținerea insuficientă au redus viteza trenurilor și au afectat termenele de livrare a bunurilor (OCDE, 2016; CNSDN, 2019). Strategia de dezvoltare a infrastructurii feroviare pentru perioada 2021-2025 estimează nevoile de finanțare pentru dezvoltarea infrastructurii feroviare în următorii cinci ani la 13,5 miliarde EUR.

România se află sub media europeană la toate criteriile de analiză privind investițiile și infrastructura, conform celui mai recent European Transport and Infrastructure Scoreboard (2019), fiind situată în 2018 sub media europeană la eficiența serviciilor de cale ferată (3.06). În acest context, definitivarea Rețelei Transeuropene de Transport (TEN-T Core & TEN-T Comprehensive) până în 2030, respectiv 2050, reprezintă un angajament puternic al UE, cu un rol esențial în garantarea bunei funcționări a pieței unice și păstrarea competitivității la nivel global, România necesitând încă investiții suplimentare majore pentru realizarea acestor obiective.

În 2019, lungimea simplă a liniilor electrificate de cale ferată în exploatare era de 4.029 km, reprezentând 37,4% din rețeaua de căi ferate în exploatare. În 2019, numai 407 km din rețeaua primară erau modernizați și recepționați, situați pe coridorul Rin-Dunăre. În ceea ce privește echiparea cu sisteme de management a traficului, în 2019, numai 79 de km de cale ferată aveau instalat sistemul ERTMS nivel 2 pe coridorul menționat. Promovarea transferului transportului de mărfuri de la căile rutiere, responsabile de 90% din totalul emisiilor de CO₂ și de GES din sectorul transportului la nivelul întregii țări în anul 2017, la alte căi de transport, inclusiv la transportul feroviar, ar putea reduce costurile externe, inclusiv în ceea ce privește mediul.

În contextul eficientizării ecologice a proiectelor de infrastructură feroviară, acestea joacă un rol major în atingerea obiectivelor specifice de reducere a GES la nivel național, în corelare cu directivele europene. Conform datelor furnizate de către Agenția Națională pentru Protecția Mediului România, în anul 2018, sectorul feroviar a generat o cantitate de 314,86 ktCO₂eq.

Similar, mobilitatea urbană verde, bazată pe mijloace de transport fără emisii de carbon, contribuie la atingerea țintelor de emisii de GES prin reducerea congestiei traficului și a accidentelor rutiere. De exemplu, în cazul regiunii București-Ilfov, metroul rămâne unul dintre principalele mijloace de transport, singurul care a reușit să susțină o creștere lentă a numărului de pasageri transportați în intervalul 2014-2018. Deși reprezintă doar 4% din lungimea întregii rețele de transport public a capitalei, metroul asigură transportul a cca. 30% din volumul total al călătorilor ce utilizează mijloacele de transport în comun. Sunt aprox. 2,3 mil. de locuitori, iar între 300.000 și 350.000 de persoane se află în tranzit zilnic. Bucureștiul este orașul cu cele mai mari ambuteiaje din Europa și unul dintre cele mai afectate din întreaga lume, având un nivel de congestie de 41%, ajungând pe locul 8 în clasamentul celor mai grave din lume și pe primul loc în Europa.

Alte mari centre urbane ale României au cunoscut dezvoltări accelerate în perioada recentă, infrastructura de mobilitate a acestor orașe devenind puternic subdimensionată în raport cu densitatea actuală a populației și activitatea economică desfășurată. În acest context, metroul, cu avantajele pe care le prezintă, devine alternativa cea mai eficientă în soluționarea nevoilor tot mai stringente ale unei mobilități adecvate în arealul acestor zone metropolitane.

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

Pilonul II

› Analiza situației actuale

Transformarea Digitală

Conform Indicelui economiei și societății digitale (DESI - 2020), care măsoară competitivitatea digitală prin 5 subcomponente (conectivitate de bandă largă, abilități digitale ale capitalului uman, digitalizarea afacerilor și comerțul electronic, servicii publice digitale), România se situează pe locul 26 din cele 27 de state membre ale UE. Recomandările specifice de țară (2020) identifică nevoia de investiții pentru valorificarea avantajelor digitalizării pentru cetățeni, sectorul privat și administrația publică. Se recomandă în special creșterea măsurilor privind e-guvernarea, inclusiv prin introducerea și consolidarea unor servicii interoperabile la nivel european, învățarea on-line și creșterea competențelor digitale.

Ultimul raport de țară menționează capacitatea insuficientă de a furniza servicii de calitate, inclusiv servicii digitale, aspect care are un impact negativ asupra cetățenilor și întreprinderilor. Nivelul competențelor digitale de bază și avansate rămân cele mai scăzute din UE. Mai mult de o cincime dintre români nu au folosit niciodată internetul, iar mai puțin de o treime au abilități digitale de bază. Totodată, măsurile de distanțare socială impuse în contextul pandemiei COVID au arătat faptul că întregul sistem educațional este nepregătit pentru a furniza servicii de educație la distanță. Situația este mai precară în ciclurile inferioare de învățământ și în mediul rural, unde accesul elevilor și dotarea unităților de învățământ au un grad ridicat de precaritate.

Competențele digitale de bază și competențele elementare de utilizare a programelor informatice sunt printre cele mai scăzute din UE. Din cauza infrastructurii digitale inadecvate, a materialelor didactice necorespunzătoare și a competențelor digitale insuficiente, trecerea la învățământul la distanță creează probleme pentru instituțiile de învățământ și formare, pentru cadrele didactice și pentru elevi, în special pentru elevii din grupurile defavorizate. Din nefericire progresul înregistrat în ultimii cinci ani în acest domeniu a fost destul de limitat.

România se află pe penultimul loc la abilitățile utilizatorilor de internet (cel puțin abilități digitale de bază) și în abilități avansate. Nivelul de dobândire a competențelor digitale

este scăzut, punând în pericol integrarea viitorilor absolvenților pe piața forței de muncă. 35% dintre români au cel puțin abilități software de bază, în timp ce în Olanda, Finlanda și Marea Britanie, trei din patru persoane au cel puțin abilități software de bază.

Progresele privind dobândirea de competențe de bază și digitale sunt încă reduse. În ultimul raport de țară se menționează că s-ar putea înregistra rezultate pozitive dacă s-ar folosi metode de previzionare și anticipare a nevoilor viitoare în materie de competențe, recomandându-se îmbunătățirea competențelor digitale, în special prin sporirea relevanței pe piața forței de muncă a educației și formării profesionale și a învățământului superior.

Cel puțin 80% din întreprinderile care au recrutat sau au încercat să recruteze specialiști în domeniul tehnologiei informației au raportat dificultăți în completarea posturilor vacante. În consecință, întreprinderile oferă tot mai multă instruire personalului lor pentru a-și dezvolta sau actualiza aptitudinile. Liderii în acest domeniu sunt firmele din Finlanda (37%) și Belgia (36%), care alocă mult mai mult decât cele din România (6%).

România are un potențial important atât în domeniul capitalului uman, cât și în ceea ce privește utilizarea benzii largi de foarte mare viteză în zonele urbane. Numărul de absolvenți cu studii în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor este de 5,6% dintre toți absolvenții, față de media UE de 3,6%. Cu toate acestea, România nu dispune în acest moment de specialiști pentru evaluarea nevoilor de digitalizare și conceperea sau proiectarea unor soluții funcționale pentru serviciile digitale, întrucât sunt necesare abilități specifice.

Dobândirea de competențe digitale rămâne limitată, iar procentul de tineri cu vârste cuprinse între 16 și 19 ani care își evaluează competențele digitale ca având un nivel redus, este printre cele mai ridicate din UE (39 % în comparație cu media europeană de 15 % în 2019). Programele de învățământ, programele și infrastructura existente nu reflectă într-o măsură suficientă necesitatea de a spori competențele digitale ale elevilor.

Cetățenii se angajează într-o gamă largă de activități online, însă există încă mari disparități în toate statele membre ale UE cu privire la utilizarea serviciilor de internet. În timp ce țările nordice au o utilizare foarte ridicată, România, Bulgaria și Italia sunt cele mai puțin active.

Ca răspuns la criza generată de pandemia COVID-19, trecerea la învățământul la distanță a fost dificilă din cauza infrastructurii digitale inadecvate, a materialelor didactice necorespunzătoare și a competențelor digitale insuficiente ale cadrelor didactice și ale elevilor. România a luat o serie de măsuri necesare pentru a sprijini procesul educațional prin achiziția de echipamente necesare desfășurării activității didactice în mediul on-line. Numărul de școli din România echipate corespunzător din punct de vedere digital și conectate este semnificativ mai mic decât media UE, potrivit Monitorului Educației și Formării pentru România (MEF, 2019). Astfel, este necesară continuarea pregătirii pentru desfășurarea procesului educațional și în mediul online, fiind necesară digitalizarea serviciilor publice de educație, inclusiv pentru a crește capacitatea de reziliență a serviciului public în perioade de criză.

România înregistrează rate scăzute de conectivitate a gospodăriilor din mediul rural la internet de mare viteză, fiind inclusă în grupul statelor cu un grad de utilizare rurală relativ scăzut (sub 63%) și cu decalaje semnificative de 12-30 puncte procentuale între ocuparea urbană și cea rurală. Această lipsă a conectivității digitale și a infrastructurii adecvate adâncește și mai mult disparitățile dintre regiuni și din interiorul acestora. În cadrul regiunilor, județele cu conectivitate redusă înregistrează un nivel scăzut de creștere economică, salarii mai mici și mai puține investiții străine.

În 2019, România și-a îmbunătățit rezultatele în ceea ce privește acoperirea, dar a stagnat în ceea ce privește utilizarea internetului. În special, acoperirea de bandă largă de mare viteză a crescut până la 82%, puțin sub media europeană de 86%. Utilizarea benzii largi a stagnat la 66%, fiind cu mult sub media UE de 78%.

România este cu mult sub media UE în ceea ce privește integrarea tehnologiei digitale în întreprinderi. 23% dintre întreprinderile din România fac schimb electronic de informații și doar 8% utilizează platformele de comunicare socială (media UE: 25%). În ultimii ani, s-a înregistrat o ușoară îmbunătățire a ponderii IMM-urilor care fac vânzări online, de la 8% în 2017 la 11% în 2019, dar aceasta rămâne cu mult sub media UE de 18%. Din ce în ce mai multe IMM-uri își vând produsele online în afara țării, dar aceasta situație se aplică doar pentru 6% din numărul total de IMM-uri, comparativ cu o medie a UE de 8%.

Tendința ascendentă a comerțului electronic continuă, cu aproximativ 71% dintre utilizatorii de internet din UE realizând comenzi de bunuri și servicii online. Comerțul electronic variază considerabil între statele membre ale UE. În 2019, 86% din utilizatorii de internet din Danemarca au cumpărat online, comparativ cu doar 29% din România.

În urma crizei COVID, datorită măsurilor legate de instaurarea stărilor de urgență și de alertă, precum și de distanțare socială se estimează că valoarea indicatorului a crescut și în România.

Securitatea cibernetică națională trebuie abordată din perspectiva riscurilor și amenințărilor conexe mediului virtual, fiind identificată ca domeniu prioritar în cadrul mai multor documente strategice precum: Strategia Națională de Apărare a Țării 2020-2024, Strategia Națională de Securitate Cibernetică a României, Raportul de țară pentru România 2020, Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă. România se confruntă cu amenințări provenite din spațiul cibernetic la adresa infrastructurilor critice, având în vedere interdependența din ce în ce mai ridicată între infrastructuri cibernetice și infrastructuri precum cele din sectoarele financiar-bancar, transport, energie și apărare națională. Globalitatea spațiului cibernetic este de natură să amplifice riscurile la adresa acestora, afectând deopotrivă cetățenii, mediul de afaceri și cel guvernamental. Se impune o actualizare a liniilor strategice de securitate națională în noul context al evoluțiilor provocărilor de securitate cibernetică, și respectiv cu noua strategie de securitate cibernetică a UE, parte componentă a conturării viitorului digital al Europei.

Capacitățile existente ale României nu sunt suficiente pentru asigurarea unui nivel ridicat de securitate a rețelelor și de gestionare adecvată a riscurilor/incidentelor cibernetice în UE și la nivelul statelor membre, acestea având niveluri de pregătire neunitare. Acest aspect a condus la o abordare fragmentară a necesităților privind securitatea cibernetică și la asigurarea unui nivel inegal de protecție a consumatorilor și a întreprinderilor, cu atât mai mult în situația de criză actuală, în care utilizarea sistemelor informatice este esențială pentru desfășurarea activităților în multe domenii (educație, sănătate, administrație publică, etc). Conceptele de reziliență a datelor și serviciilor necesită pregătire, documentare, coordonare, aplicare și implicit resurse/facilități specifice îndeplinirii acestora.

Serviciile publice digitale constituie un alt domeniu în care România nu excelează conform statisticilor europene, ocupând ultimul loc la nivel european în conformitate cu Indicelui economiei și societății digitale pentru toate componentele subcriteriului menționat (utilizatori de e-guvernare, ponderea utilizatorilor de internet care trebuie să trimită formulare, formulare pre-completate, servicii publice digitale pentru întreprinderii, servicii publice derulate online, date deschise). Tehnologiile digitale plasează noi cerințe și așteptări de la sectorul public. Realizând întregul potențial al acestor tehnologii digitale este o provocare pentru instituțiile guvernamentale de a oferi

o administrație electronică bidirecțională cu servicii și avantaje destinate cetățenilor și mediului de afaceri și propriului interes, creând astfel bazele eficientizării și debirocratizării activității, crescând totodată deschiderea și transparența serviciilor publice.

Chiar dacă digitalizarea este doar unul dintre factorii care determină creșterea economică, absența unor instrumente care să faciliteze standardizarea informațiilor la nivelul administrației publice centrale are consecințe negative. Până în prezent, sistemul informatic fragmentat al administrației naționale crește sarcina administrativă pentru cetățeni și mediul de afaceri. Nivelul redus al serviciilor realizate integral online indică o problemă sistemică în ceea ce privește calitatea și capacitatea de utilizare a serviciilor oferite, iar lipsa de coordonare dintre instituțiile publice persistă.

Pentru a răspunde recomandărilor Comisiei Europene privind relansarea și creșterea activității economice, promovarea tranziției verzi și a transformării digitale, România trebuie să introducă instrumente flexibile, reutilizabile și interoperabile.

Problema nu este reprezentată de faptul că România nu ar fi demarat digitalizarea administrației publice, cât faptul că nu a făcut-o în mod integrat. În teorie, România oferă diverse metode pentru a completa formulare online. Există servicii precum Punctul de Contact Unic Electronic, Ghiseul.ro, Spațiul Privat Virtual sau servicii electronice la diverse primării. Cu toate acestea, în practică, rata de folosire a acestor instrumente este foarte mică datoritei lipsei de cooperare digitală dintre instituții. În plus, doar 10% dintre formularele au date pre-completate, iar principiul “once-only” lipsește.

Printre măsurile de reducere a sarcinii administrative o reprezintă crearea cloud-ului guvernamental, care va oferi infrastructura necesară pentru toate instituțiile care au obligația să preia și să stocheze informațiile beneficiarilor de servicii publice. În plus, va proteja datele și va crea cadrul național de interoperabilitate inclusiv dincolo de granițele României, facilitând schimbul de informații și de bune practici. În perioada 2014-2019, serviciile de tip e-guvernare au înregistrat o creștere ponderată de la 22,8% (în 2014) până la 38,6% (în 2019).

Pentru a atinge un nivel al serviciilor conform cu arhitectura europeană de interoperabilitate trebuie completate lacunele care împiedică realizarea unor servicii “digitale în primul rând”. Pentru aceasta este nevoie de migrarea și integrarea în structurile de date existente a tuturor datelor disponibile, astfel încât acestea să susțină funcționarea în timp real a serviciilor oferite. Totodată implementarea funcționalităților

implică alinierea infrastructurilor de identificare și autorizare națională cu cele ale statelor membre ale UE, într-o schemă transnațională, conform regulamentului EIDAS.

Pe lângă efectul de creștere a rezilienței și a productivității, această tranziție digitală poate contribui la transformarea verde a economiei și la integrarea grupurilor vulnerabile în viața economică.

În prezent, există proiecte aflate în diferite stadii de pregătire sau implementare pentru digitalizarea administrației publice centrale:

- › Sistem informatic integrat pentru emiterea actelor de stare civilă;
- › hub de servicii (Centrul de Furnizare Servicii Electronice);
- › Sistemul Electronic Integrat al Oficiului Național al Registrului Comerțului consolidat și interoperabil destinat asigurării serviciilor de e-guvernare centrate pe EV sau sistemul e-Pass destinat emiterii și gestiunii pașaportului electronic;
- › Cartea Electronică de Identitate.
- › Dezvoltarea sistemului de management al cauzelor ECRIS V

Procesul de digitalizare va conduce la o furnizare mai eficientă și eficace a serviciilor publice către cetățeni și companii prin facilitarea dezvoltării serviciilor de tip one-stop-shop, prin scăderea costurilor pentru administrația publică, companii și cetățeni și prin optimizarea sistemelor digitale de comunicații. Aceste procese vor contribui în mod semnificativ la îndeplinirea recomandărilor Comisiei Europene, sprijinind tranziția aparatului de stat către o societate informațională care să asigure un stat social mai eficace și mai puternic, politici active în domeniul pieței forței de muncă și dezvoltarea competențelor.

Pilonul III

› Analiza situației actuale

Creștere inteligentă

Strategia Europa 2020 a imprimat o viziune pe termen lung asupra economiei UE, asigurând angajarea statelor membre pe o traiectorie de creștere durabilă. Cu toate acestea, criza financiară a anulat o mare parte din progresul realizat de statele membre, iar pandemia de COVID-19 a accentuat și mai mult impactul asupra economiei reale, afectând puternic locurile de muncă, productivitatea, accesul la finanțare, creșterea și reziliența economică a acestora.

Potrivit ultimelor previziuni economice ale Comisiei Europene, economia Uniunii Europene a înregistrat o contracție de 6,3% în 2020, însă este previzionată o revenire la nivelul de dinainte de pandemie în următorii doi ani. Impactul economic generat de pandemie variază însă foarte mult între statele membre și aceeași variabilitate este valabilă și în ceea ce privește perspectivele de redresare. Această neuniformitate reflectă răspândirea virusului, strictetea măsurilor de sănătate publică adoptate pentru a-l ține sub control, compoziția sectorială a economiilor naționale, forța și structura răspunsurilor politice naționale.

România nu a făcut excepție de la șocul economic generat de criza COVID, având o scădere de aproximativ 3,9% din PIB în 2020. Deși în trimestrul al doilea a fost înregistrată o scădere de 12%, ultimele două trimestre au dus la o revenire a economiei. În principal în trimestrul al patrulea, economia a crescut cu 5,3% față de trimestrul anterior. Asta a făcut ca România să aibă una dintre cele mai mici contracții economice la nivelul UE și să evite o recesiune tehnică în 2020. Beneficiind și de fondurile alocate prin Mecanismul de Redresare și Reziliență și de cele din Politica de Coeziune, redresarea economică a României va fi rapidă, nivelul economic din 2019 urmând a fi atins în primul trimestru din 2022.

Din perspectiva competitivității, productivității și creării de noi locuri de muncă, noua realitate a imprimat și o mai mare nevoie de adaptare și de flexibilizare a comportamentului agenților economici. Aceștia s-au confruntat cu diferite situații de întrerupere a lanțurilor de aprovizionare și de limitare a mobilității/circulației diverselor

categorii de capital/factori de producție, ducând la reducerea activității economice, la re poziționarea acestora în mediul online sau readaptarea fluxurilor și procedurilor pentru conformarea cu măsurile de distanțare impuse, sau chiar de închidere temporară sau definitivă. Întreprinderile de toate mărimile, dar în special cele mici și mijlocii, au fost puternic afectate de perturbarea schimburilor comerciale și de măsurile de limitare a mișcării capitalului, mărfurilor și forței de muncă, confruntându-se cu un deficit de lichidități și cu un risc crescut de insolvență.

Guvernul României a venit în sprijinul mediului de afaceri pentru a întâmpina problemele generate de criza COVID-19 prin diverse măsuri care au devenit posibile prin flexibilizarea cadrului european de accesare a fondurilor europene și de aplicare a regulilor de ajutor de stat.

Pandemia a redus volumul producției industriale ca efect al măsurilor impuse de starea de urgență/ alertă, în special al industriei prelucrătoare, cele mai afectate sectoare fiind fabricarea articolelor de îmbrăcăminte și încălțăminte, fabricarea autovehiculelor, a mașinilor, utilajelor și echipamentelor. Sectorul HORECA și serviciile cultural-artistice au înregistrat, de asemenea, scăderi semnificative ale activității. Provocări suplimentare s-au înregistrat și în zona întreprinderilor care furnizează servicii medicale și care asigură lanțurile de producție și distribuție de medicamente. De asemenea, restrângerea anumitor activități economice ca efect al pandemiei a adus în discuție nevoia de a scurta lanțurile de aprovizionare și de a reduce complexitatea acestora, de a asigura un nivel adecvat de siguranță alimentară prin extinderea filierelor naționale și de a digitaliza procesele de producție și distribuție. În plus, tot ca efect al măsurilor de limitare a răspândirii virusului și al măsurilor de limitare a interacțiunilor sociale, creșterea importurilor de bunuri de consum a fost mai mare decât cea a altor importuri. De altfel, supraviețuirea multor firme a depins de capacitatea acestora de prestare la distanță a serviciilor oferite și comercializarea online, ceea ce a grăbit și dezvoltarea de soluții digitale pentru serviciile financiare oferite de către sistemul financiar tradițional.

Unele segmente ale sectorului serviciilor vor suferi o contracție pentru o perioadă mai lungă decât cea estimată pentru sectorul de producție. Impactul semnificativ este resimțit în domeniile în care activitatea a fost temporar suspendată, total sau parțial, precum și în acele domenii în care s-a manifestat o contracție a cererii, respectiv turism, industria hotelieră și a restaurantelor, servicii culturale și de divertisment sau retail.

Având în vedere aceste aspecte, sunt necesare măsuri concrete care să răspundă consecințelor economice și sociale ale crizei și să creeze premisele unei recuperări rapide, robuste și incluziv, contribuind la îmbunătățirea creșterii economice potențiale. În centrul preocupărilor cu privire la aceste măsuri se află mediul de afaceri, principalul promotor și susținător al economiei reale. Nivelul de dezvoltare și integrare a sectorului privat este unul dintre indicatorii cheie ai sănătății concurențiale ai unei economii naționale, în contextul accentuării procesului de globalizare și de integrare a piețelor.

Mediul privat din România se confruntă la acest moment cu numeroase provocări structurale, exacerbate în contextul pandemiei:

- structură dezechilibrată a capitalurilor, grad de îndatorare printre cele mai ridicate din UE;
- calitatea capitalurilor proprii ale firmelor s-a deteriorat, ponderea capitalului subscris cunoscând o reducere masivă;
- gradul de acoperire a activelor prin capitalurile proprii a scăzut de la 35% în 2008 la doar 28% înainte de pandemie, cel mai scăzut din Europa;
- nivel de bancabilitate redus (aprox. 100.000 companii cu potențial de a accesa finanțare, peste 50% dintre acestea cu venituri sub 100.000 euro; în jur de 12.000 companii cu venituri peste 1 mil. euro);
- folosirea resurselor pe termen scurt pentru finanțarea unor investiții pe termen lung;
- finanțare majoritară prin credit comercial (de aprox. 3 ori mai mare decât creditul bancar);
- valoare adăugată redusă, semnificativ sub media europeană (VAB/companie la sub 50% din media europeană);
- decalaj de productivitate față de media europeană;
- firme de dimensiuni mici, majoritatea rămânând în clasa de dimensiune în care au fost create sau trecând într-o clasă inferioară;
- sectoarele intensive în tehnologie slab reprezentate;
- vârsta medie a firmelor românești – 10-12 ani;
- intrarea și mai ales ieșirea de pe piață a firmelor sunt încă procese dificile (îndelungate și birocratice);
- instabilitate și impredictibilitate legislativă;

- proceduri administrative greoaie și birocrație;
- politici fiscale care duc la descurajarea comportamentelor investiționale și antreprenoriale;
- lipsa forței de muncă calificată în diverse domenii;
- capacitatea de producție instalată învechită și utilizată la maxim, acces limitat la finanțare pentru înlocuire;
- capacitate limitată de reacție, de adaptare și integrare a noilor tehnologii și de a face față mediului concurențial la nivelul pieței unice;
- costuri ridicate de producție și cu forța de muncă;
- lipsa unei culturi antreprenoriale;
- reticența în accesarea noilor instrumente de finanțare a afacerilor și/sau lipsa accesului la finanțare din cauza condițiilor de acces;
- capacitate limitată de inovare și de investire în domeniul cercetării-dezvoltării, accesul la piețele externe și internaționalizarea afacerii;
- competențele digitale reduse.

Sondajul privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România derulat de Banca Națională a României (BNR) relevă faptul că problemele pe care firmele le-au resimțit ca fiind cele mai presante în ultimele șase luni sunt costurile de producție sau cele cu forța de muncă, disponibilitatea forței de muncă bine pregătite și lipsa cererii. Cea mai importantă problemă a întreprinderilor mici și mijlocii pare a fi birocrația și sarcinile administrative (26%), urmată de problema finanțării (23%). Reducerea sarcinilor administrative asupra întreprinderilor este unul dintre obiectivele europene, iar statele membre trebuie să creeze premisele unui mediu predictibil și stabil pentru întreprinderi prin oferirea de servicii integrate, digitale, prietenoase cu mediul de afaceri. Raportul de țară din 2020 evidențiază faptul că birocrația reprezintă un obstacol pentru întreprinderi și cetățeni și, prin urmare, pentru dezvoltarea socială și economică. Aceasta este evidențiată în Carta Alba a IMM (2019) ca fiind cea de-a doua dificultate semnalată în activitatea IMM, fiind percepută într-un procent de 49,19%.

Accesul pe piață al întreprinderilor este îngreunat de procedurile birocratice și de reglementare, cât și derularea activității, inclusiv în ceea ce privește accesul la finanțare al acestora. Potrivit unui sondaj realizat de Confederația Națională Reprezentativă la nivel Național pentru IMM din România (2019) 9 din 10 întreprinderi

susțin că s-au confruntat cu piedici administrative în cadrul operațiunilor derulate. Printre barierele administrative care i-au afectat cel mai mult, respondenții au menționat în principal lipsa soluțiilor publice digitale (25%), procedurile greoaie de autorizare/înregistrare (18,9%), costurile ridicate administrative (14,4%) și numeroase taxe parafiscale (12,8%). De altfel, România se situează pe locul 26 dintre statele membre UE cu cea mai scăzută performanță în ceea ce privește serviciile publice digitale și integrarea tehnologiei digitale de către întreprinderi.

Conform raportului Băncii Mondiale Doing Business (2020), România se afla pe locul 55 în ceea ce privește posibilitatea de a deschide o afacere, fiind pe poziția 91 din totalul de 190 de țări, cu un scor de 73,3% în urma unor țări ca Ungaria, Croația, Muntenegru, Moldova, Cehia, Polonia. Indicele reflectă un cumul de indicatori legați de demararea unei afaceri, de obținerea de autorizații de construire, de înregistrarea unor drepturi de proprietate, de protejarea investitorilor precum încheierea a de contracte sau procedurile de insolvență. Primele 20 de țări clasate conform indicelui menționat au în comun o largă răspândire a utilizării sistemelor electronice (platforme pentru înscriere, pentru plata taxelor, pentru proceduri electronice de transfer a drepturilor de proprietate, proceduri electronice de obținere a autorizațiilor de construire), iar reglementarea în zona de business are un grad ridicat de transparenta. Astfel, pentru demararea unei afaceri, România înregistrează progrese față de anul precedent doar în ceea ce privește înregistrarea voluntară de TVA și prin eliminarea unor contribuții plătite de angajator, fiind evidențiate ca probleme importante achiziționarea de energie electrică (53,7 puncte/100), gestionarea autorizațiilor de construcție (58,4 puncte/100), procedura insolvenței (59,1 puncte/100) și protejarea investitorilor minoritari (62 de puncte/100).

Nevoile de finanțare ale întreprinderilor se schimbă pe tot parcursul ciclului lor de viață și depind de factori precum vechimea, nivelul de dezvoltare tehnologică, strategia de dezvoltare și capacitatea de absorbție. Conform Raportului de țară (2020), România trebuie să întreprindă acțiuni astfel încât să asigure sprijin sub formă de lichidități pentru economie, de care să beneficieze întreprinderile și gospodăriile, în special întreprinderile mici și mijlocii și lucrătorii independenți. Perturbarea schimburilor comerciale, deficitul de lichidități și riscul de faliment sunt probleme identificate în cadrul documentului amintit pentru întreprinderile de toate dimensiunile, însă în special pentru întreprinderile mici și mijlocii. Pentru a ieși din criză, vor fi necesare resurse suplimentare pentru sprijinirea întreprinderilor. Conform studiului Fi-Compass (CE-BEI 2019), una din patru companii raportează dificultăți în accesarea finanțărilor, aspect

care evidențiază un eșec structural semnificativ al pieței de credit și care împiedică satisfacerea nevoilor de finanțare ale IMM. În acest context, accesul la finanțare al companiilor, precum și adaptarea și diversificarea surselor de finanțare reprezintă una din măsurile necesare stimulării unui mediu de afaceri competitiv, inovativ și sustenabil. Întreprinderile se bazează adesea și în mare măsură pe credite pentru a se înființa, a-și asigura fluxul de numerar necesar funcționării și nevoile de investiții, dar metodele clasice de creditare nu pot răspunde diferitelor nevoi de finanțare cu care IMM-urile trebuie să se confrunte în diferite etape ale ciclului lor de viață. "Deficitul de finanțare" devine în acest caz un "deficit de capital de creștere", această situație fiind în mod particular valabilă pentru start-up-uri și întreprinderi mici." Creditele bancare sunt cea mai importantă sursă de finanțare externă pentru întreprinderile din România, reprezentând aproximativ 11,7% din PIB în 2018 (media UE fiind de aproximativ 34% din PIB). În 2018, finanțarea bazată pe piață a fost de 6,2 % din PIB, tot mult sub media UE de 49,7% din PIB.

Apetitul investițional al firmelor din România rămâne la unul dintre cele mai scăzute niveluri din Europa, indicând persistența unor factori structurali care limitează posibilitatea firmelor de a se angaja în proiecte investiționale.

Cele mai importante constrângeri sunt determinate de calitatea slabă a activelor, eficiența energetică scăzută, invocând nevoia de înlocuire sau îmbunătățire.

Sănătatea financiară a firmelor limitează accesul acestora la creditare. România are un procent mare de companii subcapitalizate, cu un nivel al capitalurilor sub limitele legale sau chiar negativ. Conform statisticilor BEI (EIBIS, 2018, 2019), numărul companiilor cu capitaluri negative este al doilea cel mai mare din Europa, după Letonia. Astfel, un procent de doar 20% dintre companiile active sunt bancabile (Banca Mondială, 2018)

Ca efect al gradului de îndatorare mare, peste limitele acceptabile pentru bănci, investițiile firmelor românești sunt limitate de nivelul profiturilor reinvestite sau de cel al capitalului nou (equity) pe care reușesc să-l atragă.

Aceste constrângeri se manifestă și în cazul firmelor profitabile și cu perspective bune de creștere, dar care au un profil de risc mai ridicat și un nivel scăzut de colateral. Creșterea rapidă, gradul ridicat de inovare și ponderea mare a activelor intangibile fac dificilă finanțarea bancară.

Subfinanțarea acestor companii inovatoare și cu potențial de creștere limitează, de asemenea, posibilitatea de creștere a investițiilor private la nivelul economiei

românești, contribuind, alături de barierele operaționale, lipsa personalului specializat și instabilitate la adâncirea decalajului investițional.

Diversificarea surselor de finanțare, prin utilizarea, complementar cu finanțarea bancară, a unor instrumente financiare care să adreseze aceste dezechilibre ar putea contribui la atenuarea unora dintre constrângeri și la îmbunătățirea semnificativă a accesului la finanțare.

În același timp, România înregistrează o rată de finanțare a capitalului raportat la PIB de 4,8%, dar și un procent de 2,7% de IMM-uri neperformante. Potrivit Invest Europe, în 2018 a avut loc o singură tranzacție de capital de risc în țară. În plus, doar 10% dintre IMM-uri consideră că acest tip de finanțare este relevant pentru ele (media UE fiind de 12%). Această situație pare să indice că piața de capital românească rămâne limitată și că ar putea fi nevoie de sprijin public atât din punct de vedere al ofertei cât și al cererii, pentru a contribui la dezvoltarea acesteia.

Accesul la capitalul de risc al întreprinderilor nou-înființate și al întreprinderilor în curs de extindere inovatoare este în continuare limitat. Întreprinderile românești care își desfășoară activitatea în sectorul serviciilor de înaltă tehnologie cu grad ridicat de cunoștințe și în sectorul producției tind să fie mai limitate din punct de vedere financiar decât întreprinderile care își desfășoară activitatea în sectoare cu grad mai redus de cunoștințe (BEI). Acest lucru ar putea avea drept cauză lipsa unei oferte și a unor instrumente de finanțare adecvate, adaptate la nevoile întreprinderilor nou-înființate și ale întreprinderilor în curs de extindere.

Conform strategiei UE pentru IMM-uri pentru o Europă sustenabilă și digitală, îmbunătățirea accesului la finanțare este unul dintre cei trei piloni pe care se bazează strategia, cu scopul declarat de a crește considerabil numărul de IMM-uri angajate în practici comerciale sustenabile, precum și numărul de IMM-uri care utilizează tehnologii digitale, reafirmând astfel că sunt necesare măsuri în combaterea acestui deficit structural al mediului economic.

În cadrul Rapoartelor de țară pentru România (2019-2020) se menționează că în România, ponderea societăților comerciale inovatoare este sub media UE, iar nivelul investițiilor efectuate de mediul de afaceri în cercetare și inovare este în mod constant scăzut, fiind necesare investiții care să conducă la creșterea competitivității acestora, a capacității lor de inovare, la creșterea productivității și internaționalizarea afacerilor din perspectiva unei mai mari integrări în piața unică și al unei creșteri inteligente, durabile și favorabile incluziunii.

Conform Digital Innovation and Scale-up Initiative (2020), regiunea Europei Centrale și de Est are mai puțini factori favorizanți care să permită **transformarea digitală** decât țările din EU-15. Actualizarea din 2018 a evaluării ex-ante pentru instrumente financiare pentru IMM în perioada de programare 2014-2020, în domeniul antreprenoriatului, scoate în evidență faptul că România are una din cele mai bune performanțe în UE, cu progrese constante realizate de-a lungul ultimilor câțiva ani. Rata de activitate antreprenorială deși este într-un stadiu incipient (10,8%), este peste media UE (7,8%). Acesta este efectul unei culturi antreprenoriale pozitive, în care întreprinzătorii sunt admirați și au un statut social ridicat, cu raportări frecvente ale proiectelor antreprenoriale de succes (67,4% în România față de media UE de 53,3%). De asemenea, impulsionearea pieței de capital din România și a accesului întreprinderilor la finanțarea nebancară constituie mijloace de diversificare a accesului și mijloacelor de finanțare pentru toate tipurile de întreprinderi. Aceste aspecte trebuie completate de o serie de inițiative și de o strategie națională de alfabetizare financiară în conformitate cu prevederile Raportului de țară 2020. Facilitarea accesului la piața de capital a întreprinderilor le permite acestora să crească și să identifice surse de finanțare menite să răspundă nevoilor acestora de creștere. În România, nivelul indicatorului capitalizare bursiera raportat la PIB era aprox. 17,9% la sfârșitul anului 2019, sub nivelul înregistrat de piețele bursiere din Croația, Grecia, Bulgaria, Cehia și Ungaria cu valori de peste 20%, și cu un decalaj dublu față de valorile indicatorului în Europa de Vest (peste 40%). Există un potențial ridicat ca activele investitorilor și ale populației, care au cunoscut o creștere importantă în ultimii ani, să fie utilizate în finanțarea dezvoltării economiei românești. Principalele deficiențe au drept sursă o educație financiară deficitară atât la nivelul companiilor cât și la nivelul populației generale (78% din populația adultă a României este needucată financiar).

O categorie aparte de întreprinderi sunt cele deținute de stat. În cadrul Raportului de țară (2019) se atrage atenția asupra faptului că rezultatele economice și financiare ale acestor întreprinderi au scăzut considerabil în 2018 și în prima jumătate a anului 2020, iar arieratele pentru aceste companii au început să crească, nefiind realizate solicitări de restructurare de activitate sau planuri de afaceri, iar regulile de governanță corporativă continuă să fie aplicate doar sporadic. Datoriile la bugetul de stat, pentru securitatea socială sau față de alte întreprinderi de stat reprezintă 90% din totalul arieratelor întreprinderilor de stat ceea ce implică un risc financiar pentru stat, demonstrând o atitudine permisivă a furnizorilor și creditorilor din sectorul public. Legislația privind governanța corporativă în cazul întreprinderilor de stat este solidă,

Însă se impune aplicarea temeinică a instrumentelor acesteia pentru asigurarea unui management adecvat al resurselor critice pentru economie.

Mediul economic nu poate fi tratat separat de necesitatea asigurării stabilității macroeconomice și de măsurile bugetar-fiscale, influențându-se unele prin altele. Problematicile identificate în domeniul fiscal-bugetar și evidențiate în rapoartele de țară privind România și în Recomandările specifice de țară pentru anii 2019 și 2020, vizează necesitatea de a consolida respectarea obligațiilor fiscale și colectarea impozitelor, respectiv ponderea veniturilor colectate în PIB, decalajul fiscal la TVA sau combaterea evaziunii fiscale.

Politica fiscală prociclică practică de România în perioada 2017-2019, a condus la epuizarea spațiului fiscal necesar pentru stimularea economiei în perioadele de recesiune sau în perioade economice dificile, cum este cea generată de pandemie.

Începând cu anul 2016, România a înregistrat o abatere semnificativă de la Obiectivul pe Termen Mediu (OTM), potrivit deciziei Consiliului UE, iar cu puțin timp înainte de apariția pandemiei COVID-19 în România, Comisia Europeană a declanșat procedura de deficit excesiv (EDP), în condițiile în care, în 2019, deficitul bugetar înregistrat de România a fost de 4,59% PIB în termeni cash (4,37% în termeni ESA).

Procedura de deficit excesiv a fost inițiată în luna aprilie a anului 2020 ca urmare a încălcării limitei de 3% prevăzută în Tratatul de Funcționare a Uniunii Europene, cât și lipsa introducerii unei consolidări fiscale în urma avertismentelor primite de la Comisia Europeană. Potrivit recomandării Consiliului UE procedura de deficit excesiv trebuie încheiată până în anul 2022.

Pentru a veni în sprijinul Statelor Membre (SM) ale Uniunii Europene în contextul crizei generate de pandemia COVID-19, Comisia Europeană a declanșat în data de 20 martie, cu acordul Consiliului European, "clauza generală derogatorie" de la prevederile Pactului de Stabilitate și Creștere (PSC).

În esență, clauza permite abaterea temporară și ordonată de la regulile fiscale existente, atât la nivel european, cât și la nivel național, pentru toate statele membre (SM) aflate într-o situație de criză generalizată cauzată de o încetinire economică severă a zonei euro sau a UE în ansamblu.

În practică, SM se pot abate de la ținta obiectivului pe termen mediu (OTM) sau de la calea de ajustare către aceasta atât în timpul evaluării, cât și la punerea în aplicare a programelor de stabilitate sau de convergență. În cadrul brațului corectiv al PSC,

clauza va permite un tratament diferit pentru cheltuielile generate de pandemia COVID-19 în cadrul procedurii deficitului excesiv (EDP).

În septembrie 2020, România și-a prezentat raportul privind măsurile luate în urma recomandării. Raportul indică o deteriorare majoră a finanțelor publice în cursul anului 2020, în principal din cauza pandemiei de COVID-19.

Comisia va reevalua situația bugetară a României pe baza datelor privind rezultatul execuției bugetare din 2020, pe baza bugetului 2021 și pe baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2021. Dacă este cazul, Comisia va propune noi măsuri în cadrul procedurii aplicabile deficitelor excesive, ținând seama de aplicarea în continuare, în 2021, a clauzei derogatorii generale din Pactul de stabilitate și de creștere.

Buna guvernare economică, cum ar fi acțiunile eficace în contextul unei PDE, și politicile macroeconomice în general solide reprezintă o condiție prealabilă pentru asigurarea unui mediu favorabil unor investiții publice productive și utilizării eficace a fondurilor UE, inclusiv în contextul Mecanismului de redresare și reziliență (MRR).

Deficitul bugetar înregistrat în anul 2020, de 9,67% din PIB a rezultat din efectul combinat al încetirii marcate a creșterii economice, al măsurilor de combatere a pandemiei de COVID-19 și al consecințelor sale economice și sociale.

Dezvoltarea mediului economic este strâns corelată cu inovarea și tranziția către o economie bazată pe cunoaștere. Conform Recomandărilor specifice de țară (2019), investițiile României în cercetare și dezvoltare sunt cele mai scăzute din UE (0,5 % din PIB), iar cheltuielile publice pentru cercetare și dezvoltare au scăzut și mai mult, de la 0,32 % din PIB în 2011 la 0,20% din PIB în 2019. În mod similar, intensitatea cheltuielilor în cercetare-dezvoltare a mediului de afaceri (0,28% în 2019) rămâne cu mult sub media UE, traducându-se astfel într-un număr foarte scăzut de cereri de brevete și un număr de cercetători pe cap de locuitor de peste șase ori mai mic decât media UE.

Raportul de țară din 2020 evidențiază că rezultatele slabe ale României în materie de cercetare și inovare împiedică tranziția către o economie bazată pe cunoaștere. România continuă să aibă unul dintre cele mai scăzute niveluri ale cheltuielilor publice și private pentru cercetare și dezvoltare din UE, ceea ce afectează calitatea științifică și difuzarea tehnologiei în rândul întreprinderilor. Majorarea investițiilor și creșterea calității în domeniul cercetării și dezvoltării, precum și sprijinirea întreprinderilor inovatoare rămân provocări importante.

Sustenabilitatea sistemului național al cercetării, dezvoltării și inovării (CDI) pe termen lung presupune predictibilitatea finanțării, atragerea resursei umane înalt calificate în cercetare și inovare, stimularea cooperării public-private și evoluția ecosistemului în direcția creșterii competitivității. În scopul creșterii încrederii în parteneriatele public-private și asigurării transferului rezultatelor cercetării în piață (identificate în Recomandările specifice de țară 2019), este necesar ca activitățile CDI să fie promovate, urmărindu-se oferirea de soluții viabile și servicii pentru societate și economie, internaționalizarea activităților de CDI prin introducerea dimensiunii de cercetare și inovare europeană și susținerea colaborării internaționale a entităților de cercetare și a companiilor în proiecte internaționale (IPCEI, parteneriate și misiuni din Horizon Europe etc).

Stabilitatea mediului economic este strâns legată de disponibilitatea unei forțe de muncă calificate, cu competențe specifice și digitale relevante. Recomandările specifice de țară (2019) subliniază necesitatea îmbunătățirii competențelor, inclusiv a competențelor digitale, în special prin sporirea relevanței pe piața forței de muncă a educației și formării profesionale și a învățământului. Astfel, se afirmă că nivelul de dobândire a competențelor digitale este scăzut, ceea ce ridică semne de întrebare cu privire la integrarea viitoare a absolvenților pe piața forței de muncă. Relevanța pe piața forței de muncă a învățământului profesional și tehnic și a învățământului superior rămâne scăzută, ceea ce restrânge perspectivele absolvenților de a-și găsi un loc de muncă. Rata de ocupare a absolvenților de cursuri de educație și formare profesională a crescut ușor la 69%, dar rămâne cu mult sub media UE. Elevii înscriși în aceste programe au avut o expunere limitată la învățarea la locul de muncă, doar 10% din aceștia participând la programe duale. Sistemul este afectat și de un nivel scăzut de absolvire, 11% din elevii înscriși în școli profesionale în perioada 2017-2018, nepromovând în următorul an școlar (INS, 2019). România nu are rezultate bune în ceea ce privește activarea competențelor (care măsoară tranziția de la educație la încadrarea în muncă) și dezvoltarea competențelor (care măsoară investițiile în educație și formare).

Pandemia a evidențiat neajunsurile procesului de educație și formare profesională. De aceea, precondiția esențială pentru furnizarea unor servicii educaționale și de formare profesională de calitate, incluzive și atractive constă în modernizarea infrastructurii educaționale. Dezvoltarea competențelor necesare parcurgerii etapelor de tranziție ecologică și digitală în cadrul noilor locuri de muncă depinde în special de infrastructura primară și de dotările utilizate în procesele educaționale și de formare profesională.

Pe termen mediu și lung se așteaptă ca investițiile în învățământul profesional și tehnic să contribuie la îndeplinirea recomandărilor specifice de țară, prin următoarele efecte în lanțuite:

- Întărirea competitivității sustenabile a economiei și societății românești, mai ales la nivel regional, prin sprijinirea unui parcurs educațional complet, de formare profesională, astfel încât să răspundă nevoilor și provocărilor pieței forței de muncă;
- Redresarea ecosistemelor industriale afectate direct sau indirect de criza epidemiologică prin oferirea de contingente noi de absolvenți sau persoane recalificate care dețin competențe adecvate noilor etape post-criză;
- Derularea periodică de către agenții economici, împreună cu unitățile de învățământ profesional și tehnic și instituțiile de învățământ superior, a unor procese de analiză pentru identificarea deficiențelor de competențe și dezvoltarea programelor de perfecționare și recalificare a propriei forțe de muncă.
- Creșterea participării la procesul educațional și a șanselor de depășire a stării de vulnerabilitate pentru copiii și tinerii aflați în risc de sărăcie și excluziune socială, prin oferirea unor programe educaționale și de formare profesională de calitate împreună cu servicii integrate conexe (cazare, masă, spații de recreere ș.a.);
- Diminuarea situațiilor de excluziune socială și profesională pe criteriul lipsei competențelor adecvate cerințelor și nevoilor pieței forței de muncă, aflate într-un context imprevizibil de funcționare.

Conform Raportului Forumul Economic 2019, România se situează pe locul 119 din 141 de țări analizate prin prisma calității infrastructurii rutiere. România se situează pe ultimul loc în Europa în ceea ce privește numărul de km de autostradă la 100.000 de locuitori, la nivelul anului 2019, 848,12 km din lungimea rețelei de transport rutier de interes național de 17.091 km fiind la nivel de autostradă, respectiv un procent de 4,96% din totalul rețelei de transport. De asemenea, densitatea de autostrăzi din România este una din cele mai mici la nivel european, raportată la suprafață.

Accesul la coridoarele vest-, est- și sud-europene, este îngreunat și limitat de capacitatea de circulație și calitatea redusă a infrastructurii de transport din România, limitând, astfel, libera circulație a mărfurilor și persoanelor și diminuând posibilitățile de creștere ale traficului internațional de mărfuri sau călători care tranzitează România. Potrivit Raportului de Competitivitate Globală al World Economic Forum pentru anul 2018, România este pe ultimul loc în Uniunea Europeană în ceea ce privește investițiile

În calitatea drumurilor și infrastructura existentă, cu un scor de 2.96 din 7. România prezintă cea mai ridicată rată a accidentelor rutiere din statele membre. Rata mortalității generate de accidentele rutiere este extrem de ridicată, România înregistrând un număr de 96 fatalități/1 mil. locuitori față de media UE de 49 fatalități/1 mil. locuitori în 2018. Deși numărul accidentelor fatale a scăzut în 2018 cu 4,3% față de anul precedent, de la 1.951 decese la 1.867, România se situează în continuare pe primul loc.

Drumurile cu o singură bandă pe sens sunt recunoscute ca fiind cele mai periculoase, după cum rezultă din studiile recente efectuate de EuroRAP, care concluzionează că în Europa riscul de incidență a accidentelor pentru drumurile cu o singură bandă pe sens este de patru ori mai mare decât pentru autostrăzi. De asemenea, acest lucru reiese și din statisticile locale, care reflectă un risc semnificativ mai mare pentru drumurile cu o singură bandă pe sens. În cazul drumurilor naționale există un risc de peste șase ori mai mare decât pentru autostrăzi și de peste trei ori mai mare în cazul în care se iau în calcul doar drumurile naționale din zonele interurbane. În prezent, aproximativ 90% din rețeaua națională este reprezentat de drumurile cu o singură bandă, ceea ce contribuie la numărul mare de accidente, precum și la costuri economice ridicate asociate acestora în UE la numărul de accidente grave.

Pilonul IV

› Analiza situației actuale

Coeziune socială și teritorială

Coeziunea socială și teritorială urmărește reducerea disparităților existente de la nivel local, regional și național, inclusiv între urban și rural, dar și prin raportare la celelalte state membre. Contextul demografic, distribuția veniturilor la nivel regional, indicatorii privind sănătatea, educația, rata șomajului, competențele, impactul social și economic asupra grupurilor vulnerabile sunt toate relevante în acest context, iar unele au fost exacerbate în contextul pandemiei de COVID-19. Pandemia a dus la schimbări semnificative cu efecte de durată la nivel socio-economic și de mediu în anii următori. Ținând seama de provocările și disparitățile preexistente, va fi necesară rezolvarea unor provocări considerabile mai ales pentru reducerea inegalităților. Stimularea dezvoltării echilibrate, revitalizarea zonelor defavorizate și stimularea cooperării inter-regionale trebuie toate promovate pentru o dezvoltare durabilă.

Recomandările specifice de țară din 2019 menționează că disparitățile dintre mediul rural și cel urban persistă.

România se confruntă cu un puternic declin demografic din cauza îmbătrânirii populației, a scăderii natalității și a migrației. În timp ce populația a crescut în perioada 1990-2006 în 45% dintre reședințele de județ și în 62,5% dintre zonele periurbane în perioada 2006-2019 populația a crescut în doar 17,5% dintre reședințele de județ și 75% din zonele periurbane.

Orașele din România se confruntă cu două provocări spațiale distincte:

- Provocări legate de expansiunea urbană atât în orașele dinamice din punct de vedere economic, cât și în cele mai puțin prospere, cu o populație în scădere. În perioada 1993-2018, suprafața totală a intravilanului celor 319 orașe s-a dublat, fiind înregistrată o creștere de 107%. Orașele în expansiune au cunoscut vizibile extinderi urbane necontrolate și necoordonate, cu consecințe precum o infrastructură publică neadaptată (drumuri, apă/gaze, trotuare), dependența de automobil și accesul redus la facilități (precum spații publice, școli, spitale, zone de recreere). Având în vedere că populația a 33 dintre reședințele de județ a scăzut

Începând cu 2006, consumul excesiv de terenuri și expansiunea urbană au fost cauzate de factori precum creșterea slab coordonată între așezările vecine și incapacitatea de a controla dezvoltarea speculativă din sectorul privat (cauzate inclusiv de lipsa unei viziuni strategice comune și a unor documentații de urbanism actualizate și digitalizate).

- Provocări legate de scăderea calității vieții în centrul urban – atât orașele în creștere, cât și cele în declin cunosc o contracție spațială, însoțită de micșorarea infrastructurii sociale și pietonale, precum și de o vitalitate socială redusă, eforturile de regenerare fiind insuficiente și distribuite inegal. Toate acestea au dus la declinul demografic, la îmbătrânirea țesutului arhitectonic și la întărirea segregării sociale.

Figura 4. Schimbări demografice între 2006-2019

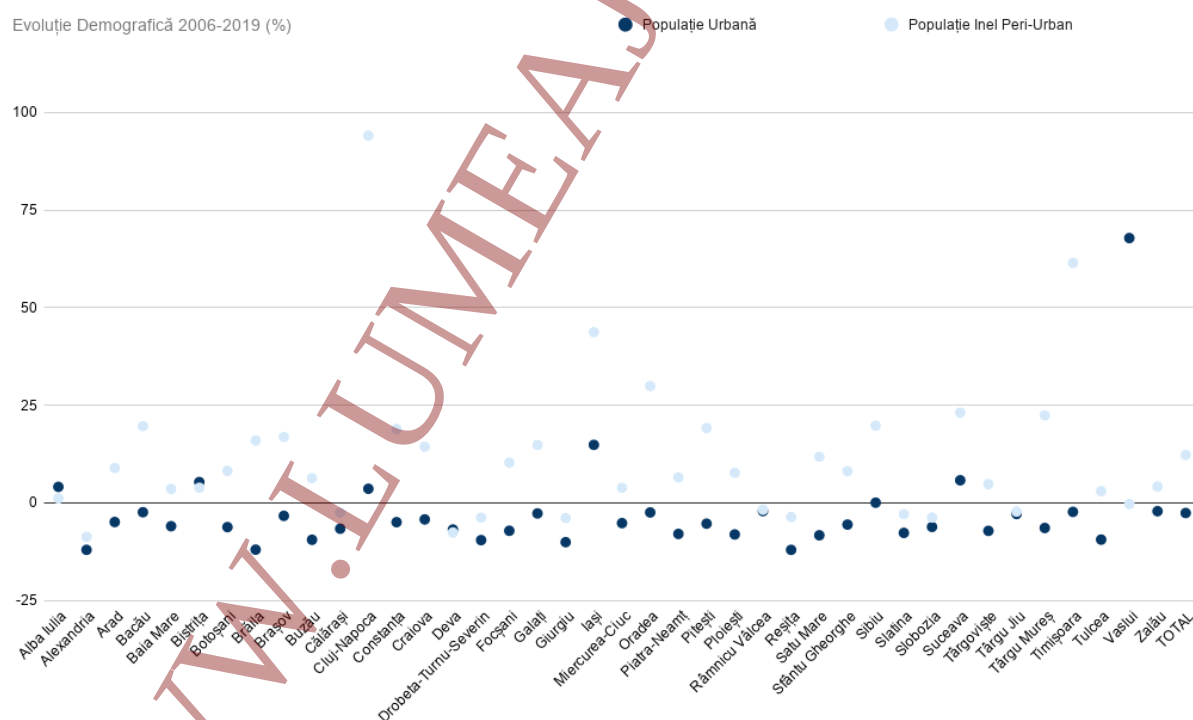
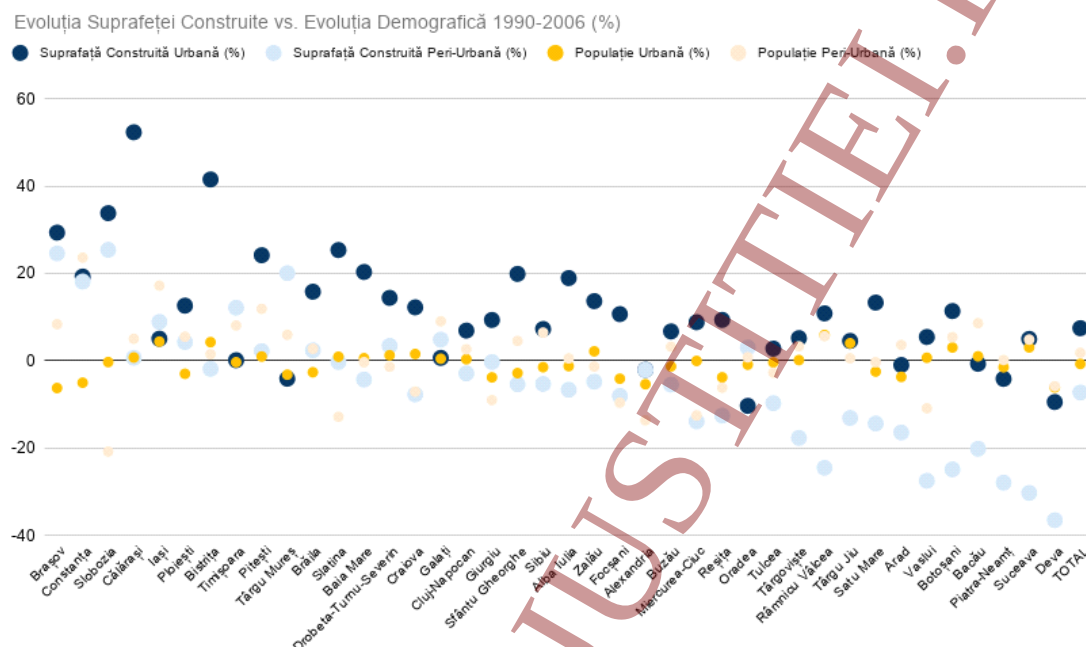

Figura 5. Modificare a suprafeței construite și schimbare demografică în perioada 2006-2018 (%), în funcție de zona totală de creștere

În localitățile rurale din afara perimetrului zonelor urbane funcționale se remarcă un dezechilibru demografic pronunțat care se manifestă prin îmbătrânirea populației, scăderea natalității și a fertilității, prin creșterea mortalității, dar și prin explozia migrației externe, având ca efect negativ principal depopularea zonelor rurale.

Studiile realizate pentru fundamentarea Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României și cele din Starea Teritoriului arată că sărăcia rurală este de 2,4–3,4 ori mai mare decât sărăcia urbană. Un județ este cu atât mai sărac cu cât județul are o pondere mai ridicată a populației rurale.

În pofida îmbunătățirilor recente, ratele sărăciei și inegalității veniturilor rămân ridicate. Un român din trei continuă să fie expus riscului de sărăcie și excluziune socială, cele mai afectate grupuri fiind copiii, romii, persoanele cu handicap și persoanele în vârstă. Cu toate că la nivel național se înregistrează o scădere a ratei populației în risc de sărăcie sau excluziune socială, la nivel regional se înregistrează o creștere a acestei rate în cazul regiunii Nord-Est cu 3,2 puncte procentuale în 2019 față de 2017. Cea mai mare scădere la nivel regional în anul 2019 a acestei rate se înregistrează în cazul regiunilor București-Ilfov (o scădere cu 11 puncte procentuale față de 2017) și Vest (o scădere cu 10,6 puncte procentuale față de 2017). Cele mai ridicate privind populația

În risc de sărăcie sau excluziune socială se înregistrează în 2019 în cazul regiunilor de dezvoltare Nord-Est (47,1%), Sud-Est (40,1%) și Sud-Vest Oltenia (38,9%).

De asemenea, politica economică trebuie axată pe investiții în sectorul transporturilor, vizând în special sustenabilitatea acestuia, pe sectorul energetic cu emisii scăzute de dioxid de carbon și pe eficiența energetică, pe infrastructură de mediu și pe inovare, ținând seama de disparitățile regionale.

Conform Raportului de țară din 2020, disparitățile regionale din România sunt printre cele mai ridicate din UE, fiind defavorabile creșterii durabile pe termen lung. Există decalaje semnificative între regiuni în ceea ce privește nivelul investițiilor, productivitatea, competitivitatea și ocuparea forței de muncă. Consecințele socio-economice ale pandemiei se vor resimți probabil în mod inegal în diferitele regiuni ale României din cauza decalajelor semnificative în materie de investiții și de productivitate a forței de muncă și specializării diferite la nivel economic. Acest lucru va inversa tendința observată în ultimii ani care a redus ușor disparitățile dintre București-Ilfov și restul regiunilor sau dintre zonele urbane și cele rurale. Combinată cu riscul perturbării temporare a procesului de convergență între statele membre, situația actuală impune adoptarea unor măsuri rapide și eficiente.

Decalajele la nivel de PIB/cap de locuitor între regiunile de dezvoltare ale României rămân destul de mari. În timp ce regiunea București-Ilfov a depășit 150% din media UE (utilizând paritatea puterii de cumpărare), regiunile Nord-Est și Sud-Vest rămân sub 50% din medie, iar toate regiunile din afara capitalei erau sub 60% din media europeană în 2018. Așa cum este ilustrat în Tabelul 1, economia regiunii București-Ilfov este de cel puțin două ori mare decât cea a regiunii Vest, a doua cea mai bogată regiune din țară. Aceste decalaje nu s-au diminuat aproape de loc din 2007 până în prezent, ci chiar au crescut din 2014. Cele șapte regiuni din afara Bucureștiului nu au recuperat foarte mult din decalajul față de media UE, fiind observate progrese mai vizibile doar în ultimii 5 ani.

În pofida unei ușoare îmbunătățiri, rata de inactivitate rămâne ridicată, existând diferențe semnificative între grupele de vârstă și între regiuni. Rata de inactivitate este de 31,6 % din totalul populației. Se înregistrează niveluri ridicate de inactivitate în rândul femeilor, al tinerilor cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 de ani (71,17 %), al persoanelor vârstnice cu vârsta cuprinsă între 55 și 64 de ani (50,8 %) și al femeilor cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani (41,7 %).

În grupa de vârstă 20-64 de ani, responsabilitățile familiale și de îngrijire sunt adesea principalele motive pentru care nu se caută un loc de muncă (23,6 % din populația inactivă). De asemenea, există disparități regionale în ceea ce privește ratele de inactivitate (2018) între Centru (38,4 %), Sud-Est (36,9 %) și Vest (38 %), în comparație cu Nord-Est (26,3 %) și regiunea capitalei (26 %).

Rămâne ridicat decalajul de inactivitate dintre tinerii cu un nivel scăzut de calificare și cei cu înaltă calificare (43,3 puncte procentuale).

Tabelul 1. Produsul Intern Brut pe cap de locuitor (utilizând paritatea puterii de cumpărare) în mii de euro

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
București - Ilfov	25,500	31,700	28,200	29,200	31,900	33,700	34,300	35,300	39,100	40,600	44,100	46,800
Vest	12,100	14,000	13,300	13,900	14,100	15,200	15,100	15,400	16,900	18,500	19,600	20,900
Centru	11,100	12,000	11,500	11,900	12,000	13,800	13,600	14,100	15,100	16,500	18,000	19,200
Nord-Vest	10,400	11,400	11,000	11,100	10,900	12,500	12,600	13,400	14,300	15,700	17,700	18,900
Sud-Est	9,000	10,100	9,800	10,000	10,700	12,300	13,000	13,600	13,900	14,500	15,700	16,800
Sud - Muntenia	8,900	10,400	10,400	10,000	10,900	10,900	11,400	12,800	12,800	13,900	14,700	15,700
Sud-Vest Oltenia	8,300	9,400	9,100	9,300	9,200	10,900	10,700	10,900	11,800	12,500	14,100	15,200
Nord-Est	6,800	7,800	7,500	7,600	7,400	9,000	9,100	9,300	9,900	10,600	11,900	12,800

Sursa: Eurostat

Conform Raportului de țară 2020, s-au înregistrat progrese limitate în ceea ce privește îmbunătățirea dialogului social. Dialogul social rămâne în mare măsură o simplă formalitate, iar încercările de modificare a cadrului legislativ au rămas în același punct de ani de zile.

Implicarea partenerilor sociali în procesul de elaborare a politicilor rămâne limitată. În pofida cadrului stabilit, aceasta este în continuare mai degrabă o cerință procedurală decât un dialog veritabil. Partenerii sociali nu sunt suficient de implicați în reforme care să abordeze provocările de pe piața forței de muncă și alte aspecte de politică relevante. Partenerii sociali continuă să nu participe la un dialog voluntar pentru a aborda provocările de pe piața forței de muncă, iar implicarea și contribuția acestora în elaborarea politicilor rămân limitate.

Există și diferențe importante în productivitatea muncii. Dacă în București-Ilfov ea este de 122 % din media UE, a doua regiune din punctul de vedere al productivității, regiunea Vest, are o productivitate de 73%. În valori absolute, toate regiunile de dezvoltare, cu excepția regiunii capitalei, aveau o productivitate de sub 10 euro pe ora lucrată. Raportat la media UE, nivelul productivității muncii variază între 19% în Nord-Est și 59% în București-Ilfov. În comparație, productivitatea din regiunea Bratislava ajunge la 78%, regiunea Praga la 75% iar regiunea Varșovia la 71%. Productivitatea

scăzută determină un nivel relativ mic al salariilor și rate ridicate ale sărăciei, cu impact negativ asupra coeziunii sociale.

Accesul la servicii de bază este în continuare problematic, ceea ce adâncește decalajul dintre mediul rural și cel urban, disparitățile regionale și inegalitățile.

Județele în care conectivitatea este redusă înregistrează un nivel scăzut de creștere economică. În schimb în județele bine conectate, investițiile străine directe sunt mai ridicate, ridicând nivelul creșterii economice și al salariilor medii. Modificările structurale induse de evoluțiile tehnologice rapide, cum ar fi digitalizarea, automatizarea, robotica sau inteligența artificială, precum și cererea de competențe aflată în continuă creștere și schimbare reprezintă provocări considerabile pentru sistemul de formare profesională și pe o piață a muncii care evoluează într-un ritm rapid, cu luarea în considerare a disparităților regionale.

În schimb, există o oarecare convergență în ceea ce privește rata șomajului. Este relativ mai scăzută în regiunile București Ilfov, Vest, Nord-Est și Nord Vest (3-4%) și mai mare în regiunile Sud-Vest Oltenia, Centru și Sud-Est (5-7%). În ceea ce privește nivelul de pregătire a forței de muncă, evoluțiile pozitive de pe piața forței de muncă nu beneficiază în egală măsură toate regiunile și toate categoriile de populație. În regiunile mai puțin dezvoltate, resursa umană implicată în activități privind știința și tehnologia este sub 30% din totalul forței de muncă. Mai mult, regiunea Nord-Est are cea mai mică rata de la nivelul UE, cu doar 17% din totalul forței de muncă.

În interiorul regiunilor, se înregistrează disparități semnificative între mediul rural și urban în ceea ce privește veniturile și oportunitățile de angajare. Rata riscului de sărăcie în zonele rurale este de aproape cinci ori mai mare decât în orașe iar aproape 3 din 4 șomeri provin din mediul rural. În egală măsură, calitatea și acoperirea serviciilor sociale sunt insuficiente, iar distribuția teritorială a acestora este inegală și necorelată cu nevoile specifice ale comunităților. Numai aproximativ 20 % din unitățile administrativ-teritoriale dispun de servicii sociale autorizate. De obicei, serviciile sunt concentrate în zonele mai bogate sau în zonele urbane, deși ele sunt cele mai necesare în zonele și regiunile mai sărace, rurale. Integrarea limitată a serviciilor de ocupare a forței de muncă, de educație, de sănătate și a serviciilor sociale nu permite o incluziune durabilă a diferitelor grupuri defavorizate.

Copiii din zonele rurale și din așezările informale au acces limitat la educație și îngrijire timpurie, la o alimentație adecvată, la asistență medicală și la locuințe. Indicatorul social de referință utilizat ca bază pentru calcularea majorității prestațiilor sociale nu a

fost actualizat din 2008 și s-a depreciat considerabil în comparație cu salariul minim. Ca urmare, ratele sărăciei în rândul persoanelor cu o intensitate scăzută și foarte scăzută a muncii au crescut cu 50 % din 2010 până în prezent.

Rata deprivării materiale severe și ponderea persoanelor defavorizate din punct de vedere social rămân în continuare printre cele mai ridicate din UE, cu toate că s-au înregistrat progrese, această rată scăzând la nivel național de la 19,7% în 2017, la 14,5% în 2019. Starea de deprivare materială aduce atingere mai multor aspecte importante ale vieții în gospodărie (de exemplu, consumul unor produse alimentare de baza, de întreținere corespunzătoare a locuinței, de achitarea unor obligații și plăți curente). Aproape un român din doi nu poate face față cheltuielilor neașteptate. Accesul la servicii esențiale, cum ar fi energia, reprezintă, de asemenea, o provocare, iar rată populației afectate de aceste provocări este peste media UE. În 2018, 9,6% din populație nu a putut să își încălzească în mod adecvat locuința (media UE fiind de 7,3%), iar procentajul populației cu restanțe la facturile de utilități este, de asemenea, peste media UE (14,4% față de 6,6%).

La nivelul tuturor regiunilor României, se remarcă aceeași tendință de scădere a ratei deprivării materiale, cele însemnate progrese fiind înregistrate în regiunea București-Ilfov (o scădere de 7,9 puncte procentuale între anii 2017 și 2019) și Sud-Vest Oltenia (7,1 puncte procentuale). La nivelul anului 2019, cele mai scăzute valori ale ratei deprivării materiale au înregistrate în regiunile Vest (7,4%), Nord-Vest (9%) și Centru (9,2%), iar cea mai mare valoare a fost înregistrată în Regiunea Sud-Muntenia (21,7%).

Starea precară a infrastructurii afectează eficiența cu care România își poate crește exporturile și conecta producătorii cu consumatorii în comparație cu principalii săi parteneri comerciali. Accesibilitatea și conectivitatea pentru infrastructura de transport sunt două elemente determinante pentru coeziunea economică și socială. România se află mult sub media europeană la toate criteriile de analiză privind investițiile și infrastructura de transport. Autostrăzile și drumurile naționale reprezintă puțin mai mult de 20% din rețeaua rutieră, în timp ce aproximativ 90% din drumurile naționale au o singură bandă de circulație pe fiecare direcție. Investițiile în infrastructura de transport au un potențial imens în stimularea creșterii și a locurilor de muncă și pot duce la convergență adevărată a regiunilor periferice.

De asemenea, nu este dezvoltată la nivel național o rețea de trasee ciclabile de parcurs lung sau mediu (inclusiv sectoarele din magistralele EuroVelo 6 și 13), care să conecteze regiunile, să stimuleze dezvoltarea comunităților locale și a turismului.

Poziționarea așezărilor urbane mici în cadrul spațiului urban regional pare a fi o condiție fundamentală pentru dezvoltarea umană locală care este influențată nu doar de vecinătatea față de orașele mari din România, ci și conectivitatea acestora și nivelul de dezvoltare al orașului mare. Conectivitatea urbană tinde să crească dezvoltarea umană locală în localități mici precum și apropierea localității de un drum european bine întreținut, care face legătura cu orașele mari, fie din interiorul României, fie din străinătate. Așezările mici, care sunt aproape de drumurile europene tind să fie caracterizate prin dezvoltare cuprinzătoare și prin niveluri medii-superioare de dezvoltare.

Afectate semnificativ de pandemie, unitățile administrativ-teritoriale (UAT) din România au o scădere semnificativă a veniturilor proprii, luând în considerare contractarea economiei românești cu 3,9 % din PIB în 2020. Această situație duce inclusiv la o reducere a potențialului UAT-urilor de susținere a investițiilor scadente sau de a realiza altele noi, care să asigure accesibilitatea și calitatea serviciilor în domenii ca: educație, sănătate, transport local, inclusiv managementul și decongestionarea traficului, social, infrastructură administrativă și de recreere, mediu, inclusiv creșterea calității aerului, urbanism, iluminat public, securitate socială și digitalizare servicii publice, etc. Nivelul cheltuielilor pentru investiții la nivelul UAT-urilor este redus (15-20% din bugetul local înainte de pandemie) și este în mare măsură finanțat din fonduri europene. La nivel european, nivelul veniturilor locale raportat la PIB este foarte redus - 0.8% comparativ cu 4.2% la nivelul UE în 2019, și mult sub nivelul Poloniei (4.5%), Cehiei (5.6%) sau Ungariei (2.1%). Având în vedere aceste aspecte sunt necesare surse de finanțare pentru asigurarea investițiilor necesare furnizării serviciilor publice de calitate, cu accent pe **tranziția verde și digitală**, în special la nivel local și în comunitățile sărace. De asemenea, prin încurajarea intervențiilor la nivel de zonă urbană funcțională, se urmărește îmbunătățirea coeziunii dintre localitățile urbane și localitățile rurale/localități urbane de dimensiuni mai mici din imediată vecinătate, cu rate ridicate de navetism.

Potrivit ultimului Raport de țară, fragmentarea accentuată a competențelor și a resurselor continuă să se reflecte negativ asupra furnizării serviciilor publice, în special la nivel local și în comunitățile sărace. Strategiile naționale și regionale ale diferitelor servicii publice nu sunt bine transpuse în măsuri integrate la nivel regional și local. Există o stabilitate și predictibilitate redusă a veniturilor de care dispun autoritățile locale. Astfel, există inclusiv disparități semnificative între mediul urban și rural în ceea ce privește nivelul sărăciei și de excluziune socială, serviciile sociale nu sunt suficient de bine dezvoltate în mediul rural. De exemplu, există discrepanțe considerabile în

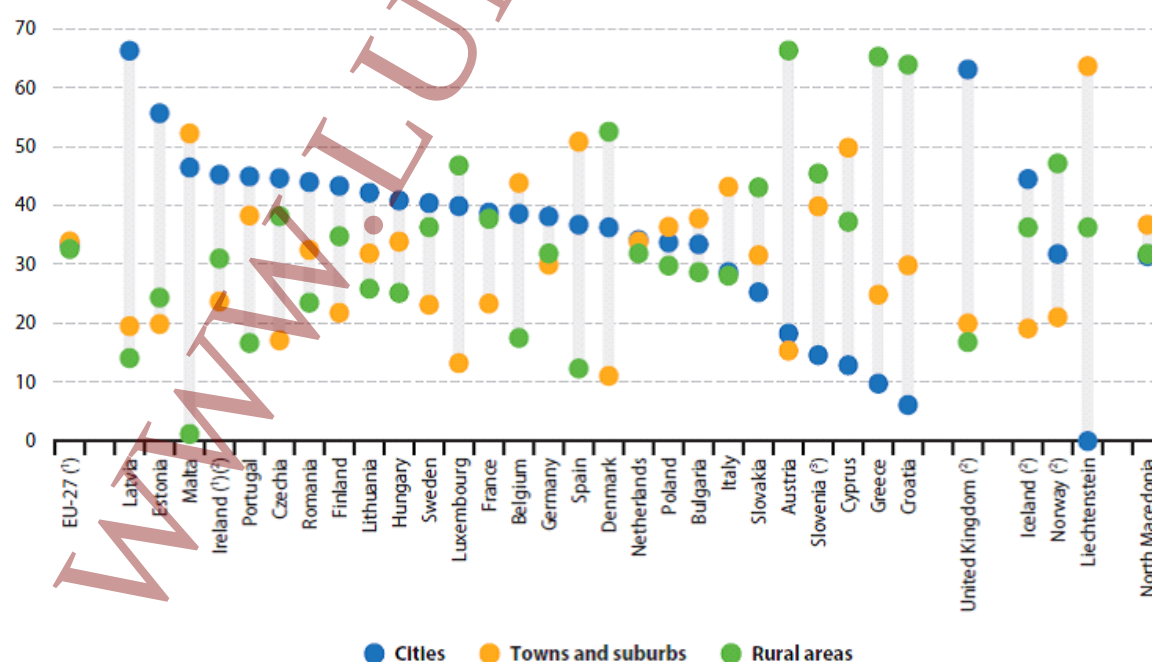
cazul anumitor tipuri de infrastructuri sociale, cum ar fi centrele de zi pentru persoanele cu dizabilități sau dependențe, doar 1% din unitățile necesare fiind instituite în regiunea Sud-Vest Oltenia, comparativ cu 56% în București-Ilfov și 57 % în Regiunea Centru. România are și cea mai mare rată a populației care locuiește în locuințe care sunt considerate improprii și supraaglomerate (16,1% în 2018, comparativ cu o rată europeană de 4.3%).

Digitalizarea administrației publice locale rămâne scăzută. Nivelul populației care interacționează cu autoritățile publice prin intermediul internetului este sub 10% în trei regiuni de dezvoltare din România. De asemenea, șase din cele opt regiuni se află pe ultimele locuri ale clasamentului UE în ceea ce privește utilizarea internetului, mai puțin de 60 % dintre adulții utilizând zilnic internetul în 2018.

Turismul de destinație și adiacent ecoturismul pot deveni linii strategice în dezvoltarea competitivității teritoriale a României. Domeniul cultural-turistic reprezintă un factor de dezvoltare durabilă, contribuind la vitalitatea teritorială prin punerea în valoare a elementelor de identitate locală și regională și prin creșterea creativității și a gradului de inovare și în alte sectoare decât cel cultural.

În România, orașele mari reprezintă cea mai frecventă destinație a turiștilor, cu aproximativ 45% din numărul total de nopți petrecute în unitățile de cazare, urmate de orașe și suburbii și apoi de zonele rurale.

Figura 6. Nopți petrecute în unități de cazare, 2018 (% cota din numărul total de nopți petrecute în unități de cazare, în funcție de gradul de urbanizare)

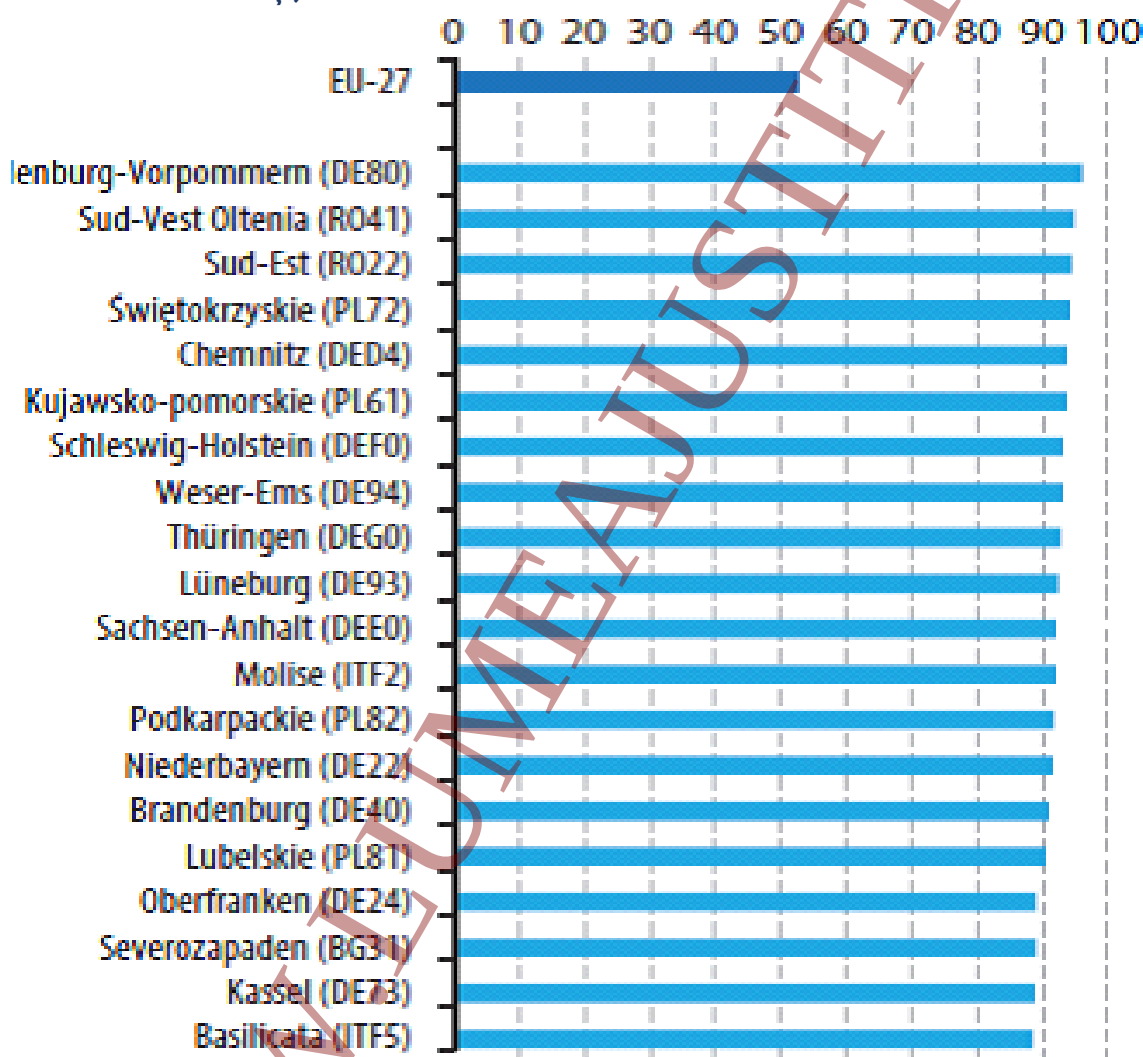

Sursa: Eurostat, 2020

În 2018, rezidenților le era asociat un procent de 54% din numărul total de nopți petrecute în unități de cazare de la nivelul EU-27.

La nivelul a două regiuni de dezvoltare din România, peste 90% din nopțile petrecute în unitățile de cazare, au fost atribuite rezidenților, respectiv în regiunea Sud-Vest Oltenia a fost înregistrat un procent de 94,9% de rezidenți și în regiunea Sud-Est, un procent de 94,6% de rezidenți.

Figura 7. Nopți petrecute în unități de cazare, 2018 (% cota din numărul total de nopți petrecute de rezidenți)

Sursa: Eurostat, 2020

Se remarcă diferențe la nivel regional în ceea ce privește numărul unităților de cazare. Cu toate că se înregistrează o scădere față de anul 2017, cel mai mare număr de unități de cazare se află în Regiunea Centru, cu 2.244 unități.

Cu toate că în Regiunea București-Ilfov se înregistrează cel mai mic număr de unități de cazare, comparativ cu restul regiunilor țării, în această regiune, densitatea

turismului, definită ca relația dintre numărul total de înnoptări în unitățile de cazare și suprafața totală a regiunii, este peste media europeană, conform Eurostat. În schimb, valorile densității turismului din celelalte 7 regiuni de dezvoltare se află la o treime din media europeană.

În corelare cu situația privind numărul unităților de cazare de la nivel regional, dar și cu cea privind densitatea turismului, exprimată ca număr de înnoptări pe suprafață regiunii, numărul cel mai mare de înnoptări se înregistrează în Regiunea Centru (2.617.237 înnoptări în 2019), iar numărul cel mai mic de înnoptări se înregistrează în regiunea Sud-Vest Oltenia (737,593 de înnoptări în 2019).

Vulnerabilitatea patrimoniului cultural și natural în fața noilor provocări este pusă în discuție în Pactul verde european. Acesta propune o abordare interconectată a domeniilor care sunt influențate de mediul înconjurător și de schimbările climatice, dar care la rândul lor pot influența în mod direct tot cadrul natural. Pentru a fi eficiente, acțiunile trebuie să pună valorile culturale ale comunităților în centrul reacțiilor climatice. Valorizarea patrimoniului cultural, a cunoștințelor tradiționale și a creativității consolidează adaptarea la schimbările climatice. Inventarierea, documentarea și păstrarea tehnicilor vernaculare și locale pot ajuta comunitățile să dezvolte noi tehnologii prin care să se adapteze unui ritm de viață sustenabil, prin implementarea energiilor regenerabile, prin utilizarea rațională a resurselor. Abordările integrate natură-cultură evidențiază legăturile dintre funcțiile ecologice și sociale ale teritoriilor și deschid calea spre noi moduri de viață în armonie cu natura. În acest context, recuperarea decalajului existent între mediul urban și rural capătă semnificații sporite, inclusiv cu impact economic și de mediu.

În conformitate cu principiile Pilonului european al drepturilor sociale, se va avea în vedere egalitatea de gen și de șanse, în special prin încurajarea participării femeilor și a grupurilor defavorizate la activități socio-economice și de crearea de noi locuri (de ex. în mediul rural), reducerea timpilor de transport de la și dinspre locul de muncă, contribuind la reconcilierea între familie și viața profesională și îmbunătățirea calității vieții în general în mediul rural și urban.

Pilonul V

› Analiza situației actuale

Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională

Efectele crizei COVID au arătat că marea majoritate a țărilor trebuie să asigure reziliența și securitatea sistemului sanitar, economic, social și instituțional, în cazul unor situații de urgență sau de criză.

Deficiențele structurale existente în sectorul sanitar au fost exacerbate în ultimul an. Principalele probleme ale sistemului sunt legate de asigurarea accesului la asistență medicală, starea de sănătate a populației, subfinanțarea sistemului (dotări, infrastructură deficitară, personal calificat insuficient), precum și de reziliența sistemului în situații de criză.

România se confruntă cu provocări considerabile în ceea ce privește asigurarea accesului la asistență medicală. Rata nevoilor de asistență medicală nesatisfăcute din cauza distanței mari până la o unitate medicală a fost a treia ca mărime din UE în 2017, reflectând o distribuție inegală a unităților medicale și a medicilor. Nivelul nevoilor medicale nesatisfăcute este cu aproximativ 28% mai mare în zonele rurale decât în întreaga țară. În acest sens, o mare parte a lucrătorilor care desfășoară o activitate independentă în agricultură și o proporție însemnată a populației române din mediul rural nu au nicio formă de asigurare de sănătate, beneficiind doar de un pachet de servicii minimale.

În ceea ce privește nevoile medicale nesatisfăcute raportate, rămân diferențe semnificative între grupurile cu cele mai mici venituri (8%) și cu cele mai mari venituri (2,3%), iar procentajul populației rurale asigurate a scăzut la 66% în 2016. În plus, nivelul nevoilor medicale nesatisfăcute ale pensionarilor este de două ori mai ridicat decât cel al populației generale.

Conform ultimului raport de țară, România a realizat progrese limitate în ceea ce privește îmbunătățirea accesului la asistență medicală și a eficienței sectorului sănătății din punctul de vedere al costurilor. A crescut numărul nevoilor medicale care nu au putut fi acoperite de sistemul de sănătate, cu diferențe mari între zonele urbane și cele

rurale și cu o acoperire redusă în cazul grupurilor cu venituri mici și cel al persoanelor vârstnice.

Starea de sănătate a populației este în continuare sub media UE. Îmbătrânirea populației și emigrarea pun o presiune tot mai mare asupra sistemului de sănătate. Deși a înregistrat un trend crescător, speranța de viață la naștere în România este de doar 75,6 ani (în 2019), printre cele mai scăzute din UE. Acest lucru reflectă comportamente nesănătoase (inclusiv fumat, consum episodic excesiv de alcool, obezitate ș.a.), inegalități socioeconomice și deficiențe substanțiale în furnizarea serviciilor de sănătate.

Figura 8. Speranța de viață la naștere pe ani

Sursa: Eurostat (2019)

Există discrepanțe majore în ceea ce privește speranța de viață în funcție de gen (79,5 ani pentru femei și doar 71,9 ani pentru bărbați) dar și de nivelul de studii, în special pentru bărbați. Este de așteptat ca bărbații cu cel mai scăzut nivel de studii să trăiască cu aproximativ 10 ani mai puțin decât bărbații cu cel mai ridicat nivel de studii².

² (2019), OECD, Profilul de țară din 2019 în ceea ce privește sănătatea, https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/state/docs/2019_chp_romania_romanian.pdf

Figura 9. Sperața de viață bărbați/femei

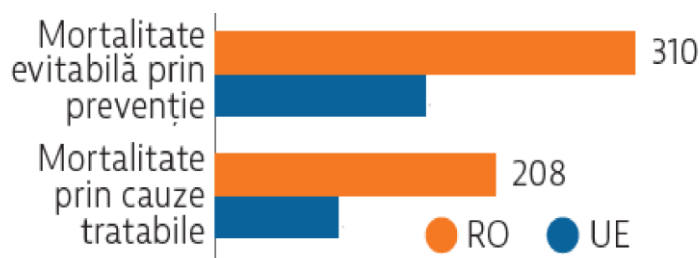
În mediul rural, accesul dificil sau lipsa accesului la servicii de sănătate corecte și complete, coroborat cu problemele financiare cu care se confruntă familiile aflate în stare de vulnerabilitate, duc la o inechitate socială ce limitează potențialul de dezvoltare al copiilor. În acest sens, un raport recent al Băncii Mondiale³ menționează că un copil din România poate atinge la vârsta adultă doar 58% din potențialul de productivitate al unui adult educat și sănătos care are acces la un sistem medical și educațional eficient. Acest nivel este mai scăzut decât media pentru țările din regiunea Europa și Asia Centrală.

Ratele mortalității evitabile prin prevenție și ale mortalității prin cauze tratabile sunt printre cele mai ridicate din UE și peste mediile corespunzătoare europene. Boala cardiacă ischemică rămâne principala cauză de deces, deși mortalitatea cauzată de cancer este în creștere. România se confruntă cu provocări în ceea ce privește combaterea unor boli infecțioase, această țară având cea mai ridicată rată de cazuri de tuberculoză din UE⁴.

³ „Human Capital Index”, dat publicității în Septembrie 2020

⁴ (2019), OECD, Profilul de țară din 2019 în ceea ce privește sănătatea,

https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/state/docs/2019_chp_romania_romanian.pdf

*Rata mortalității standardizată
pe vârstă la 100 000 de locuitori, 2016*

România are una dintre cele mai ridicate rate ale mortalității infantile din UE – 6,7 la 1,000 de născuți vii, comparativ cu media UE de 3,6 în 2017. Echipamentele medicale insuficiente și deficitul de personal medical pot contribui la explicarea acestei cifre. România este pe primul loc în Uniunea Europeană la mortalitatea în rândul copiilor, fiind de două ori mai mare decât media UE, potrivit „Raportului privind respectarea drepturilor copilului în România” (Salvați Copiii România, Avocatul Poporului, 2019).

De asemenea, World Vision România (2020)⁵, menționează că doar 30% dintre copiii cu vârste între 5 și 12 ani au efectuat analize medicale în ultimele 12 luni, doar 25% dintre tinerii de 12-18 ani au efectuat analize în ultimul an, iar în 11% din familiile cu copii mai mici de cinci ani, minorii nu au fost consultați nici măcar o dată în ultimul an de către medicul de familie în vederea evaluării stării generale de sănătate. Același raport arată că 60% dintre gospodăriile unde banii nu ajung nici pentru strictul necesar nu au cumpărat medicamentele necesare și, în jumătate din cazuri, aceste familii au renunțat la vizitele medicale. În plus, peste un sfert dintre respondenții cu vârste cuprinse între 12 și 18 ani nu cunosc nicio modalitate de prevenire a sarcinilor nedorite și a infecțiilor cu transmitere sexuală.

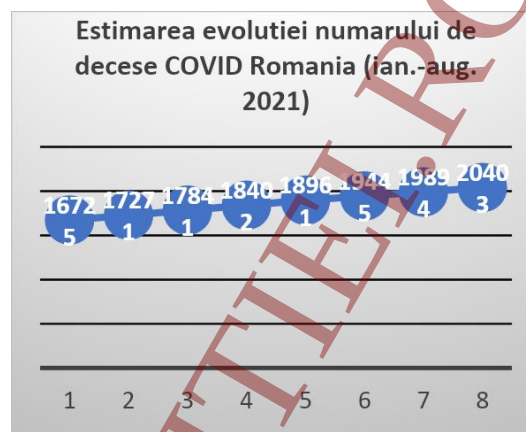
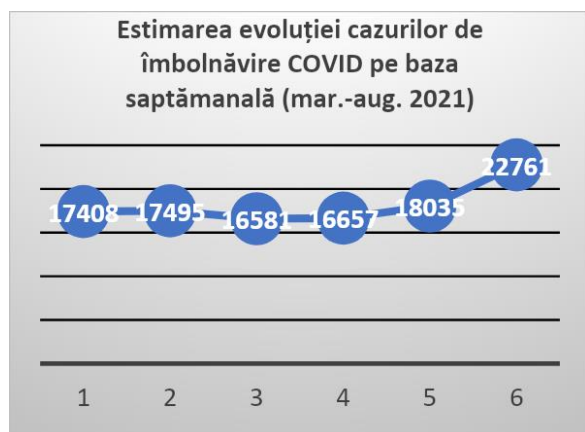
Rata de 2,8% dintre pacienții cu cel puțin o infecție asociată actului medical/ zi (10 spitale care au participat la sondajul PPS al ECDC, 2012⁶) este subestimată, luând în considerare rata medie europeană de 5,7%.

De asemenea, în contextul COVID-19 este necesară creșterea ratei de vaccinare a populației pentru diminuarea ratei de îmbolnăvire și de mortalitate și inversarea direcției ascendente estimate a evoluției indicatorilor menționați. Până la începutul lunii martie 2021, pe teritoriul României, au fost confirmate 820.931 de cazuri de persoane infectate cu COVID-19 iar numărul de decese se ridică la 20.785 de persoane,

⁵ (2020), World Vision România, Bunăstarea copilului din mediul rural - 2020

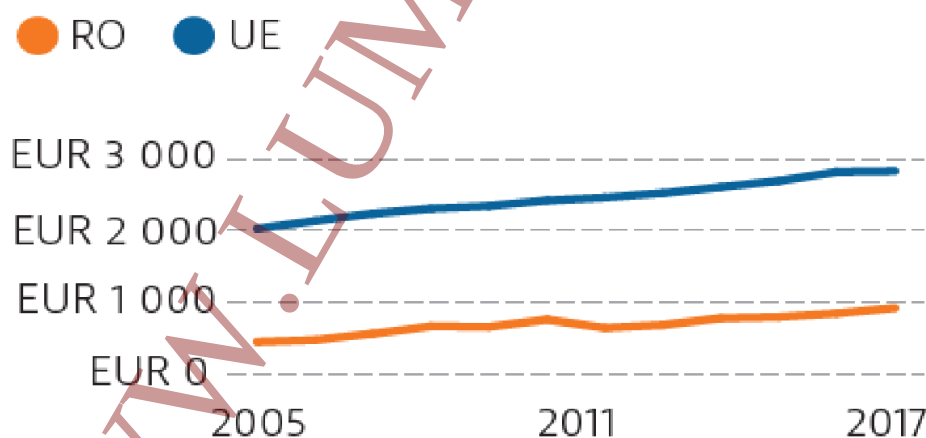
⁶ <https://www.ecdc.europa.eu/en/healthcare-associated-infections-acute-care-hospitals/surveillance-disease-data/database>

respectiv 2,53%. Creșterea ratei de vaccinare este imperios necesară pentru reziliența populației la virus.

Sursa ECDC, martie 2021⁷

Cheltuielile pentru sănătate în România sunt cele mai scăzute din UE atât pe cap de locuitor (1,029 EUR, media UE fiind de 2,884 EUR), cât și ca procent din PIB (5% față de 9,8% în UE). Ponderea cheltuielilor pentru sănătate finanțate din bani publici (79,5%) este în concordanță cu media UE (79,3%), cu excepția cheltuielilor pentru medicamentele prescrise în cadrul asistenței medicale ambulatorii. De altfel, ultimul raport de țară precizează că formele de îngrijire preventivă, ambulatorie și comunitară sunt în continuare subfinanțate și nu fac obiectul unor măsuri de politică publică care să fie adaptate într-o măsură suficientă nevoilor.

Cheltuieli pe cap de locuitor (PPC EUR)

⁷ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/data-national-14-day-notification-rate-covid-19>

Trecerea la asistența medicală ambulatorie se află într-un stadiu incipient, peste 42% dintre cheltuielile pentru sănătate fiind încă direcționate către serviciile spitalicești (comparativ cu media UE de 29%).

Îmbunătățirea asistenței medicale comunitare, deși foarte necesară, prezintă întârzieri. Realizarea centrelor de asistență medicală comunitară care oferă îngrijiri integrate a suferit întârzieri suplimentare. O schimbare de abordare în acest sens ar putea reduce nivelul actual ridicat al spitalizărilor evitabile pentru „bolile care se pretează la asistența medicală ambulatorie”, cum ar fi diabetul și hipertensiunea.

Sectorul sanitar se bazează pe o infrastructură concepută acum 50-60 ani, când nevoia de servicii de sănătate era diferită față de realitățile de astăzi. Clădirile rețelei de spitale sunt, în cele mai multe cazuri, inadecvate și neadaptate tehnic și tehnologic (unele clădiri fiind construite după standarde de acum 100 de ani). Fluxurile intra-spitalicești nu sunt asigurate în mod continuu în aceeași clădire, ci, de multe ori, funcțiunile sunt dispuse în amplasamente aflate la distanțe mari și foarte mari (de exemplu spitalele de tip pavilionar).

Adaptarea infrastructurii la nevoile de servicii de sănătate curente (boli netransmisibile, acumularea de probleme de sănătate, complexe cu comorbidități, existența unor tehnologii complexe, etc.) este în multe cazuri imposibilă sau mult mai costisitoare decât construcția unor clădiri noi în care să se transfere activitatea curentă. În plus, mai ales în spitalele vechi cu circuite deficitare, controlul infecțiilor nosocomiale este deficitar. Dotarea cu echipamentele necesare este încă departe de standardele în țările europene avansate, iar distribuția teritorială a echipamentelor nu este echilibrată și adaptată necesităților.

Conform Departamentului pentru Situații de Urgență (2020) privind controalele de prevenire desfășurate de inspectoratele pentru situații de urgență la secțiile de terapie intensivă, dintr-un total de 1.392 clădiri ale unităților sanitare cu paturi, 302 funcționează fără autorizație de securitate la incendiu iar 52 sunt doar parțial autorizate. Principalele cauze care conduc la funcționarea construcțiilor cu funcțiunea de îngrijire a sănătății fără autorizație de securitate la incendiu sunt fondurile insuficiente pentru modernizarea fragmentată a clădirilor sau pentru conformarea construcției la cerințele reglementărilor tehnice și calitatea slabă a documentațiilor întocmite în vederea obținerii avizului și autorizației.

Deficitul considerabil de forță de muncă în sectorul sănătății, inclusiv deficitul de medici de familie, precum și infrastructura medicală degradată, lipsa produselor medicale,

formarea insuficientă a personalului medical și gradul limitat de continuitate și integrare între diferitele niveluri de îngrijire slăbesc reziliența sistemului de sănătate.

Sănătatea nu este sigurul sector afectat de pandemie. Consecințele socio-economice și riscul ca pandemia să adâncească disparitățile regionale în România rămâne important. Educația este un alt domeniu în care consecințele măsurilor impuse pe perioada stării de alertă și de urgență pentru reducerea riscului de răspândire a virusului a evidențiat principalele lacune ale procesului de educație și formare profesională.

Precondiția esențială pentru furnizarea unor servicii educaționale și de formare profesională de calitate, incluzive și atractive constă în reabilitarea infrastructurii educaționale. Dezvoltarea competențelor necesare parcurgerii etapelor de tranziție ecologică și digitală depinde și de realizarea de investiții în infrastructura pentru eficiență energetică și seismică.

România dispune de o infrastructură educațională și de formare profesională învechită, nesigură, ineficientă din punct de vedere energetic și cu un nivel scăzut al accesibilității persoanelor cu dizabilități. Conform Planurilor de Analiză și Acoperire a Riscurilor (PAAR), un procent important de unități și instituții de învățământ de stat, în special cele pre-școlare și școlare de stat pentru acces la educația bazată pe inovație, creativitate și specializare inteligentă, funcționează în clădiri încadrate ca având risc seismic sau niveluri ridicate de risc la incendiu. De asemenea, în lipsa unor dotări corespunzătoare și servicii conexe de calitate (spații de cazare, de informare și documentare, masă și recreere), unitățile de învățământ și instituțiile de învățământ superior sunt neatractive pentru elevi, studenți și pentru mediul de afaceri. De asemenea, acestea s-au dovedit subdimensionate și insuficient adaptate condițiilor de funcționare pe durata pandemiei.

Intervențiile în domeniul modernizării și reabilitării infrastructurii educaționale și de formare profesională vor conduce la creșterea accesului. Investițiile vor viza de asemenea, obținerea unor spații mai sigure și mai pregătite în raport cu eventuale crize. Din perspectiva îndeplinirii recomandărilor specifice de țară, prin noile investiții în reabilitare termică și seismică, mediile de învățare se vor moderniza, flexibiliza, iar procesul educațional și de formare va deveni mai calitativ, accesibil și atractiv, inclusiv pentru elevii și studenții care provin din medii defavorizate.

Pe lângă cele de mai sus, este necesar ca și sectorul public să devină mai transparent, mai eficient și mai rezilient. Trebuie realizată și tranziția spre o administrație digitală și

verde, precum și întinerirea corpului funcționarilor publici. Sistemul are nevoie de un cadru normativ suplă și adaptat noilor nevoi care să reducă birocrăția și timpul de livrare a serviciilor. În urma automatizării proceselor specifice managementului resurselor umane din administrația publică se poate asigura și un proces de recrutare, promovare și evaluare transparent și integrat, axat pe competențe și dezvoltare continuă, inclusiv prin scheme de mobilitate, talent management și utilizarea centrului de evaluare a competențelor ca instrument pe tot parcursul carierei.

Principalele probleme identificate în administrația publică se referă la gradul scăzut de transparentizare și digitalizare a serviciilor publice, îmbătrânirea corpului funcționarilor publici (4% din personalul sub 30 de ani la nivel local, respectiv 1,5% la nivel central au grade profesionale de debutant și asistent), nivelul scăzut de încredere în ceea ce privește respectarea normelor de etică și problemele de integritate. De asemenea, nu există un sistem integrat de management al resurselor umane și financiar bazat pe competență și performanță, iar competențele digitale în administrația publică din România sunt slab dezvoltate.

Ultimul raport de țară semnalează faptul că procesul de reformare a administrației publice stagnează și că rezultatele reformelor nu sunt vizibile, inclusiv cu privire la sistemul de recrutare. Pentru aplicarea recomandărilor specifice de țară în 2020, România trebuie să întreprindă acțiuni care să conducă la îmbunătățirea eficacității și calității administrației publice, precum și la previzibilitatea procesului decizional, inclusiv printr-o implicare adecvată a partenerilor sociali, să consolideze competențele și învățarea digitală.

Lecțiile învățate în timpul pandemiei au evidențiat deficiențele și au expus vulnerabilitățile, făcând vizibil faptul că documentele de politică publică ce gestionează modul de acțiune al autorităților în situații de criză suferă de anumite deficiențe. Capacitatea logistică existentă este limitată și nu poate asigura aceeași eficiență a autorităților la nivelul tuturor regiunilor geografice, iar informațiile în baza cărora se iau decizii operaționale sunt greu accesibile, necorelate și nu ajung cu suficientă rapiditate la dispoziția factorilor decizionali.

Documentele de politică publică din domeniu prevăd de cele mai multe ori abordări individuale, la nivel de autoritate responsabilă, în detrimentul unei abordări integrate. Actuala guvernare legislativă nu asigură o coerență și eficacitate a acțiunilor întreprinse de autorități.

Pe durata pandemiei s-a evidențiat necesitatea asigurării mijloacelor de transport a echipamentelor medicale, protecția și depozitarea teritorială a acestora. Marile zone urbane sunt în mod vădit avantajate din acest punct de vedere datorită existenței anumitor stocuri la nivelul acestora, în detrimentul zonelor rurale și cele mai dezavantajate economic.

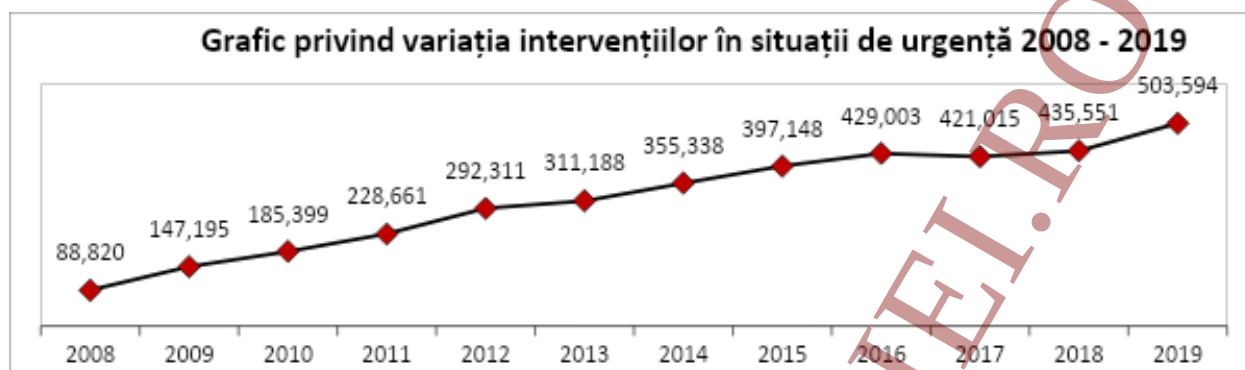
Gradul de dotare cu tehnică de intervenție, precum și înlocuirea parțială a celei depășite, reduce timpul de răspuns și are un impact direct în reducerea numărului de victime și a pagubelor înregistrate în urma manifestării tipurilor de risc pe teritoriul național.

În legislația națională sunt prevăzute criterii de performanță pe baza cărora se fundamentează distribuția teritorială a subunităților de intervenție, cel mai relevant dintre acestea fiind timpul de răspuns, care este dependent de următorii factori: grad de dotare 100%, distribuția teritorială, numărul echipamentelor specializate, pregătirea personalului operativ, etc.

Acest criteriu nu poate fi îndeplinit în multe situații datorită distanțelor mari de parcurs până la locul intervenției, demonstrat fiind faptul că valoarea timpului de răspuns influențează în mod direct rata mortalității, valoarea pagubelor și consumul de resurse la intervenție. La nivel național, valoarea timpului de răspuns la intervenții pentru un număr de 2.639 localități este de 20 minute sau mai mare.

Conform Profilului de țară din 2019 în ceea ce privește sănătatea în anul 2017, 4,7% dintre români au raportat nevoi nesatisfăcute de asistență medicală din cauza costurilor, a distanței sau a perioadei de așteptare, comparativ cu o medie de 1,7% în UE.

Figura 10. Numărul intervențiilor în situații de urgență în perioada 2008-2019

Numărul intervențiilor în situații de urgență în perioada 2008-2019 a crescut cu peste 500%, ajungând la un total de 503,594 intervenții în anul 2019 comparativ cu 88,820 intervenții în anul 2008.

Deficiențele privind dotarea actuală a serviciului pentru situații de urgență pot conduce la imposibilitatea asigurării serviciilor medicale de urgență populației, ceea ce înseamnă pierderi de vieți omenești sau apariția complicațiilor rezultate din neacordarea serviciilor medicale urgente necesare, care pot avea ca efect creșterea numărului de zile de spitalizare necesare.

Având în vedere provocările menționate mai sus, se impune îmbunătățirea infrastructurii de răspuns destinate situațiilor de urgență și criză, prin creșterea capacităților de depozitare a produselor rezervă de stat, concomitent cu operaționalizarea și creșterea capacității de intervenție pentru misiunile de urgență medicală și terapie intensivă. Noile spații de depozitare ce urmează să fie construite trebuie să fie localizate uniform la nivelul teritoriului național și să asigure o distribuie facilă și optimă la nivel regional.

Dezvoltarea unui Sistem Informatic de Coordonare și Conducere a Intervenției va permite colectarea de date în timp real, realizarea monitorizării situației de urgență de la distanță, analize și evaluări, diseminarea informației către părțile interesate, precum și vizualizarea de informații și imagini video în timp real. Implementarea unui astfel de sistem ar permite, printre altele, vizualizarea locației și estimarea amplitudinii unui eveniment negativ.

Dezastrele nu au granițe și pot lovi unul sau mai multe state în același timp fără avertisment. În multe cazuri, în urma lor rămân victime multiple.

Îmbunătățirea capacității de răspuns la situații de risc va contribui la reducerea decalajelor înregistrate de România față de celelalte state membre UE, cu impact pozitiv asupra nivelului de trai al populației. În același timp va fi sporită rezistența în

caz de criză și dezastre, precum și prevenirea blocajelor apărute la nivelul comunităților ca urmare a situațiilor de risc și criză, permițând efectuarea unor intervenții rapide la nivel regional și în special în zonele greu accesibile.

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

Pilonul VI

› Analiza situației actuale

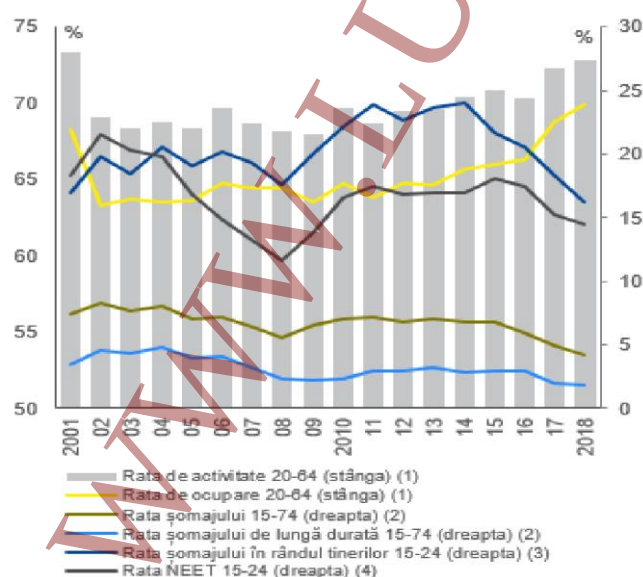
Politici pentru generația următoare, copii și tineri

Criza economică din 2008 a avut drept consecință la nivel european dublarea ratei șomajului în rândul tinerilor (15-24 de ani) până aproape de 25%. În ultimii ani a început să scadă până la un nivel de 15%. România se află peste media europeană, înregistrând o rată de aproximativ 19%, care ajunge până aproape de 30% în anumite regiuni.

UE a luat o serie de măsuri pentru a crea un sistem integrat ce asigură calitatea de angajare, educația continuă și formarea pentru tineri. Crearea Garanției pentru tineret a constituit un răspuns la ultima criză economică și la rata șomajului în rândul tinerilor. Pe lângă existența șomajului în rândul tinerilor, 6,5 milioane de tineri din UE nu erau încadrați profesional și nu urmau niciun program educațional sau de formare (NEETs).

România are una dintre cele mai scăzute rate de participare la forța de muncă din UE. Populația în vârstă de muncă a scăzut constant din 2008 în timp ce deficitul de forță de muncă și de forță de muncă calificată a crescut.

Figura 11. Rata șomajului în rândul tinerilor 15-25 ani și rata NEETs

(1)% din populația totală cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani

(2)% din forța de muncă totală cu vârsta cuprinsă între 15 și 74 de ani

(3)% din forța de muncă totală cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 de ani

(4)% din populația totală cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 de ani.

România are rezultate deosebit de slabe în raport cu media UE în ceea ce privește tinerii care nu sunt încadrați profesional și nici nu urmează vreun program educațional, de formare sau de calificare în muncă. Disparitățile dintre mediul urban și cel rural creează inegalități foarte mari în ceea ce privește veniturile și oportunitățile în rândul populației. În 2018, ponderea tinerilor care nu erau încadrați profesional și nu urmau niciun program educațional sau de formare în rândul populației tinere din mediul rural era de aproape trei ori mai mare decât cea a tinerilor din mediul urban (18,1 %, comparativ cu 7 %).

Crearea și diversificarea competențelor și abilităților pentru tineret reprezintă puntea dintre educație, formare sau muncă, contribuind astfel la prevenirea excluziunii, la echitatea și egalitatea de șanse a acestei categorii. Crearea oportunităților în ceea ce privește schimburile, cooperarea, acțiunea culturală și civică pentru tineri contribuie la dezvoltarea și consolidarea de competențe personale, sociale și civice, la creșterea capacității de inserție profesională și la atitudinea proactivă a acestora pe piața forței de muncă, în mediu antreprenorial, socio-politic sau sportiv.

Asigurarea accesului egal pentru toți tinerii în cadrul programelor destinate acestora este unul dintre obiectivele avute în vedere pentru construirea unei societăți echitabile, bazate pe valori și identitate europeană. Tinerii manifestă interes pentru politică și sunt activi din punct de vedere social - jumătate sunt implicați în activități organizate, aproape o treime sunt voluntari activi, iar alții sprijină o cauză atrăgând atenția mass-mediei sau făcând o alegere în calitate de consumatori.

“Diagnoza 2020 – Situația tineretului și așteptările sale”, analiză comparativă 2018-2020 realizată de Institutul Român de Evaluare și Strategie pentru Ministerul Tineretului și Sportului și publicată în decembrie 2020 arată un indice îngrijorător de scăzut al încrederii tinerilor în autoritățile publice. Astfel, în 2020 aceștia au încredere multă și foarte multă în proporție de 10% în Guvern (8% în 2018), 8% în Parlamentul României (7% în 2018) și 4% în partidele politice (la fel ca în 2018). La fel de îngrijorătoare este scăderea abruptă a acestui indice în școală la 32% în 2020 comparativ cu 53% în 2018, sentimentul că pot influența în foarte mică măsură deciziile importante care se iau în comunitățile lor, la nivel național sau european și faptul că “neîncrederea de la nivel macro, instituțional, se observă și la nivel interpersonal. Jumătate dintre tineri cred că

este cel mai bine să nu ai încredere în nimeni și că nimănui nu-i pasă foarte mult ce se întâmplă cu ceilalți”.

Cercul încrederii trebuie restabilit, cu atât mai mult cu cât actualele generații de tineri opun, în mod natural, o rezistență crescută față de ierarhia tradițională și simt nevoia de a fi implicați și abordați ca resursă și de a fi parte din politicile publice care le definesc viitorul dar, mai ales prezentul. Un instrument foarte util în acest sens par a fi organizațiile neguvernamentale care au avut o dublare a capitalului de încredere la 51% în 2020 comparativ cu 26% în 2018 și se află în topul încrederii pe locul 2 după armată (67% în 2020, 55% în 2018) și alături de biserică (42% în 2020, 38% în 2018) dublat de faptul că gradul de încredere în Uniunea Europeană, și implicit, în instrumentele sale de intervenție precum PNRR, este de 57%.

Trebuie subliniat că aceste tendințe se regăsesc și în rândul tinerilor vulnerabili pentru care există un set de date separat în 2020 ce permite o analiză mai aprofundată a nevoilor și aspirațiilor acestora. Indicele de încredere prezintă o dublare comparativ cu media pentru Guvern (19%), Parlamentul României (20%) și partidele politice (11%), același nivel pentru armată (67%), variațiuni ușoare pentru organizații neguvernamentale (48%) și biserică (43%) dar și semnificativ mai mare în Uniunea Europeană (64%).

Printre recomandările Diagnozei se regăsesc: 1) susținerea tinerilor cu posibilități reduse în vederea asigurării egalității de șanse; 2) dezvoltarea programelor, inițiativelor menite să faciliteze asumarea unui rol activ de către tineri în viața publică și 3) dezvoltarea unor structuri de suport sustenabile în domeniul tineretului.

În România există o lipsă de coordonare între prioritățile de politică publică în domeniul social, activitățile de tineret și acțiunile de voluntariat fiind stimulate cu precădere de societatea civilă. Personalul angajat în domeniul asistenței sociale este insuficient, având în vedere că unu din trei români trăiește în sărăcie, iar lucrătorii de tineret angajați sunt de ordinul zecilor la o populație tânără de aproape cinci milioane de cetățeni români.

Corpul Român de Solidaritate și Cooperare vine în completarea celui european, prin crearea unui ecosistem integrat de servicii și organizații pentru tineri (dar și pentru adulți și vârstnici care doresc să se implice în activități cu impact în comunitate).

Sectorul de tineret din România a intrat pe o pantă descendentă în România ultimilor 30 de ani, cu o infrastructură care a dispărut și investiții din partea autorităților publice care sunt, mai degrabă, simbolice în ultimii ani. În mod paradoxal, exploatată inteligent,

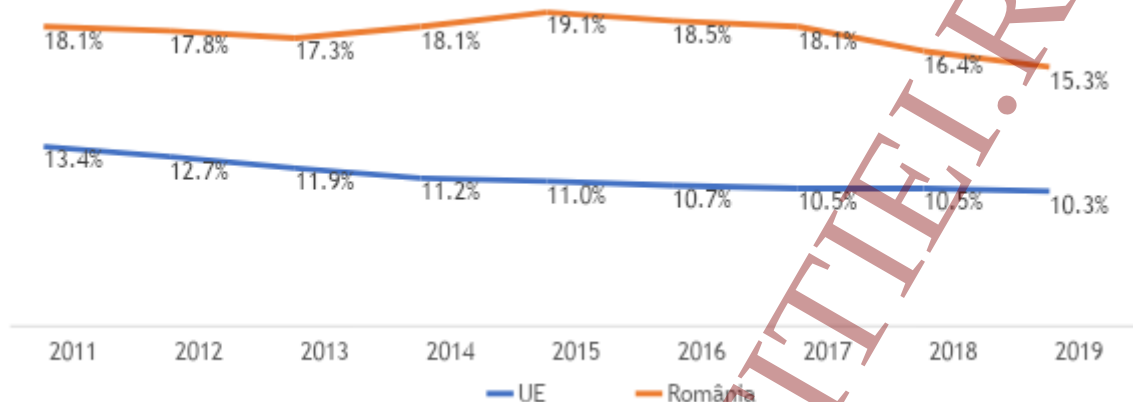
cu o viziune coerentă și prin implicarea tuturor actorilor relevanți, această situație îl poate transforma, similar cu dezvoltarea sectorului digital, într-unul din domeniile cele mai dinamice în timp relativ scurt, acestea profitând de avansul realizat în alte țări dar și de o serie de programe sau inițiative punctuale precum cele propuse prin PNRR pentru a crea un ecosistem de servicii integrate.

Sportul nu trebuie neglijat în acest context fiind poate una dintre oportunitățile de incluziune a tinerilor din mediile defavorizate. De altfel, conform Anuarului sportului (MTS- 2019) numărul de tineri legitimați la cluburile sportive la divizia de tineret/cadeți/juniori era de 128.517, iar numărul de copii era de 78.580. Activitățile sportive incluzive pot ajuta tinerii să obțină valori civice și sociale europene și să promoveze următorii factori sociali: comportament adecvat, respectarea regulilor, alternativitatea, cooperarea și integrarea socială. Fenomenul de integrare socială prin sport poate fi considerat ca fiind un proces interactiv, de cunoaștere, de asimilare și practicare a valorilor sportive precum fair-play, munca în echipă, spirit de echipă, devotament, dăruire, competență, competiție, angajament, toleranță, non-violență etc.

Recomandările specifice de țară (2020) subliniază că echitatea, incluziunea, calitatea educației și capitalul uman rămân provocări importante, fiind necesare reforme și investiții strategice în acest domeniu, iar pe de altă parte că nu se constată nicio îmbunătățire a rezultatelor școlare, în special în rândul copiilor din zonele rurale și din zonele defavorizate din punct de vedere economic.

Ultimul raport de țară menționează o serie de provocări sociale și în materie de ocupare a forței de muncă care ar trebui abordate. Sărăcia și excluziunea socială, precum și sărăcia persoanelor încadrate în muncă rămân la cote foarte ridicate, iar inegalitățile în materie de venituri s-au adâncit. Inegalitățile persistă, în special în cazul persoanelor din zonele rurale și defavorizate. Rata de părăsire timpurie a școlii este ridicată (15,3% față de media UE 10,3%), iar țintele stabilite pe Strategia 2020 nu sunt îndeplinite cu privire la investițiile în cercetare și dezvoltare și la părăsirea timpurie a școlii.

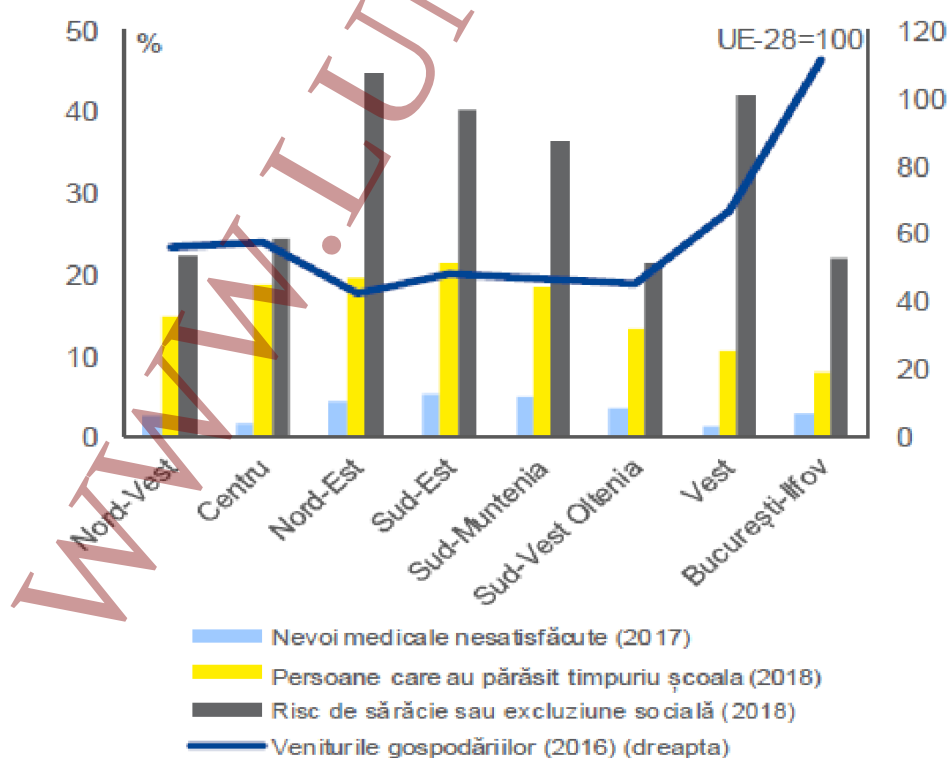
Figura 12. Rata părăsirii timpurii a școlii

Rata părăsirii timpurii a școlii (Sursa: Eurostat)

Ponderea persoanelor care în 2018 au părăsit timpuriu sistemul de învățământ și de formare profesională a fost în mediul rural cu 10,5 puncte procentuale mai mare decât în orașe și suburbii și de șase ori mai mare decât în orașele mari. Numărul ridicat de persoane care părăsesc timpuriu sistemul de învățământ și de formare profesională, ca de exemplu în Regiunea Sud-Est (21,3%) sau în Regiunea Nord-Est (19,5%) și nivelul foarte scăzut al oportunităților de perfecționare pentru adulți reprezintă în continuare o problemă importantă.

Figura 13. Persoane care au părăsit timpuriu școala

Sursa: Comisia Europeană

Echitatea, caracterul incluziv și calitatea educației depind în mare măsură de investiții și de reforme în sistemul educațional care să ducă la creșterea accesului la educație și formare de calitate, la participarea zilnică la orele de curs și la finalizare ciclurilor educaționale obligatorii, prin reducerea pierderilor din sistem (abandon școlar, părăsire timpurie a școlii, absenteism).

Nu există încă la nivel național o strategie integrată care să abordeze problema părăsirii timpurii a școlii. Nu se constată o îmbunătățire a rezultatelor școlare, în special în rândul copiilor din zonele rurale și cele defavorizate din punct de vedere economic. Nivelul de dobândire a competențelor digitale este scăzut, ceea ce ridică semne de întrebare cu privire la integrarea viitoare a absolvenților pe piața forței de muncă. Relevanța pe piața forței de muncă a învățământului profesional și tehnic și a învățământului superior rămâne scăzută, ceea ce restrânge perspectivele absolvenților de a-și găsi un loc de muncă.

Accesul la o educație de calitate și favorabilă incluziunii rămâne insuficient și nu au fost luate măsuri de îmbunătățire a competențelor. În plus, rezultatele școlare au rămas constant la un nivel scăzut, în timp ce ratele de părăsire timpurie a școlii au rămas ridicate. Asigurarea egalității de șanse pentru elevii care provin din gospodării sărace, în special din zonele rurale, și din comunitatea romă rămâne o problemă. Participarea redusă la educația și îngrijirea timpurie accentuează inegalitatea de șanse între elevi. Numai 15,7 % din copiii cu vârste sub trei ani sunt înscriși în servicii formale de îngrijire a copiilor. În cazul copiilor cu vârsta cuprinsă între patru ani și vârsta de școlarizare obligatorie, participarea a crescut la 89,6 % în 2017, dar rămâne sub media UE (95,4 %). Această rată este semnificativ mai mică în cazul copiilor din zonele rurale și din comunitățile dezavantajate. Acest lucru are un efect negativ asupra dobândirii competențelor de bază și asupra mobilității sociale a copiilor din medii defavorizate sau din comunități marginalizate.

Integrarea comunității romă rămâne o provocare. Rata de înscriere a copiilor romi în sistemul de învățământ este în continuare sub media țării. În pofida anumitor progrese, rata de părăsire timpurie a școlii este ridicată, iar segregarea educațională rămâne o provocare. Punerea în aplicare a Strategiei naționale de incluziune a romilor înregistrează întârzieri, printre altele și din cauza lipsei de coordonare între părțile interesate.

Echitatea, incluziunea și calitatea învățământului rămân provocări importante iar cheltuielile pentru educație sunt printre cele mai scăzute din UE (2,8 % din PIB față de media UE de 4,6 %), cu o diferență și mai mare la nivel preșcolar și primar (21,8 % din buget față de media de 32 %). Gradul de acoperire al rețelei de grădinițe a crescut, însă persistă disparitățile dintre mediul rural și cel urban.

Pentru nivelul de îngrijire formală pentru copiii mai mici de 3 ani care beneficiază de îngrijire formală, deși indicatorul a avut un trend ascendent până la 15,7 în 2017, valoarea acestuia a început să scadă, fiind necesare măsuri suplimentare pentru creșterea acestui indicator, pentru crearea premiselor unei educații echitabile și incluzive timpurii.

Deși impactul real al pandemiei asupra educației nu a fost încă evaluat, se pot observa efecte colaterale asupra sistemului de educație din România, cauzate în mare parte de închiderea școlilor și de lipsa capacității sistemului de a facilita trecerea de la sistemul educațional față în față către învățarea on-line, la scară largă. Întreruperile prelungite ale procesului educațional au afectat în special elevii dezavantajați din punct de vedere al învățării pe fond socio-economic, care nu pot face față eficient sistemului educațional în contextul strategiilor de învățare la distanță. Prin urmare, este posibil ca numărul elevilor care erau deja în situație de risc de părăsirea timpurie a școlii să crească. În acest context, sistemul educațional trebuie să fie în măsură să atenueze abandonul școlar și lipsa învățării prin intermediul unor acțiuni și măsuri adecvate și imediate.

În tot acest context, reforma guvernancei sistemului de educație a devenit o necesitate în vederea separării componentei de management de procesul educațional. În acest fel se urmărește evitarea dublei atribuirii, introducerea instrumentelor financiare flexibile la dispoziția unităților de învățământ, precum și simplificarea proceselor de obținere a avizării și a creditării acestora. Prin implementarea acestei reforme va fi posibilă transferarea atribuțiilor din sistem centralizat către consiliile de administrație ale școlilor pentru a identifica și implementa nevoile identificate la nivelul fiecăreia în parte.

Pilonul I

Tranziția Verde

› Propuneri de componente

Pilonul I	Tranziție Verde	Componenta 1
I.1 Sistemul național de gestionare a apei: apă și canalizare, irigații, desecări-drenaje, lucrări de combatere a eroziunii solului și intervenții active în atmosferă		
<i>Bază de negociere pentru reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › România are un acces deficitar la apă în zonele rurale, precum și o cantitate și calitate scăzută ale apei potabile. Acțiunile legate de colectarea apelor uzate și conectarea la infrastructura publică de salubritate nu sunt încă finalizate.
- › România înregistrează dificultăți în ceea ce privește implementarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice și de prevenire și gestionare a riscurilor legate de climă.
- › Reformarea politicilor naționale privind managementul schimbărilor climatice specifice măsurilor de prevenție și protecție împotriva efectelor meteorologice severe, în acord cu politicile Uniunii

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Dezvoltarea sectorului de apă și apă uzată:
 - Extinderea accelerată a rețelelor de apă și canal pentru UAT-urile mai mare de 2.000 de locuitori echivalenți;
 - Demararea programului “Prima conectare la apă și canalizare”;
 - Colectarea și tratarea apelor uzate urbane în UAT-urile mai mici de 2.000 de locuitori folosind fosele comunitare.
- › Creșterea gradului de adaptare a infrastructurii din domeniul de îmbunătățiri funciare și domeniul intervențiilor active în atmosferă la schimbările climatice, în scopul prevenirii și gestionării riscurilor legate de climă, precum și creșterea capacității de răspuns la condițiile de utilizare eficientă și protecție a surselor de apă:
 - Modernizarea sistemelor de irigații pentru prevenirea și gestionarea riscului de secetă;
 - Modernizarea sistemelor de desecare-drenaj pentru prevenirea și reducerea riscului la inundații și înmlăștinire;
 - Dezvoltarea lucrărilor de combatere a eroziunii solurilor, riscului de alunecări și degradarea terenurilor;
 - Extinderea și dezvoltarea infrastructurii pentru combaterea căderilor de grindină și creșterea precipitațiilor;
 - Consolidarea orientării de integrare a obiectivelor de mediu în vederea creșterii capacității de reziliență instituțională la situații de criză și contribuția la îndeplinirea acestor obiective.

- › Asigurarea unui management integrat al bazinelor hidrografice și consolidarea politicii de îmbunătățire și protecție a resurselor de apă și a biodiversității:
 - Reforma instituțională pentru o bună guvernanta în domeniul apei și îmbunătățirea mecanismului economic de autofinanțare al AN Apele Române;
 - Adaptarea la schimbări climatice prin modernizarea barajelor cu folosință complexă, creșterea capacităților de stocare și adaptarea exploatarei pentru asigurarea condițiilor ecologice;
 - Creșterea rezilienței și adaptarea la schimbări climatice în Municipiul București prin reabilitarea nodurilor hidrotehnice de pe râul Dâmbovița, asigurarea condițiilor ecologice în Parcul Național Văcărești și pe râul Dâmbovița, precum și punerea în siguranță a acumulării Buftea și realizarea acumulării nepermanente Crețu-Urziceanca pe râul Colentina;
 - Întărirea capacității de intervenție prin dotare cu utilaje echipamente pentru asigurarea sistemelor de măsurare în situ a parametrilor fizici ai construcțiilor hidrotehnice (echipamente georadar, geoelectrorezistive, drone LIDAR, etc);
 - Realizarea acumulărilor nepermanente pe r. Șumuleu în localitatea Miercurea Ciuc și pe r. Racu în localitatea Livezi și a măsurilor complementare pentru evitarea suprapunerii efectelor viiturilor și reducerea efectelor produse de barajele de castori în depresiunea Ciucului.
- › Creșterea eficacității prognozelor și avertizărilor meteorologice la apariția riscului de producere a inundațiilor prin dezvoltarea a 300 de stații meteorologice automate și autonome de suprafață și 100 de stații agrometeorologice.

Implicații orizontale

- › Investițiile prevăzute contribuie parțial cu între 40% și 100% la tranziția verde prin finanțarea unor măsuri de adaptare la schimbările climatice și prevenirea și gestionarea riscurilor, a unor măsuri de gospodărirea apelor și conservarea resurselor de apă și a unor măsuri de furnizare a apei destinată consumului uman care respectă criteriile de eficiență.
- › Investițiile prevăzute contribuie parțial cu între 0% și 40% la tranziția digitală, în diverse forme.
- › Se evaluează și se monitorizează din punct de vedere al principiului de a nu prejudicia semnificativ.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
4.000

Pilonul I	Tranziție Verde	Componenta 2
I.2 Împădurim România și protejăm biodiversitatea		
<i>Bază de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › România înregistrează întârzieri în ceea ce privește măsurile de adaptare la schimbările climatice, iar corelarea dezvoltării economice cu protejarea mediului reprezintă încă o provocare majoră.
- › Tăierile ilegale de arbori reprezintă o problemă recurentă semnificativă, care duce la diminuarea capacității naturale de captare a dioxidului de carbon de către păduri și la pierderea semnificativă a biodiversității.
- › România înregistrează decalaje importante în atingerea obiectivelor comunitare în ceea ce privește menținerea biodiversității, refacerea zonelor afectate din punct de vedere ecologic.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Limitarea tăierilor ilegale, printr-un management forestier sustenabil și transparent și reforma administrativă a ROMSILVA, inclusiv prin:
 - Ameliorarea practicilor de exploatare forestieră prin investiții în tehnologii prietenoase cu mediul;
 - Mijloace digitale de supraveghere și control a activităților ilegale din păduri, în special a tăierilor ilegale de arbori;
 - Investiții în depozite și facilități de sortare primară pentru valorificarea superioară a lemnului, inclusiv prin tranziția de la sistemul de vânzare “pe picior” la vânzarea din depozite;
 - Modernizarea și digitalizarea RNP ROMSILVA și a ocoalele silvice de regim;
 - Apărarea localităților împotriva viiturilor torențiale și diminuarea pagubelor produse de inundații prin realizarea lucrărilor de corectare a torenților;
 - Creșterea accesibilității fondului forestier național prin construcția de noi drumuri forestiere și prin reabilitarea și modernizarea celor existente.
- › Împădurirea României prin plantarea de păduri noi și perdele forestiere și agrosilvice
 - Înființarea de pepiniere publice și private de puiți;
 - Împădurirea terenurilor pretabile și înființarea de perdele forestiere (zone cu interes ecologic) și păduri urbane;
 - Realizarea lucrărilor de împăduriri/ completări/ refaceri ale plantațiilor calamitate pe terenurile agricole și forestiere
- › Protejarea biodiversității, menținerea și creșterea statului de conservare favorabilă a speciilor și habitatelor prin:
 - Dezvoltarea de canale ecologice, reconstrucții ecologice ale habitatelor și conservarea speciilor;

- Crearea rețelei naționale de arii naturale urbane;
- Reconstrucția habitatelor de pajiști în ariile naturale protejate;
- Actualizarea Planurilor de management pentru arii protejate;
- Identificarea zonelor potențiale de protecție strictă în habitate naturale terestre și marine în vederea punerii în aplicare a Strategiei UE privind biodiversitatea pentru 2030.
- Management durabil în gestionarea faunei de interes cinegetic și eradicarea peștei porcine africane în fondul cinegetic național

Implicații orizontale

- › Contribuie integral cu 100% la tranziția verde prin finanțarea unor măsuri de adaptare la schimbările climatice și prevenirea și gestionarea riscurilor.
- › Contribuie parțial cu 40% la tranziția digitală prin finanțarea unor măsuri ce promovează soluții și servicii electronice și aplicații guvernamentale.
- › Este respectat principiul de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
1.500

Pilonul I	Tranziție Verde	Componenta 3
I.3 Managementul deșeurilor și economie circulară		
<i>Bază de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › pondere foarte mare din deșeurile municipale ale României ajung în continuare la depozitare; România trebuie să reducă cu cel puțin 75% a deșeurilor care ajung în gropile de gunoi, din totalul deșeurilor generate, până în anul 2025;
- › Infrastructura este insuficientă, deși din 2021 s-a introdus obligativitatea colectării separate pentru bio-deșeuri, din 2025 este obligatorie colectarea separată a textilelor, iar până în 2030 depozitarea la groapă trebuie redusă sub 10% din totalul deșeurilor municipale generate.
- › Economia circulară în România este încă într-o fază incipientă.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Dezvoltarea unui management al deșeurilor eficient, inclusiv prin:
 - Dezvoltarea, modernizarea și completarea sistemelor de management integrat al deșeurilor municipale (pentru SMID-uri și pentru localități neasociate);
 - Dezvoltarea de "insule ecologice", digitalizate, pentru colectarea selectivă a deșeurilor la nivel local.
 - Includerea în circuitul economic a materiilor prime secundare provenite din materialele recuperate de la populație sub formă de deșeuri;
 - Crearea a două programe integrate, de logistică și comunicare, destinate gestionării deșeurilor, unul adresat operatorilor economici, iar altul pentru unitățile administrativ teritoriale;
- › Achiziționarea de scannere mobile pentru camioane și containere de deșeuri.
- › Elaborarea și pilotarea Strategiei pentru economia circulară.
- › Dezvoltarea și implementarea sistemului de garanție-returnare pentru ambalaje, inclusiv prin achiziționarea infrastructurii hardware și software.
- › Valorificarea unor materiale din depozitele de deșeuri industriale.
- › Creșterea nivelului de monitorizare și control a calității mediului (aer, sol, ape, radioactivitate, zgomot) pentru evaluarea implementării economiei circulare, inclusiv prin înființarea și dotarea unui Centru Național de Excelență pentru determinarea microcontaminanților în mediu, inclusiv prin:

- Stații fixe și mobile pentru monitorizarea calității aerului, inclusiv prin utilizarea unor tehnologii noi, stații fixe pentru monitorizarea radioactivității mediului, sistem pentru măsurarea zgomotului ambiant.
- Înființarea Centrului Național de Excelență pentru determinarea microcontaminanților și dotarea cu echipamente specializate.
- Dezvoltarea de platforme în fermele mici și medii pentru colectarea, managementul și valorificarea gunoierului de grajd;
- Creșterea operabilității și sustenabilității platformelor existente și reducerea gazelor cu efect de seră, la nivel de fermă sau de UAT;
- Investiții în sistemele de stocare, gestionare și compostare aerobă;
- Investiții în stații de compostare și biogaz, ambalare și peletizare;
- Elaborarea Strategiei revizuite a României pe termen mediu și lung privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și adoptarea Legii Naționale a Climei, care să reglementeze implementarea Strategiei și a Planului de acțiune pentru reducerea emisiilor de gaz cu efect de seră în perioada 2021-2030.

Implicații orizontale

- › Contribuie parțial cu 40 - 100% la tranziția verde prin finanțarea unor investiții care vor gestiona deșeurile menajere, comerciale și industriale prin măsuri de prevenire, minimizare, sortare, reutilizare și reciclare și vor utiliza materiale reciclate ca materii prime care respectă criteriile de eficiență.
- › Este respectat principiul de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
1.300

Pilonul I	Tranziție verde	Componenta 4
I.4 Transport feroviar și mobilitate urbană		
<i>Bază de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Infrastructura de transport a României este subdimensionată, poluantă și slab întreținută, cu noduri urbane ce au o conectivitate slabă la rețelele de transport și o lipsă de intermodalitate.
- › Infrastructura feroviară este depreciată, cu numeroase restricții, lipsă de soluții moderne funcționale și conectivitate slabă cu alte moduri de transport.
- › Materialul rulant este vechi, iar sistemului îi lipsesc sisteme adecvate de gestionare a traficului, de furnizare de informații despre trafic în timp real precum și un sistem de ticketing integrat.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Optimizarea managementului traficului feroviar pe rețeaua națională și investiții aferente lucrărilor de modernizare a sectoarelor selectate din rețeaua TEN-T, cum ar fi:
 - Arad – Timișoara - Caransebeș;
 - Cluj - Episcopia Bihor;
 - Brașov – Aeroport Brașov;
 - Timișoara – Aeroport Timișoara;
 - Trenul metropolitan Cluj Napoca.
- › Reînnoirea și electrificarea căii ferate prin măsuri de reformă (o nouă abordare strategică care include mecanisme de priorizare a intervențiilor) și investiții (șine, traverse, macaze, înlocuirea stratului de piatră), în special pentru tronsoanele selectate.
- › Optimizarea mersului trenurilor de călători pe rețeaua feroviară națională, inclusiv prin următoarele intervenții:
 - Optimizarea mecanismului instituțional de gestionare a investițiilor în domeniul feroviar și de furnizare a serviciului public;
 - Achiziția de material rulant verde pentru rețeaua națională;
 - Modernizarea materialului rulant existent pe rețeaua feroviară națională;
 - Achiziția materialului rulant pentru rețeaua feroviară metropolitană și modernizarea punctelor de oprire.
- › Creșterea eficienței mobilității urbane verzi prin dezvoltarea transportului cu metroul, inclusiv prin:
 - Achiziția sistemelor de management al consumului de energie electrică;
 - Achiziția de material rulant nou;
 - Construirea de noi magistrale de metrou în regiunea București-Ilfov și Cluj.

Implicații orizontale

- › Investițiile prevăzute contribuie parțial cu între 40-100% la tranziția verde prin finanțarea de căi ferate nou construite sau reabilite, infrastructuri de transport urban verde și material rulant verde.
- › Investițiile prevăzute contribuie cu 100% la tranziția digitală prin finanțarea digitalizării transporturilor, a sistemul european de management al traficului feroviar (ERTMS) și a transportului urban.
- › Trebuie monitorizat atent respectarea principiul de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
5.000

Pilonul I	Tranziția verde	Componenta 5
I.5 Valul renovării – Fondul pentru reabilitarea verde și seismică		
<i>Baza de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › România deține un fond construit îmbătrânit care necesită lucrări de renovare și consolidare atât din punct de vedere seismic cât și energetic.
- › Strategiile naționale de renovare pe termen lung și de reducere a riscului seismic, care vor pune în aplicare noua strategie europeană privind valul de renovări a clădirilor, au nevoie de o finanțare consistentă pentru implementare.
- › Trebuie reduse consumul primar de energie și emisiile cu efect de seră generate de fondul construit atât la nivelul clădirilor publice, cât și cele private.
- › Obiectivul major al acestei componente este asigurarea rezilienței și sustenabilității fondului construit prin abordarea integrată a eficienței energetice, consolidării seismice, reducerii riscului la incendiu și tranziția spre clădiri inteligente.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Realizarea unui cadru normativ simplificat și actualizat care să sprijine implementarea investițiilor în tranziție spre clădiri verzi și reziliente;
- › Realizarea registrului național digital al clădirilor;
- › Consolidarea capacității profesionale a specialiștilor și muncitorilor în domeniul construcțiilor pentru realizarea de construcții cu performanțe energetice sporite;
- › Dezvoltarea de centre pilot pentru recuperarea materialelor de construcții istorice și reutilizarea lor;
- › Schimbări legislative în vederea consolidării seismice a clădirilor din România;
- › Formarea profesională pentru intervenția pe construcții cu valoare istorică și arhitecturală;
- › Instituirea unui fond "renovation wave" care să finanțeze adecvat lucrări de îmbunătățire a fondului construit existent în următoarele domenii:
 - eficiența energetică și/sau consolidarea seismică a clădirilor rezidențiale multifamiliale;
 - eficiența energetică și consolidarea seismică a clădirilor publice ale autorităților sau instituțiilor publice centrale și locale din domeniile administrație publică, justiție, cultură, sănătate, educație, ordine publică și securitate națională;
 - creșterea eficienței energetice și/sau consolidarea seismică a clădirilor istorice.

Implicații orizontale

- › Contribuie integral cu 100% la tranziția verde dacă proiectele implementate duc la o reducere de minim 30% a consumului de energie (rezidențial) și de 30% a emisiilor de gaze cu efect de seră (clădiri publice).
- › Se va monitoriza atent implementarea principiului de a nu prejudicia semnificativ.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
2.200

Pilonul I	Tranziția verde	Componenta 6
I.6 Energie regenerabilă și eficiență energetică		
<i>Baza de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Principalul sector care cauzează poluare atmosferică și emisii ridicate cu efect de seră rămâne sectorul energetic.
- › Valoarea mare a emisiilor cu efect de seră din domeniul energiei este determinată de utilizarea de combustibili fosili.
- › România și-a propus prin Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 (PNIESC) ca ponderea energiei din surse regenerabile să ajungă la minim 30,7% în anul 2030, având ca ținte intermediare 25,2% (în 2022), 26,9% (în 2025) și respectiv 28,4% (în 2028).
- › În vederea atingerii obiectivelor, România trebuie să extindă capacitatea de energie din surse regenerabile până în 2030 cu aproximativ 6,9 GW în plus față de anul 2015, corelat cu scoaterea din operare a capacităților bazate pe cărbune.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Actualizarea legislației primare și secundare pentru a include noile și viitoarele Directive și Regulamente ale UE (Regulamentul UE 943/2019 și Directiva UE 944/2019, Pachetul Fit for 55%);
- › Actualizarea PNIESC conform recomandărilor Comisiei Europene și creșterea țintei de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2030 la 55%;
- › Eliminarea barierelor din calea bancabilității proiectelor - permiterea contractelor bilaterale direct negociate (*Power Purchase Agreements - PPAs*);
- › Decarbonarea producției de energie electrică, prin restructurarea marilor producători de energie care folosesc combustibilii solizi fosili (C.E.O./C.E.H.), asigurându-se utilizarea RES și tranzitoriu a gazelor naturale împreună cu alți combustibili alternativi, e.g. hidrogen (a se vedea și componenta III.5).
- › Reforme pentru integrarea bateriilor în sistemul energetic care să permită exploatarea beneficiilor aduse de acestea într-o cât mai mare măsură (servicii de sistem, *demand response*, etc);
- › Consolidarea cadrului legal în vederea facilitării investițiilor, prin care să se asigure o decarbonare sustenabilă a sectorului energetic;
- › Investiții în instalarea de electrolizatoare și digestoare anaerobe;
- › Promovarea proiectelor care sunt sub limita rentabilității financiare;
- › Finantarea unor scheme pentru instalarea de E-SRE și gaze regenerabile descentralizate, inclusiv pentru îmbunătățirea accesului la energie în comunități dezavantajate;
- › Implementarea unor investiții în domeniul energiei solare, în utilizarea hidrogenului și în cogenerare de înaltă eficiență.

- › Implementarea unor sisteme energetice inteligente.
- › Reforma sectorului industrial, a întreprinderilor mici și mijlocii și/sau a întreprinderilor mari prin creșterea indicatorului de eficiență energetică.
- › Sprijinirea inovării prin finanțarea unor tehnologii noi, digitalizarea capacității verzi, proiecte demonstrative cu impact în creșterea eficienței energetice și reducerea gazelor cu efect de seră.
- › Achiziția de platforme digitale de centralizare a datelor de consum/reducerea consumului/monitorizarea indicatorilor pentru fiecare echipament individual la nivelul operatorilor și/sau a ramurilor de activitate/digitalizare și transfer date la distanță.
- › Investiții pentru noua industrie energetică în Valea Jiului și Gorj.

Implicații orizontale

- › Contribuie parțial între 40-100% la tranziția verde prin finanțarea unor investiții în energie din surse regenerabile, în sisteme energetice eficiente și cogenerare de înaltă eficiență.
- › Se va monitoriza atent respectarea principiului de a nu prejudicia semnificativ și implicațiile de ajutor de stat.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
1.300

Pilonul II

Transformarea digitală

› Propuneri de componente

Pilonul II	Transformarea digitală	Componenta 1
II.1 Cloud guvernamental și sisteme digitale interconectate în administrația publică, semnătură și identitate electronică, promovarea investițiilor cu valoare adăugată mare în TIC		
<i>Baza de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Serviciile publice digitale din România rămân sub media Uniunii Europene, în parte din cauza coordonării reduse între instituțiile statului pentru o abordare integrată.
- › Pandemia de COVID-19 a demonstrat nevoia de accelerare a digitalizării sectorului public în toate domeniile prioritare.
- › Capacitățile existente nu sunt suficiente pentru asigurarea unui nivel ridicat de securitate a rețelelor și de gestionare adecvată a riscurilor cibernetice.
- › Obiectivul principal al acestei componente este să interconecteze toate sistemele relevante din administrația publică într-un cloud guvernamental care să permită o interacțiune mai facilă cu cetățenii și cu mediul de afaceri.
- › Obiectivele specifice urmărite prin intervențiile din cadrul componentei vizează:
 - Date credibile;
 - Date compatibile;
 - Registre naționale și depozite de date certe;
 - Centre de date și servicii de cloud;
 - Comunicații sigure, reziliente, de o capacitate adecvată;
 - Servicii publice digitale pentru cetățeni și companii.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Standardizarea datelor guvernamentale prin operaționalizarea cadrului necesar pentru identificarea principalelor informații prelucrate de administrația publică (la nivel central și local), catalogarea acestora într-un sistem ierarhic de tip nomenclator, alegerea celor mai potrivite structuri de date pentru înregistrarea acestora.
- › Transformarea și consolidarea datelor guvernamentale pornind de la standardizare și prioritizând cele mai importante seturi de date, evaluând proceduri istorice de colectare, respectiv producerea acestora, precum și gradul de conformare, evaluare a exactității datelor prin compararea unor eșantioane semnificative statistic cu alte surse de date și orice altă metodă rezonabilă care să indice un grad de încredere specifică acestora.

- › Reforma arhitecturii datelor guvernamentale prin crearea și extinderea centrelor de date și servicii de cloud pentru instituții și îmbunătățirea conectării acestora, inclusiv prin centre de comunicații, conectare prin bucla locală de fibră optică și securitate cibernetică (inclusiv certificarea profesională în domeniul securității cibernetic), inclusiv:
 - Investiții în centre de date și platforma de servicii de cloud;
 - Investiții în dezvoltarea aplicațiilor SaaS și migrarea aplicațiilor existente;
 - Investiții în bucla locală pentru conectarea instituțiilor publice.
- › Cadru legal realizat pentru interoperabilitate astfel încât datele guvernamentale să poate fi utilizate, fără a fi necesară solicitarea actelor autentice de la cetățeni (fără hârtii pentru datele care există digital la instituții publice).
- › Crearea unei linii de finanțare la dispoziția instituțiilor care, sub îndrumarea Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării, își vor schimba modul de lucru și cadrul juridic, astfel încât să treacă operațiunile în digital.
- › Semnătură digitală și cetățenie electronică - Revizuirea legislației privind interacțiunea digitală dintre stat și cetățean, schimbarea normativelor privind arhivarea (operaționalizarea legislației privind arhivarea electronică) și legate de extinderea cărții de identitate electronică, a semnăturii digitale pentru populație și a domiciliului electronic, precum și susținerea achiziționării pe scală largă a semnăturii digitale în mediul public și privat.
- › Crearea unui fond pentru cartea de identitate electronică.
- › Crearea unui fond pentru semnătura digitală.
- › Creșterea interoperabilității serviciilor publice digitale și optimizarea operațiunilor în beneficiul cetățenilor. Se urmărește în principal digitalizarea următoarele sisteme și domenii:
 - Proiectarea și operaționalizarea unui nou centru de date primar al Ministerului Finanțelor;
 - Sistemele aferente domeniilor muncă, protecție socială și pensii;
 - Domeniul mediului;
 - Domeniul justiției;
 - Sistemele aferente administrației agricole;
 - Domeniul cultural;
 - Sistemul de competențe digitale pentru funcția publică;
 - Sistemul de management și de desfășurare al procesului educațional în instituțiile de învățământ din domeniul apărare națională și ordine publică;
 - Autorități de reglementare și supraveghere;
 - Smart City / Smart Village;
 - Autorități publice locale.
- › Îmbunătățirea accesului la informație pentru cetățeni, firme, organizații neguvernamentale și practicieni în justiție, e-comunicarea, interoperabilitatea în cadrul sistemului judiciar, la nivel național și european, întărirea capacităților și rezilienței în domeniul securității cibernetică se asigură prin eficientizarea interacțiunii digitale și consolidarea rezilienței sistemului judiciar având suport în investițiile cu caracter continuu, precum:

a) tranziția de la servere locale și data room la servere centrale și data center și servere utilizate în comun prin virtualizare;

b) asigurarea (definitivarea) infrastructurii tehnice pentru lucru la distanță și reducerea documentelor în format de hârtie

c) asigurarea securității cibernetice, creșterea capacității de raportare, extragere de open data și planificare strategică, dezvoltarea de prototipuri pentru introducerea de tehnologii inovative (AI, blockchain) și alte echipamente și/sau software specializat. Măsurile cu privire la eficientizarea interacțiunii digitale și consolidarea rezilienței sistemului judiciar, cu suportul investițiilor enumerate se vor face cu respectarea independenței justiției.

- › Digitalizarea sănătății prin dezvoltarea sistemului informatic al Casei Naționale de Asigurări de Sănătate, dezvoltarea dosarului electronic al pacientului, un sistem digitalizat în domeniul asigurărilor medicale și operaționalizarea e-sănătății și telemedicinii, inclusiv prin pregătirea personalului medical, crearea registrelor medicale de boli, raportarea prescrierii de antibiotice și raportarea infecțiilor asociate asistenței medicale.
- › Fond pentru stimularea competitivității în afaceri cu accent pe inovare și digitalizare prin formarea și scalarea hub-urilor de inovare digitală și susținerea dezvoltării parcurilor științifice și tehnologice cu aplicații în domeniul digital.
- › Fond pentru dezvoltarea resurselor umane specializate pe domeniul TIC la nivel național, inclusiv politici de menținere și de atragere în sistemul public a personalului TIC de înaltă calificare.
- › Fond pentru biblioteci ca hub-uri de învățare și dezvoltare de aptitudini digitale pe tot parcursul vieții.
- › Fond pentru susținerea robotizării în administrație și în mediul de afaceri - *Robotic Process Automation* (RPA) - și promovării Inteligenței Artificiale (AI).
- › Fond pentru introducerea în educația formală și non-formală a meseriilor digitale ale viitorului.
- › Fond pentru creșterea disponibilității serviciilor electronice către cetățeni, mediul de afaceri, guvernamental, creșterea disponibilității infrastructurii TIC și implementarea infrastructurilor fizice (power, cooling, lucrări civile) necesare operării, dezvoltării, modernizării infrastructurilor/serviciilor TIC.

Implicații orizontale

- › Contribuie integral cu 100% la tranziția digitală prin oferirea de servicii publice digitale, aplicații guvernamentale, sistemul european de identitate digitală, servicii și aplicații de e-sănătate, digitalizare în asistență medicală și digitalizarea sistemelor de justiție.
- › Respectă integral principiul de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
2.112

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

Pilonul II	Transformarea digitală	Componenta 2
II.2 România Educată – Digitalizarea educației		
<i>Baza de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Pandemia de COVID-19 a demonstrat nevoia urgentă de a digitaliza sistemul educațional într-un mod eficient și incluziv.
- › Trecerea la învățământul la distanță a fost dificilă din cauza infrastructurii digitale inadecvate, a materialelor didactice necorespunzătoare și a competențelor digitale insuficiente.
- › Numărul de școli din România echipate necorespunzător din punct de vedere digital este semnificativ mai mare decât media UE, fiind nevoie de investiții majore în acest domeniu.
- › Sistemul educațional și materialele educaționale disponibile sunt neadaptate procesului de predare-învățare în mediul virtual.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Flexibilizarea și centrarea pe elev a sistemului educațional prin digitalizare.
- › Dezvoltare digitală în domeniul educației și formării profesionale pentru o societate digitală și o economie verde.
- › Consolidarea rezilienței și predictibilității funcționale a sistemului de educație în era digitală.
- › Dezvoltarea competențelor digitale ale cadrelor didactice de a utiliza resurse educaționale deschise (competențe de pedagogie digitală).
- › Dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor prin revizuirea curriculum-ului disciplinelor TIC, precum și prin adaptarea curriculumului școlar pentru învățarea în mediul virtual.
- › Modificări legislative pentru generalizarea digitalizării proceselor și conținuturilor în educație.
- › Crearea unui mecanism de tip grant pentru dotarea unităților școlare cu echipamente pentru asigurarea condițiilor optime pentru învățarea în mediul virtual, în funcție de riscul socio-educational identificat, cu alocare mai mare per elev pentru școlile mai vulnerabile.
- › Crearea unui mecanism de tip grant pentru dezvoltarea de centre digitale avansate în învățământul preuniversitar și universitar.
- › Incluziunea prin digitalizare - dezvoltarea unui sistem de educație incluzivă prin elaborarea și implementarea de programe accesibile de alfabetizare digitală pentru elevii cu dizabilități, sportivi și elevi spitalizați.
- › Revizuirea platformei manualelor digitale (manuale.edu.ro) prin completarea cu auxiliare școlare în format digital, pentru învățământul preuniversitar.

Implicații orizontale

- › Contribuie integral cu 100% la tranziția digitală prin oferirea de servicii și aplicații dedicate competențelor digitale și incluziunii digitale.
- › Respectă integral principiul de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
780

Pilonul II	Transformarea digitală	Componenta 3
II.3 Broadband și 5G		
<i>Baza de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Acoperirea de bandă largă de internet este peste media UE dar este în spatele a cel puțin altor 10 țări, fiind loc de îmbunătățire în acest sens.
- › Infrastructura aferentă tehnologiei 5G este încă la nivel incipient, fiind disponibilă într-un număr limitat de orașe.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Alinierea strategiei naționale în domeniul conectivității digitale prin măsuri specifice pentru atingerea obiectivelor de conectivitate UE 2025 prin dezvoltarea rețelelor de foarte mare capacitate cu acoperire largă națională, inclusiv în corelație cu rețelele de transport și zonele de interes de mediu.
- › Identificarea și eliminarea obstacolelor și ineficiențelor de ordin administrativ care împiedică dezvoltarea rapidă a capilarității rețelelor 5G și broadband, la nivel de backbone, backhaul și buclă locală.
- › Stimularea investițiilor în rețele de foarte mare capacitate, în special infrastructuri eficiente energetice de fibră optică.
- › Construcția infrastructurilor necesare pentru reducerea accesului inegal la rețele de foarte mare capacitate.
- › Remedierea eșecului piețelor și creșterea accesului la finanțare a IMM-urilor, start-up-urilor și scale-up-urilor pentru dezvoltarea unor aplicații și servicii 5G.
- › Realizarea unor investiții în domeniul tehnologiei Open RAN.

Implicații orizontale

- › Contribuie integral cu 100% la tranziția digitală prin investiții în rețeaua de bandă largă de foarte mare capacitate și acoperirea rețelelor 5G
- › Trebuie monitorizată atent respectarea principiul de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
650

Pilonul III

**Creștere inteligentă, durabilă
și favorabilă incluziunii**

› **Propuneri de componente**

Pilonul III	Creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii	Componenta 1
III.1 Reforma sistemului de pensii		
<i>Baza de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Modificările aduse sistemului de pensii în ultimii ani au condus la o destabilizare bugetară și probleme majore în asigurarea sustenabilității financiare a obligațiilor bugetare (bugetul asigurărilor sociale și bugetul de stat), cu impact inclusiv asupra ratingului de țară.
- › Existența unor diferențe între pensiile aflate în plată pentru femei și bărbați, momentul pensionării, tipul de muncă prestată, precum și o serie de aspecte legate de perioadele de cotizare diferențiate, ceea ce implică necesitatea stabilirii unei noi formule de calcul și posibilitatea recalculării acestor pensii.
- › Sistemul se confruntă cu provocări legate de îmbătrânire și de durata scăzută a vieții profesionale.
- › Digitalizarea sistemului de administrare a pensiilor, precum și de management al contribuțiilor populației la bugetul asigurărilor sociale de stat (pilonul I de pensii) este redusă.
- ›

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Asigurarea unor pensii adecvate și echitabile pentru toți beneficiarii sistemului public de pensii corelate cu contribuția acestora adusă în timpul vieții active la bugetul asigurărilor sociale de stat.
- › Elaborarea și adoptarea proiectului de act normativ care să determine corectarea disfuncțiilor și inechităților dintre diferite categorii de beneficiari.
- › Recalcularea a circa 5 milioane de dosare de pensii conform noului act normativ, prin finanțarea de resurse suplimentare pentru realizarea în termen a evaluării dosarelor de pensii și recalcularea acestora.
- › Dezvoltarea infrastructurii IT, prin digitalizarea operațiunilor necesare în relația cu asigurații și cu pensionarii și prin dezvoltarea soluției soft care să asigure cerințe minime de funcționalitate și de securitate.
- › Prin dezvoltarea sistemelor IT (infrastructură hardware și software) corespunzătoare se vor putea crea premisele de adaptare a pensiilor aflate în plată la modificări de natură legislativă, ce ar implica posibile recalculări, cât și o predictibilitate a viitoarelor obligații de plată din bugetul asigurărilor sociale, cu o perspectivă de realizare simulărilor individuale pentru viitori pensionari ceea ce ar crea premisele unui management responsabil, bazat pe o informare corespunzătoare, din partea populației a celor 3 piloni de pensii publice și private.

Implicații orizontale

- › Contribuie parțial cu 100% la tranziția digitală prin finanțarea unor servicii electronice și aplicații guvernamentale
- › Respectă integral principiul de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
100

Pilonul III	Creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii	Componenta 2
III.2 Modernizarea și consolidarea sistemului financiar-fiscal		
<i>Baza de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Construcția bugetară pentru anul 2021 este primul pas pentru revenirea în mod gradual la ținta de deficit bugetar prevăzută în Tratatul de la Maastricht, revenirea deficitului sub 3% din PIB fiind prevăzută pentru anul 2024.
- › În timp ce o parte din acest deficit se explică prin problemele legate de pandemie, deficitul bugetar al României are o natură structurală.
- › Deși ANAF și-a îmbunătățit constant activitatea de colectare, pentru corectarea deficitului structural este esențială eficientizarea rapidă a activității de colectare și îmbunătățirea relației cu contribuabilii. Pe de altă parte, atingerea țintei de deficit depinde și de eficientizarea cheltuielilor publice.
- › Potrivit rapoartelor de țară, una din problemele de bază identificate se referă la necesitatea asigurării sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice. Din perspectiva componentei veniturilor, acest lucru determină de urgență modernizarea și digitalizarea ANAF, astfel încât să fie eficientizată colectarea veniturilor la bugetul general consolidat cu consecință asupra creșterii ponderii veniturilor fiscale în PIB.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Reforma ANAF prin digitalizare:
 - Creșterea conformării voluntare a contribuabililor prin dezvoltarea serviciilor digitale:
 - realizarea interacțiunii cu contribuabilii în mod prioritar digital, prin intermediul SPV și prin utilizarea formularelor pre-completate, acolo unde este posibil;
 - îmbunătățirea comunicării cu contribuabilii prin crearea unui mecanism permanent de evaluare a satisfacției contribuabililor în privința serviciilor ANAF, sondaje și consultarea permanentă a acestora
 - Îmbunătățirea proceselor de administrare a impozitelor și taxelor, inclusiv prin implementarea managementului integrat al riscurilor:
 - reorientarea filosofiei de administrare a contribuabililor pe bază de risc fiscal și implementarea managementului de risc integrat al contribuabililor;
 - identificarea și reducerea neconformării fiscale și a decalajelor fiscale prin utilizarea inteligentă a datelor / informațiilor și valorificarea masivă a acestora;

- asigurarea interoperabilității sistemelor IT din MF/ANAF cu sistemele corespunzătoare ale Comisiei Europene și cu cele ale administrațiilor fiscale din statele membre UE.
- Asigurarea capacității de răspuns pentru provocările informaționale actuale și viitoare, inclusiv în contextul pandemiei, prin transformarea digitală a MF/ANAF:
 - implementarea hub-ului financiar;
 - interoperabilitatea sistemelor informatice atât la nivelul MF/ANAF, precum și cu cele ale altor instituții;
 - managementul securității cibernetice și rezilienței datelor, inclusiv efectuarea schimbului de date în timp real în condiții de securitate și cu date corecte/ actualizate.
- › Modernizarea sistemului vamal și implementarea vămii electronice:
 - dezvoltarea sistemelor informatice ale autorității vamale în conformitate cu cerințele Codului vamal al Uniunii;
 - orientarea activității de vămuire către mediul electronic și reducerea barierelor birocratice;
 - simplificarea formalităților vamale.
- › Îmbunătățirea securității sistemului financiar național prin prevenirea și combaterea eficientă a spălării banilor și a finanțării terorismului:
 - creșterea eficienței sistemului național de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului în ceea ce privește combaterea celor două fenomene care afectează siguranța sistemului financiar și securitatea cetățenilor.
- › Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară, inclusiv prin intermediul unui nou instrument IT în vederea eficientizării și prioritizării cheltuielilor publice:
 - creșterea transparenței și eficienței procesului bugetar prin implementarea de noi servicii IT;
 - valorificarea masivă de date și informații care să reflecte cât mai bine cheltuielile bugetare, la nivel de politici și programe.
- › Consolidarea capacității instituționale de prognoză a cheltuielilor cu pensiile prin utilizarea de instrumente complexe de modelare economică:
 - dezvoltarea capacității MF de a implementa și estima impactul reformelor structurale ale sistemului de pensii pe termen mediu și lung prin îmbunătățirea semnificativă a proiecțiilor realizate și analiza sustenabilității sistemului de pensii.
- › Revizuirea cadrului fiscal în domeniul impozitului pe venit și impozitelor pe proprietate:
 - eliminarea distorsiunilor și lacunelor din sistemul fiscal care permit contribuabililor să minimizeze taxele fiscale (subminând corectitudinea sistemului) în materia impozitului pe venit și a contribuțiilor sociale;
 - simplificarea regulilor fiscale pentru a facilita conformarea și administrarea.
- › Crearea Băncii Naționale de Dezvoltare:
 - facilitarea accesului la finanțare pentru IMM-uri, și a beneficiarilor eligibili identificați în evaluarea ex-ante a disfuncționalităților pieței financiare;
 - îmbunătățirea absorbției fondurilor europene și a pârgurilor aferente, precum și funcționarea ca administrator de Fond al Fondurilor, respectiv partener de

implementare al Comisiei Europene pentru instrumentele financiare finanțate din fondurile europene structurale și de investiții, dar și a programului InvestEU, în perioada de programare bugetară 2021-2027.

- › Înființarea Fondului de capital de risc pentru reziliență economică:
 - Înființarea și operaționalizarea Fondului de capital de risc pentru reziliență economică - CDI (Cercetare-Dezvoltare-Inovare), prin care se vor finanța participări directe la capitalul întreprinderilor inovatoare (inclusiv start-up și scale-up) în scopul creșterii numărului de întreprinderi inovatoare capitalizate și bancabile care implementează proiecte viabile, creșterii inițiativelor antreprenoriale pentru utilizarea de tehnologii avansate și internaționalizării întreprinderilor din România.
- › Suplimentarea bugetului și orientarea schemelor de ajutor de stat spre investiții semnificative, în special în zona de inovare și noi tehnologii aplicate în zona de producție:
 - Suplimentarea bugetului și orientarea schemelor de ajutor de stat administrate de MF în scopul creșterii competitivității întreprinderilor care activează în special în zona de inovare și noi tehnologii aplicate în zona de producție, având ca efect atragerea de capital românesc și străin cu efect multiplicator în economie și generarea de contribuții suplimentare la bugetul de stat.

Implicații orizontale

- › Contribuie parțial cu 100% la tranziția digitală prin finanțarea unor servicii electronice și aplicații guvernamentale
- › Respectă principiul de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
856

Pilonul III	Creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii	Componenta 3
III.3 Investiții și instrumente financiare pentru sectorul privat și reforma companiilor de stat		
<i>Baza de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Mediul de afaceri din România și deciziile privind investițiile sunt afectate de caracterul imprevizibil al procesului de elaborare a politicilor publice.
- › Birocrația ridicată din sectorul public împiedică asigurarea unui acces facil pe piață a întreprinderilor și a dezvoltării acestora.
- › Firmele din România se confruntă cu un acces redus la finanțare, atât în ceea ce privește finanțarea bancară cât și cea non-bancară.
- › Performanța întreprinderilor de stat se înrăutățește din ce în ce mai mult, ținând cont că rezultatele operaționale și financiare au scăzut considerabil în ultimii ani.
- › Guvernanța corporativă a companiilor de stat nu este pusă în aplicare în mod suficient deși legislația este actualizată.
- › Doar 1% dintre fermierii români fac parte dintr-o structură asociativă, în timp ce media la nivelul UE este de 34%.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Reducerea sarcinii administrative pentru companii.
- › Dezvoltarea aplicației digitale aferente registrului unic de control.
- › Simplificarea procedurii de autorizare a înregistrării reprezentanțelor firmelor străine în România.
- › Derularea de instrumente financiare prin transferarea a 4% din alocare către compartimentul național al programului InvestEU și prin acordare directă către Grupul Băncii Europene de Investiții (Banca Europeană de Investiții și Fondul European de Investiții) și potențiale alte instituții financiare internaționale pentru finanțarea anumitor domenii prioritare ale PNRR respectiv:
 - tranziție verde (energie regenerabilă, eficiență energetică, ș.a.);
 - transformare digitală și re tehnologizare;
 - suport tehnologic pentru marii poluatori;
 - antreprenariat social și economie socială;
 - instrument de solvabilitate;
 - technopoluri, parcuri industriale și parcuri tehnologice;
 - educație și sănătate.
- › Crearea unei scheme de finanțare pentru susținerea costurilor de listare la bursă a firmelor românești mature.
- › Crearea unui fond pentru buna guvernanță a companiilor de stat care să includă evaluarea anuală a participațiilor statului, asistență tehnică, costuri de selecție și

recrutare a membrilor din consiliile de administrație, costuri legate de pregătirea personalului, costuri de brokeraj, comisioane și taxe, etc.

- › Crearea unor scheme de granturi pentru organizarea și consolidarea asocierilor agricole, dezvoltarea de depozite cu servicii și a activității de marketing pentru produse și branduri locale și promovarea unor lanțuri scurte de aprovizionare.

Implicații orizontale

- › Contribuie parțial cu 100% la tranziția digitală prin finanțarea unor servicii electronice și aplicații guvernamentale. Contribuie parțial cu 40-100% la tranziția verde prin finanțarea unor măsuri prin instrumentele financiare propuse și prin crearea de întreprinderi sociale în zona economiei verzi.
- › Trebuie monitorizat modul în care se va respecta principiul de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
2.275

Pilonul III	Creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii	Componenta 4
III.4 România Educată – Învățământ dual, tehnic și profesional		
<i>Baza de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › România se confruntă cu o lipsă a unei adaptări dinamice a sistemului de învățământ din România la evoluțiile tehnologice, la noile cerințe ale pieței forței de muncă și la domeniile economice în care România are sau poate avea un avantaj competitiv.
- › Subfinanțarea educației are efecte multiple asupra calității, relevanței educației și formării beneficiarilor pentru piața forței de muncă.
- › Lipsa de atractivitate pentru ruta profesională, lipsa unei rute continue între învățământul profesional tehnic secundar și terțiar, precum și discrepanțele sociale și de popularitate între rutele teoretice și cele profesionale/tehnice necesită o abordare integrată a domeniului.
- › Există o lipsă a unui parteneriat sustenabil, permanent între sistemul de învățământ profesional și mediul de afaceri.
- › Liceele agricole nu sunt încă atractive pentru potențialii elevi și au nevoie de o revitalizare pentru a le face mai atractive și a le adapta la agricultura modernă.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Dezvoltarea de rute de formare profesională relevante, complete (până la nivel 7 de calificare - studii de masterat), flexibile, prin prelungirea duratei învățământului dual secundar, cu posibilitatea accesului spre nivelul terțiar universitar și non-universitar, alături de o reorganizare a educației profesionale inclusiv în regim dual.
- › Revizuirea ofertei educaționale, a curriculumului și a programelor pentru ruta profesională în regim dual, cu implicarea directă și permanentă a mediului economic.
- › Crearea unor scheme de sprijin acordate parteneriatelor între agenții economici, unități și instituții de învățământ, unități administrative teritoriale, și/ sau camere de comerț sau alți parteneri sociali pentru facilitarea achiziției de echipamente și a formării de personal în vederea organizării de activități educaționale în regim dual.
- › Investiții în infrastructura socială (cămine, cantine, spații de învățare) care să deservească învățământului profesional dual, atât preuniversitar cât și universitar, inclusiv prin organizarea a opt mari campusuri.
- › Măsuri de sprijin pentru a facilita accesul tinerilor din medii dezavantajate la programe de formare profesională (inclusiv în regim dual), pe toate ciclurile de studiu.
- › Investiții în infrastructura liceelor agricole și sprijin pentru ferme didactice partenere.

Implicații orizontale

- › Contribuie parțial cu 100% la tranziția digitală prin finanțarea unor servicii de sprijin pentru dezvoltarea de competențe digitale și cu 40% prin finanțarea unor servicii de sprijin specific pentru ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor și integrarea socio-economică a tinerilor.
- › Trebuie monitorizată respectarea principiului de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
630

Pilonul III	Creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii	Componenta 5
III.5 Cercetare, Dezvoltare și Inovare		
<i>Baza de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › România este pe ultimul loc în UE în materie de inovare și continuă să aibă unul dintre cele mai scăzute niveluri ale cheltuielilor publice și private pentru cercetare și dezvoltare, afectând consolidarea întreprinderilor inovatoare, dezvoltarea calității științifice și difuzarea tehnologiei.
- › În lipsa unor modificări normative și bugetare semnificative, măsurile actuale nu sunt suficiente pentru a aborda subfinanțarea și problemele structurale care afectează sectorul public de cercetare și generează o slabă performanță în dezvoltare și inovare.
- › Cooperarea dintre mediul academic și mediul de afaceri are loc în principal pe o bază ad-hoc, iar dezvoltarea acestei cooperări este afectată de o serie de obstacole normative.
- › Lipsa posibilităților de îmbunătățire a competențelor și lipsa de personal cu înaltă calificare în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării afectează perspectivele de creștere economică și acționează ca o barieră în calea investițiilor.
- › România este în continuare pe unul dintre ultimele locuri din UE în ceea ce privește publicațiile științifice și co-publicațiile internaționale importante.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Acceleratorul de Inovare - Programul de reformă a mecanismului de cooperare public - privată în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării, pentru stimularea investițiilor private pe baza unui sistem de granturi competitive pentru 16 domenii de intervenție.
- › Reforma metodologiei de evaluare a calității cercetării din Institutele Naționale de Cercetare și Dezvoltare pentru creșterea performanței în cercetare și inovare pe bază de granturi competitive, prin orientarea agendelor strategice de cercetare și inovare ale acestor instituții către nevoile mediului de afaceri și provocările societale.
- › Reforma carierei de cercetător pentru asigurarea unui sistem național de cercetare și dezvoltare atractiv și sustenabil.
- › Program național de reformă pentru accelerarea recuperării economice post-Covid prin cooperare internațională și racordarea la agenda europeană în domeniul cercetării și inovării, pe bază de granturi competitive de consolidare a excelenței și de susținere a participării la proiectele multi-țări (ex. IPCEI, misiuni și parteneriate Orizont Europa).
- › Creșterea capacității instituțiilor publice de implementare a proiectelor de tip cercetare-dezvoltare-inovare.

Implicații orizontale

- › Contribuie parțial cu 100% la tranziția digitală prin finanțarea unor servicii de cercetare și inovare în domeniul digital și cu 40% la tranziția digitală prin sprijinirea organizațiilor de cercetare și transferul de tehnologie între centrele de cercetare și învățământul superior.
- › Contribuie parțial cu 100% tranziția verde prin finanțarea unor activități de cercetare și inovare care pun accent pe economia cu emisii scăzute de carbon și pe reziliență și adaptare la schimbări climatice.
- › Trebuie monitorizată respectarea modului în care se va respecta principiul de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
510

Pilonul III	Creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii	Componenta 6
III.6 Dezvoltarea infrastructurii de gaz natural în amestec cu hidrogen și alte gaze verzi		
<i>Baza de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › România deține o rețea insuficient dezvoltată de distribuție a gazelor naturale care să asigure accesul populației la servicii adecvate.
- › Gradul de conectare a populației la rețelele de gaze naturale este de aproximativ 40% (și doar 22% în mediul rural), semnificativ mai redus față de țările din regiune (de ex. Ungaria are peste 90%).
- › Este nevoie de o creștere a nivelului de flexibilitate, siguranță și eficiență în operare, precum și de o integrare a activităților de transport, distribuție și consum final.
- › Trebuie facilitată o tranziție către conceptul de 'Smart Gas Grids', în acord cu țintele din Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 (PNIESC) și cele ale Pactului Ecologic European.
- › Obiectivul acestei componente este decarbonarea sectorului energetic, prin dezvoltarea unei infrastructuri de distribuție inteligentă și adaptată la utilizarea pe scară largă a energiei regenerabile bazate pe hidrogen și alte gaze verzi.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Modernizarea și adaptarea infrastructurii existente de transport și distribuție de gaze naturale pentru utilizarea hidrogenului și a altor gaze verzi în vederea decarbonizării încălzirii în sectorul consumatorilor casnici și non-casnici, operatorilor economici precum și a altor categorii de beneficiari.
- › Consolidarea cadrului legal în vederea facilitării investițiilor, prin care să se asigure utilizarea sustenabilă a gazelor verzi (hidrogen, biogaz, etc.) și a rețelelor inteligente de transport și distribuție.
- › Finanțarea introducerii pe scară largă a hidrogenului în rețeaua de gazele naturale.
- › Completarea cadrului de reglementare pentru clarificarea soluțiilor tehnice relevante și a problemelor legate de calitatea gazelor și de cerințele de siguranță pentru dezvoltarea rețelelor publice de gaze în combinație cu hidrogen și alte gaze verzi.
- › Integrarea de soluții inteligente care pot fi accesate de la distanță și alte tehnologii în vederea:
 - măsurării presiunii și a debitelor, contorizării și inspecției interioare a conductelor de distribuție a gazelor naturale în amestec cu hidrogen și alte gaze verzi, odorizării, protecției catodice, reacțiilor anticipative și trasabilității sistemului de distribuție;
 - integrării activităților participanților pe piața gazelor în procesele de transmitere a informațiilor, distribuției, stocării în conducte și utilizării gazelor

naturale în amestec cu hidrogen și alte gaze verzi prin creșterea eficienței sistemului inteligent de distribuție;

- asigurării unei fiabilități sporite a aprovizionării cu gaze naturale în amestec cu hidrogen și alte gaze verzi și asigurării accesului continuu, sigur și rentabil care să ofere clienților servicii noi, cu un consum optimizat.

Implicații orizontale

- › Contribuie parțial la tranziția digitală cu 100% prin finanțarea unor sisteme energetice inteligente (inclusiv rețele inteligente și sisteme TIC) și stocarea aferentă.
- › Trebuie monitorizată atent respectarea principiului de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
600

Pilonul III	Creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii	Componenta 7
III.7 România Creativă (industrii creative)		
<i>Baza de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › România nu are un cadru coerent pentru susținerea sectoarelor culturale și creative.
- › Industriile creative și culturale au fost afectate semnificativ de pandemia COVID-19 iar reducerea cheltuielilor în acest sector se poate dovedi contraproductiv pentru o redresare economică rapidă.
- › Creația culturală nu beneficiază de un cadru coerent de susținere și de finanțare
- › Conectarea internațională a operatorilor culturali este insuficientă și exportul cultural este redus
- › Suspendarea activităților culturale cu audiență și absența resurselor de a răspunde profesionist și concertat la schimbarea (temporară) de consum cultural riscă să afecteze semnificativ acest sector pe termen lung.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Creșterea rezilienței sectoarelor culturale și creative din România și reformarea sistemului de finanțare a creativității cultural-artistice în vederea asigurării sustenabilității pe termen lung.
- › Sprijinirea redresării sectorului cultural prin relansarea activităților culturale ale operatorilor culturali și susținerea culturii independente.
- › Dezvoltarea capacității de export cultural și simplificarea accesului la finanțare.
- › Transformarea digitală a sectorului editorial în vederea creșterii gradului de ofertă a cărților în format electronic.

Implicații orizontale

- › Contribuie parțial cu 100% la tranziția digitală prin finanțarea unor măsuri pentru digitalizarea IMM-urilor sau a întreprinderilor mari.

Respectă integral principiul de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
77

Pilonul III	Creștere inteligentă, sustenabilă și incluzivă	Componenta 8
III.8 Transport rutier și autostrăzi		
<i>Bază de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Infrastructura de transport este sub-dimensionată, poluantă și slab întreținută, generând zone cu trafic supra-dimensionat, ambuteiaje și reduceri semnificative ale vitezei optime de deplasare.
- › Nodurile urbane au o conectivitate redusă la rețelele de transport, în special la cele trans-europene, iar intermodalitatea lipsește, toate ducând la o congestiune a traficului, o mobilitate scăzută pentru populație și sectorul economic.
- › infrastructură de transport slab dezvoltată (cu multe drumuri cu benzi unice) contribuie la creșterea poluării mediului și la un număr alarmant de incidente rutiere.
- › Lipsa unor sisteme adecvate de management al traficului are un impact negativ asupra timpilor de deplasare.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Creșterea eficienței implementării investițiilor în infrastructura de transport, prin creșterea capacității administrative, a guvernanței corporative (CNIR și CNAIR), coroborat cu investiții în dezvoltarea infrastructurii rutiere majore (TEN-T) și a conexiunilor cu zone relevante din punct de vedere economic (inclusiv cu potențiale culoare navigabile) în special pe următoarele tronsoane:
 - Autostrada A7 – Anumite secțiuni;
 - Autostrada A8 – Anumite secțiuni;
 - Autostrada A1 – Secțiunea Lugoj – Deva;
 - Autostrada A3 – Anumite secțiuni și Centura Metropolitană Cluj;
 - Drum Expres Târgoviște – București;
 - Drum Expres Bistrița – Dej;
 - Drum Expres Satu Mare – Baia Mare – Jibou;
 - Legătura Autostrada A1 – Timișoara – Aeroportul Timișoara;
 - Legătura Autostrada A1 – Pitești – Mioveni Bypass;
 - Legătura Slobozia – Dragna Nouă – Autostrada A2;
 - Legătura Călărași – Dragna Nouă – Autostrada A2;
 - Legătura DN1 – Aeroport Henri Coandă – Autostrada A3/A0;
 - Legătura Autostrada A8 – Lețcani Vest – Bypass Iași – Iași Dacia;
 - Legătura Apahida (Est Cluj-Napoca) – Jucu (Zona industrială și logistică) - Dej;
 - Legătura Craiova Est – Drum Expres Pitești – Craiova;
 - Legătura Hunedoara – Sântuhalma – Autostrada A1;
 - Legătura Reșița – Caransebeș – Autostrada A6;
 - Legătura Botoșani – Autostrada A7;

- Legătura Piatra Neamț – Autostrada A7;
 - Legătura Vaslui – Autostrada A7;
 - Legătura Autostrada A10 – Teiuș – Blaj (zona industrială);
 - Legătura Autostrada A3 – Mărtinești – Vâlcele;
 - Alternativa Techirghiol (Litoral Express);
 - Legătura Miercurea Ciuc - Sfântu Gheorghe – Autostrada A13;
 - Legătura Râmnicu Vâlcea – Tigveni;
 - Modernizare drum Soveja - Lepșa.
- › Introducerea de politici și tehnologii ecologice și digitale în sectorul transporturilor, vizând în principal următoarele:
- Punerea în aplicare a sistemelor inteligente de gestionare a traficului, a semnelor și semnalelor rutiere, și a altor elemente care vizează traficul inteligent pe drumurile publice, inclusiv senzori și platforme de monitorizare a traficului și mecanisme inteligente de prevenire a accidentelor rutiere;
 - Dezvoltarea unui centru de management al traficului, sisteme de informare a utilizatorilor, interoperabilitatea sistemelor de transport;
 - Stații de reîncărcare electrice;
 - Crearea și dezvoltarea cadrului de impozitare și control – instalații de măsurare a greutății automate pentru zonele de frontieră, sisteme integrate de control rutier, taxare pe baza principiului „poluatorul plătește”.
 - Dezvoltarea pe infrastructura asigurată de autostrăzi/ drumuri expres/ drumuri naționale a unei infrastructuri naționale de fibră optică, disponibilă inclusiv pentru instituțiile publice;
- › Asigurarea siguranței pe drumurile naționale prin pregătirea și punerea în aplicare a cadrului strategic privind siguranța rutieră, incluzând următoarele:
- Măsuri de siguranță pasivă – bariere și atenuatoare de impact;
 - Iluminare pe timp de noapte – elemente de semnal și sistem de management;
 - Pasaje denivelate și alte soluții tehnice de eliminare a punctelor negre;
 - Sistem de marcare digitală și proiect pilot pentru vehicule autonome.

Implicații orizontale

- › Investițiile prevăzute contribuie parțial cu 100% la tranziția verde prin finanțarea de infrastructuri pentru combustibili alternativi.
- › Investițiile prevăzute contribuie parțial cu 100% la tranziția digitală prin finanțarea digitalizării transporturilor.
- › Trebuie monitorizată atent respectarea principiului de a nu prejudicia semnificativ.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
4.500

Pilonul IV

Coeziune socială și teritorială

› Propuneri de componente

Pilonul IV	Coeziune socială și teritorială	Componenta 1
IV.1 Fondul de reziliență pentru localități		
<i>Bază de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Imprevizibilitatea și nivelul redus al bugetelor administrațiilor locale au contribuit la lipsa serviciilor publice în anumite zone sau la furnizarea de servicii limitate și neadaptate la obiectivele privind tranziția verde și digitală.
- › Decalajul economic și dezvoltarea inegală a orașelor se reflectă în modelele de dezvoltare demografică și spațială, creând diferențe mari între principalii poli de creștere economică și restul unităților administrativ teritoriale.
- › România are cel mai mare procent de persoane care locuiesc în gospodării supra-aglomerate cu cel mai mic număr de camere / persoană și cea mai mare rată a privării de locuință.
- › Deși numărul de autoturisme pe cap de locuitor este unul dintre cele mai mici din Europa, numărul lor a crescut de patru ori din 1990, în timp ce infrastructura de transport public nu a reușit să țină pasul cu această explozie.
- › Capacitate administrativă redusă la nivelul autorităților publice locale (lipsa de personal pentru anumite posturi esențiale pentru asigurarea serviciilor publice).
- › Documentațiile de urbanism sunt neactualizate și decuplate de la tendințele și cerințele actuale.
- › Principalele obiective ale acestei componente sunt creșterea coeziunii teritoriale și dezvoltarea urbană durabilă.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Crearea cadrului pentru tranziția verde a zonelor urbane din România.
- › Reducerea disparităților teritoriale la nivel regional, intra-regional și intra-județean, prin intervenții integrate în infrastructurile din zonele mai puțin dezvoltate (proiect de lege pentru reducerea disparităților teritoriale).
- › Digitalizarea instrumentelor de planificare urbană la nivelul autorităților publice locale, elaborarea și actualizarea documentațiilor de urbanism de tip Plan Urbanistic General/ Plan Urbanistic Zonal în format digital.
- › Crearea cadrului legal și instituțional pentru implementarea voluntară a consorțiilor administrative pentru creșterea capacității administrației publice locale lipsită de resurse umane calificate, cu respectarea principiilor economicității și eficienței.
- › Crearea unui fond de împrumut pentru implementarea proiectelor comunitare.
- › Crearea unui Fond de Reziliență pentru Localități, pe patru paliere: municipii reședință de județ, municipii, orașe și comune. În interiorul fiecărei categorii se va alocă o sumă fixă la dispoziția UAT, pentru implementarea proiectelor din aria de prioritate a PNRR. Distribuția se va organiza în runde de tragere a fondurilor (prima

rundă – acces universal, a doua rundă – se redistribuie fondurile rămase neutilizate către cei care au cheltuit alocarea, etc).

1) Pentru municipiile reședință de județ (și zonele lor urbane funcționale):

- Crearea de orașe locuibile și inteligente din punct de vedere climatic prin dezvoltarea infrastructurii verzi și albastre, cu următoarele priorități:
 - proiecte pentru calitatea aerului – min. 20% din alocare;
 - proiecte pentru digitalizare/smart city – min. 10% din alocare;
 - reabilitare/extindere/modernizare/construire clădiri publice nZEB (care deserveșc prestării unor servicii publice);
 - regenerarea urbană a zonelor centrale, zonelor gărilor, zonelor industriale, zonelor cu mari ansambluri de locuit, zonelor aferente cursurilor de apă;
 - construirea de parcaje subterane/ supraterane și realizarea de spații verzi în zonele eliberate de automobile;
 - construirea/ transformarea în eco-cartiere/ cartiere inteligente;
 - extinderea suprafețelor verzi, realizarea pădurilor urbane, realizarea culoarelor verzi ecologice;
 - modernizarea/ reabilitarea/ reconfigurarea/ extinderea spațiilor publice și mobilier urban;
 - iluminat public digitalizat.
- Politici de locuire socială, inclusiv construirea de locuințe pentru tineri/ locuințe sociale/ locuințe de necesitate/ locuințe pentru specialiști din sănătate și învățământ.
- Mobilitatea urbană durabilă prin:
 - Schimbarea parcului de vehicule destinate transportului public (achiziția de material rulant - autobuze electrice sau cele ce utilizează combustibili alternativi, tramvaie, troleibuze; stații de încărcare pentru autobuzele electrice; amenajarea și dotarea depourilor, inclusiv stații de transformare) - proiectele finanțate vor fi condiționate de crearea de benzi dedicate pentru transportul public.
 - Asigurarea infrastructurii pentru transportul public (realizarea de benzi dedicate pentru transportul public; reabilitarea/ modernizarea/ extinderea căilor de rulare pentru transportul public; construirea/ reamenajarea de noduri intermodale).
 - Asigurarea infrastructurii pentru biciclete (realizarea/ modernizarea de benzi dedicate pentru biciclete/ mijloace de transport nemotorizate).

2) Pentru alte municipii:

- Crearea de orașe locuibile și inteligente din punct de vedere climatic prin dezvoltarea infrastructurii verzi și albastre, cu următoarele priorități:
 - proiecte pentru calitatea aerului – min. 20% din alocare;
 - proiecte pentru digitalizare/ smart city – min. 10% din alocare;
 - reabilitare/extindere/modernizare/construire clădiri publice nZEB (care deserveșc prestării unor servicii publice);
 - regenerarea urbană a zonelor centrale, zonelor gărilor, zonelor industriale, zonelor cu mari ansambluri de locuit, zonelor aferente cursurilor de apă;

- construirea de parcaje subterane/ supraterane și realizarea de spații verzi în zonele eliberate de automobile;
- construirea/ transformarea în eco-cartiere/ cartiere inteligente;
- extinderea suprafețelor verzi, realizarea pădurilor urbane, realizarea culoarelor verzi ecologice;
- modernizarea/ reabilitarea/ reconfigurarea/ extinderea spațiilor publice și mobilier urban;
- iluminat public digitalizat.
- Politici de locuire socială, inclusiv construirea de locuințe pentru tineri/ locuințe sociale/ locuințe de necesitate/ locuințe pentru specialiști din sănătate și învățământ.
- Mobilitatea urbană durabilă prin:
 - Schimbarea parcului de vehicule destinate transportului public (achiziția de material rulant - autobuze electrice sau cele ce utilizează combustibili alternativi, tramvaie, troleibuze; stații de încărcare pentru autobuzele electrice; amenajarea și dotarea depourilor, inclusiv stații de transformare) - proiectele finanțate vor fi condiționate de crearea de benzi dedicate pentru transportul public.
 - Asigurarea infrastructurii pentru transportul public (realizarea de benzi dedicate pentru transportul public; reabilitarea/ modernizarea/ extinderea căilor de rulare pentru transportul public; construirea/ reamenajarea de noduri intermodale).
 - Asigurarea infrastructurii pentru biciclete (realizarea/ modernizarea de benzi dedicate pentru biciclete/ mijloace de transport nemotorizate).

3) Pentru orașe:

- Intervenții integrate pentru creșterea calității vieții:
 - proiecte pentru calitatea aerului – min. 20% din alocare
 - proiecte pentru digitalizare/ smart city – min. 10% din alocare;
- Extindere suprafețe verzi (parcuri, grădini, scuaruri, acoperișuri verzi, plantații de aliniament), amenajare spațiu public, reconversie funcțională terenuri neutilizate;
- Realizare piste ciclabile;
- Iluminat public digital (extindere/ modernizare);
- Construire/ reabilitare/ extindere centru de afaceri (localizare start-ups);
- Construire/ reabilitare/ extindere piețe agro-alimentare;
- Construire/ modernizare/ reabilitare stații de transport public;
- Construire locuințe sociale/ locuințe de necesitate/ locuințe pentru specialiști din sănătate și învățământ;
- Reabilitare/modernizare/extindere/construire de clădiri publice nZEB (care deserveșc prestării unor servicii publice).

4) Pentru comune:

- Intervenții integrate pentru creșterea calității vieții în mediul rural prin:
 - Reabilitare/ extindere/ modernizare/ construire de clădiri publice nZEB (care deserveșc prestării unor servicii publice);

- Construire locuințe pentru specialiști în educație și sănătate – inclusiv case pasive;
- Amenajare spații publice;
- Realizare piste de biciclete;
- Iluminat public digital;
- Construire/ modernizare/ reabilitare stație transport public (rutier);
- Asigurarea accesului elevilor la serviciile de educație;
- Infrastructură sportivă (terenuri de minifotbal, handbal, baschet, volei).

Implicații orizontale

- › Contribuie parțial cu 40-100% la tranziția digitală și parțial cu 40-100% la tranziția verde, în funcție de tipurile de investiții ce vor fi finanțate.
- › Trebuie monitorizată respectarea principiului de a nu prejudicia semnificativ mediul.
- › Bugetul aferent componentei, cu excepția fondului de împrumut, va fi alocat în funcție de categoriile de UAT, așa cum sunt ele stabilite în legislația privind împărțirea administrativ-teritorială a României: municipii reședință de județ, municipii, orașe și comune. Astfel, în prima etapă, în cadrul fiecărei categorii se va asigura un buget egal pentru fiecare UAT din respectiva categorie, asigurându-se cadrul pentru reducerea disparităților teritoriale. În cea de a doua etapă, în situația în care bugetul alocat nu va fi utilizat, acesta va fi redistribuit către alte UAT-uri care au propus proiecte mature.
- › Modalitățile de distribuție în interiorul Fondului de împrumut, prioritizarea și modalitatea de implementare vor face obiectul dezbaterilor cu Asociația Municipiilor din România, Asociația Orașelor din România, Asociația Comunelor din România și cu Uniunea Națională a Consiliilor Județene.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
4.000

Pilonul IV	Coeziune socială și teritorială	Componenta 2
IV.2 Fondul pentru dezvoltare comunitară în rural și zone urbane sărace		
<i>Bază de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Existența unei structuri comunitare reale, la firul ierbii, capabile să dezvolte servicii multisectoriale (dezvoltare, social, educațional, turistic, agricol, sanitar, etc.) este crucială pentru reziliența unei societăți.
- › Grupurile de Acțiune Locală s-au afirmat ca forme de organizare solide care aduc împreună autorități locale, mediul privat și cel asociativ și contribuie la dezvoltarea și reziliența locală, așa cum administrația centrală nu o poate face.
- › Grupurile de Acțiune Locală care au primit finanțări europene și-au diversificat ariile de intervenție spre proiecte educaționale, centre comunitare și sociale, lucrând flexibil și mai eficient decât prin intervențiile de sus în jos.
- › Obiectivul major al acestei componente este continuarea sprijinirii Grupurilor de Acțiune Locală cu rol preponderent de dezvoltare și reziliență comunitară.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Revizuirea și fundamentarea politicilor publice în implementarea strategiilor de dezvoltare locală.
- › Crearea unei scheme de granturi pentru Grupurile de Acțiune Locală pentru implementarea măsurilor din strategiile de dezvoltare locală în vederea îmbunătățirii calității vieții locuitorilor din ariile de acțiune. Proiectele vor viza intervenții dezvoltate local, dar mai ales dintr-o paletă de proiecte standard, ușor de replicat și care respectă prioritățile PNRR: tranziție verde și digitală, asociere, dezvoltare socio-educțională a zonelor și dezvoltare comunitară.

Implicații orizontale

- › Contribuie parțial cu 40-100% la tranziția digitală și parțial cu 40-100% la tranziția verde, în funcție de tipurile de investiții ce vor fi finanțate.
- › Respectă integral principiul de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
400

Pilonul IV	Coeziune socială și teritorială	Componenta 3
IV.3 Infrastructură socială și cămine de bătrâni		
<i>Baza de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Sistemul de îngrijire de lungă durată este afectat și supus unor presiuni cauzate de îmbătrânirea demografică în creștere, degradarea și dotarea deficitară a infrastructurii sociale, creșterea alarmantă a ratei sărăciei și excluziunii sociale în rândul vârstnicilor, coroborat cu provocările generate de pandemia de COVID-19.
- › Este necesară accelerarea procesului de dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități asumat prin Programul de Guvernare 2020-2024 prin diverse soluții de îngrijire.
- › Cheltuielile publice cu protecția socială sunt mult mai mici decât media UE, iar furnizorii de servicii sociale concurează pentru o finanțare publică limitată.
- › Obiectivele acestei componente sunt:
 - Creșterea calității și gradului de acoperire cu servicii sociale rezidențiale în domeniul îngrijirii persoanelor vârstnice.
 - Sprijinirea procesului de dezinstituționalizare a persoanelor adulte cu handicap și prevenirea instituționalizării acestora prin operaționalizarea rețelei de asistenți personali profesioniști.
 - Dezvoltarea infrastructurii de tip familial și locuințe protejate pentru persoanele instituționalizate.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Reforma sistemului de servicii sociale de îngrijire de lungă durată acoperitor, rezilient și de calitate – pentru vârstnici și copii.
- › Reabilitarea, consolidarea (inclusiv seismică), modernizarea, extinderea sau reconstrucția și dotarea căminelor publice pentru persoane vârstnice care funcționează în baza standardului minim de calitate (clasa a III-a de calitate).
- › Construirea, dotarea și asigurarea funcționării unor centre pentru persoane vârstnice, furnizate la nivel județean pe baza unor prototipuri de centre rezidențiale pentru vârstnici, inclusiv posibilitatea înființării unor unități mobile de îngrijire la domiciliu.
- › Dezinstituționalizarea persoanelor adulte cu handicap și prevenirea instituționalizării acestora prin operaționalizarea rețelei de asistenți personali profesioniști și oferirea de cursuri de calificare și recalificare.
- › Construirea de centre verzi, noi, de dimensiuni reduse – case de tip familial, locuințe protejate pentru persoanele instituționalizate (cu dizabilități și copii).

Implicații orizontale

- › Contribuie parțial cu 100% la tranziția verde dacă proiectele implementate duc la o reducere de minim 30% a emisiilor de gaze cu efect de seră.
- › Se va monitoriza atent respectarea principiului de a nu prejudicia semnificativ.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
250

Pilonul IV	Coeziune socială și teritorială	Componenta 4
IV.4 România Velo – Încurajarea transportului și turismului pe bicicletă, pedestru și alte forme nemotorizate		
<i>Baza de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › România are un potențial mare pentru turismul activ și pentru ecoturism dar nu dispune de un cadru legal pentru administrarea și dezvoltarea infrastructurii verzi (de drumeție, velo, turism ecvestru sau nautic nemotorizat). Nu există o responsabilitate clar asumată pe acest domeniu la nivelul autorităților publice, existând blocaje în dezvoltarea și implementarea proiectelor importante.
- › Rețeaua de trasee de bicicletă la nivel național este sub-dezvoltată, deși contribuie la tranziția verde, la reducerea poluării și la dezvoltarea economică a comunităților și a turismului.
- › Prin România se propune să treacă două tronsoane din traseele EuroVelo stabilite la nivel european, respectiv din Magistrala EuroVelo 6 ("Atlantic-Marea Neagră") și din Magistrala EuroVelo 13 ("Traseul cicloturistic al Fostei Cortine de Fier"), care leagă Marea Barents de Marea Neagră. Cu toate acestea, încă nu a fost încă realizat niciun kilometru de traseu.
- › Obiectivul major al acestei componente este construirea, operaționalizarea și promovarea unor trasee velo medii sau lungi, inclusiv a traseelor EuroVelo, în vederea creării unei rețele naționale care să încurajeze cicloturismul și deplasările zilnice ale populației.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Promovarea unui cadru legislativ și instituțional privind dezvoltarea de trasee cicloturistice, pedestre, nautice fără motor și ecvestre.
- › Construirea a până la 3.000 km de piste de ciclo-turism în România, finalizarea Eurovelo 6 și a altor trasee similare.
- › Susținerea rutei Via Transilvanica și a altor proiecte mature inițiate de societatea civilă și de administrațiile publice locale pentru trasee pedestre, velo, nautice fără motor și ecvestre

Implicații orizontale

- › Contribuie integral cu 100% la tranziția verde prin investiții în infrastructuri pentru mersul pe bicicletă.
- › Se va monitoriza atent respectarea principiului de a nu prejudicia semnificativ.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
120

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

Pilonul IV	Coeziune socială și teritorială	Componenta 5
IV.5 România Atractivă		
<i>Baza de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Pactul verde european propune o abordare interconectată a domeniilor care sunt influențate de mediul înconjurător și de schimbările climatice, cum este patrimoniul cultural și natural, dar care la rândul lor pot influența în mod direct cadrul natural.
- › Este necesară abordarea integrată dintre natură și cultură, pentru armonizarea legăturilor dintre funcțiile ecologice, economice și sociale ale teritoriilor.
- › Scăderea turismului extern cauzat de pandemie a făcut ca turismul de destinație (turism local cu valoare adăugată mare dar care necesită investiții individuale) să devină crucial pentru supraviețuirea și dezvoltarea sectorului turistic, devenind un domeniu predilect de intervenție.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

Elaborarea strategiei de turism cultural a României.

- › Operaționalizarea Organismelor de Management al Destinației prin schimbarea legislației dedicate și finanțarea unor organizații pilot și pregătirea resurselor umane din domeniu.
- › Refacerea peisajului cultural din Delta Dunării și din alte destinații cu specific ecoturistic (ex. intervenții asupra clădirilor publice și private pentru recuperarea aspectului tradițional în concordanță și cu conceptul de tranziție verde) și recuperarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural tradițional prin valorificarea rutei mocănițelor, rutei castelelor, rutei bisericilor fortificate, rutei mănăstirilor, rutei culelor din Oltenia, rutei curiilor din Transilvania și a rutei pelerinilor, traseelor gastronomice tradiționale, satelor și caselor tradiționale puse în valoare și extinderea la nivel național al Drumului vinului.
- › Refacerea legislației aferente infrastructurii montane și modernizarea, întreținerea și extinderea traseelor montane (refugii, cabane, poteci) și lărgirea cadrului legislativ pentru trasee pedestre, velo, nautice fără motor, ecvestre și finanțarea unor infrastructuri pilot.
- › Modernizarea întreținerea și extinderea infrastructurii de vizitare a destinațiilor de ecoturism (centre de vizitare ale ariilor protejate, trasee tematice etc.)
- › Modernizarea și crearea de muzee tehnice adaptate pentru educația interactivă.
- › Modernizarea și crearea muzeelor memoriei: Muzeul identităților transilvănene (Mutra), Muzeul Holocaustului, Muzeului Național al Revoluției Anticomuniste din Decembrie 1989 - Timișoara, Închisoarea Tăcerii de la Râmnicu Sărat și alte memoriale prin care România democratică și europeană onorează memoria victimelor totalitarismelor și educă generațiile viitoare.
- › Investiții în turismul balnear în concordanță cu principiile tranziției verzi.

Implicații orizontale

- › Contribuie integral cu 100% la tranziția verde prin protejarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului natural și a ecoturismului.
- › Respectă integral principiul de a nu prejudicia semnificativ.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
400

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

Pilonul V

**Sănătate și reziliență economică,
socială și instituțională**

› Propuneri de componente

Pilonul V	Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională	Componenta 1
V.1 Fondul pentru Spitale. Creșterea accesului la Sănătate		
<i>Bază de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › România are rate crescute de mortalitate prevenibilă și tratabilă, cauzate de accesul scăzut la servicii medicale de prevenție, diagnostic și tratament precoce.
- › Există disparități ridicate în accesul la servicii medicale de bază între regiuni, între mediile urban și rural și între diferite categorii sociale.
- › Siguranța și calitatea actului medical sunt relativ scăzute, fiind cauzate și de investiții deficitare în infrastructura spitalicească.
- › Reziliența sistemului public de sănătate este scăzută și are nevoie de un management mai eficient al fondurilor sistemului public de asigurări de sănătate și al fondurilor pentru investiții în sănătate.

Descrierea reformelor și investițiilor

- › Dezvoltarea unei politici publice de sănătate care să ducă la creșterea accesului la servicii de prevenție, de diagnostic și tratament precoce, inclusiv prin:
 - Construcția și/sau dotarea a 200 de centre medicale integrate în zonele rurale și urbane vulnerabile;
 - Dotarea a 2.000 de cabinete cu facilități de screening, diagnostic precoce și monitorizare a pacienților cronici, prioritizând centrele din mediul rural și din urbanul mic;
 - Reabilitarea și dotarea a 100 de centre de planificare familială;
 - Program de formare profesională pentru profesioniștii din sănătate (upskilling);
 - Dezvoltarea de caravane medicale;
- › Reforma sistemului public de îngrijire medicală spitalicească, cu scopul creșterii siguranței și calității actului medical, inclusiv prin:
 - Investiții în infrastructura medicală spitalicească, cu scopul conformării la normele de siguranță la incendiu, la seism și la cele igienico-sanitare, prioritizând în special următoarele:
 - Investiții în spitale noi și/sau clădiri noi ale spitalelor deja existente;
 - Investiții în capitalul uman din sistemul de sănătate;
- › Reforma gestiunii fondurilor asigurărilor publice de sănătate și a fondurilor destinate investițiilor în sănătate.

Implicații orizontale

- › Investițiile prevăzute contribuie cu 40% la tranziția verde prin reforma privind siguranța spitalelor.
- › Investițiile prevăzute contribuie parțial cu 100% la tranziția digitală prin componentele de digitalizare în sănătate.
- › Trebuie monitorizată respectarea principiului de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
3.000

Pilonul V	Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională	Componenta 2
V.2. Reziliență în situații de criză		
<i>Bază de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Lecțiile învățate în timpul pandemiei au evidențiat deficiențele și au expus vulnerabilitățile, cum ar fi:
 - documentele de politică publică ce gestionează modul de acțiune a autorităților în situații de criză nu sunt suficient de cuprinzătoare;
 - capacitatea logistică existentă este limitată și nu poate asigura aceeași eficiență a autorităților la nivelul tuturor regiunilor;
 - este necesară îmbunătățirea capacității de prevenție a situațiilor de urgență.
- › Documentele de politică publică ce guvernează modul de acțiune al autorităților în situații de urgență nu sunt suficient de cuprinzătoare și nu este asigurată abordarea unitară, corelarea și coerența acțiunilor tuturor autorităților cu responsabilități în gestionarea situațiilor de urgență.
- › Capacitatea logistică nu asigură același timp de intervenție la nivelul tuturor zonelor geografice, zonele urbane beneficiind de timp mai mic de intervenție;
- › Capacitatea de prevenție care să conducă la limitarea apariției unor situații de urgență trebuie dezvoltată;
- › Obiectivul componentei constă în consolidarea rezilienței sistemului de sănătate, inclusiv în ceea ce privește personalul medical și produsele medicale, precum și derularea eficientă a campaniei de vaccinare;

Descrierea reformelor și investițiilor

- › Realizarea reformelor implică modificarea cadrului legislativ și reducerea disparităților la nivel național în ceea ce privește capacitatea de prevenție și intervenție în situații de criză;
- › Elaborarea/ actualizarea documentelor de politică publică (strategii, planuri de acțiune) pentru asigurarea unei abordări unitare care să asigure corelarea și coerența acțiunilor tuturor autorităților cu responsabilități în gestionarea situațiilor de criză;
- › Creșterea rezilienței instituțiilor și populației în situații de criză va asigura eliminarea disparităților geografice în ceea ce privește capacitatea de intervenție a autorităților pe întreg teritoriu național, prin:
 - construirea a 7 Baze Logistice pentru Stocurile Naționale de Urgență;
 - construirea a 4 depozite regionale pentru păstrarea stocurilor strategice de grâu;
 - construirea a 100 noi subunități de intervenție IGSU;

- achiziționarea a 700 de ambulanțe;
- achiziția de capacități aeriene de transport strategic multirol, pentru transport personal, echipamente, victime multiple și stingerea incendiilor de pădure;
- achiziția de tehnică și echipamente la nivelul IGJR, destinate în principal pentru evacuarea populației în situații de urgență și prevenirea agravării consecințelor unor astfel de situații;
- achiziția de poduri mobile pentru asigurarea accesului în zona calamității până la restabilirea stării provizorii de normalitate.
- › Prevenția, componentă esențială în abordarea situațiilor de urgență, va contribui la limitarea apariției unor situații de urgență prin:
 - achiziția de elicoptere pentru monitorizarea mișcărilor de masă ale populației în domeniul ordinii și siguranței publice;
 - achiziția de tehnică și echipamente la nivelul IGPR pentru acțiunile care contribuie la prevenirea situațiilor de urgență în domeniile privind întărirea capacității operaționale pentru protecția fondului forestier, prevenția unor evenimente majore pe căile de circulație rutieră, prevenție CBRNe și căutare salvare persoane dispărute.;
 - dezvoltarea capacităților operaționale ale Centrului Național de Securitate la Incendiu pentru creșterea nivelului de prevenție referitor la securitatea la incendiu și protecția civilă;
 - operaționalizarea sistemului de monitorizare CBRNe la nivelul obiectivelor strategice ce asigură funcționarea structurilor esențiale ale statului.
- › Asigurarea serviciilor de vaccinare capabile să distribuie vaccinurile în mod ordonat, eficient și nediscriminatoriu, într-un anumit interval de timp și în conformitate cu o situație epidemiologică care se schimbă rapid.

Implicații orizontale

- › Contribuie parțial cu 100% la tranziție digitală prin diverse instrumente.
- › Trebuie monitorizată respectarea principiului de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
700

Pilonul V	Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională	Componenta 3
V.3 România Educată – infrastructură școlară și universitară		
<i>Bază de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Participarea copiilor și tinerilor la o educație și îngrijire de calitate rămâne sub media UE, inclusiv din cauza lipsei de infrastructură adecvată procesului educațional. Se înregistrează întârzieri în modernizarea și optimizarea rețelei de școli, în astfel încât să se țină cont de tendințele demografice, 10% din școli fiind supraaglomerate, în timp ce 58% dispun de capacități excedentare.
- › mare parte a școlilor sunt nesigure, nu au autorizații de siguranță sau sanitare, sunt ineficiente energetic și nu oferă elevilor și cadrelor didactice un mediu propice pentru organizarea procesului educațional.
- › Există probleme considerabile în ceea ce privește dobândirea de competențe de bază și competențe digitale de către populație, alimentate parțial de infrastructura inadecvată și resursele educaționale învechite.
- › Capacitatea cadrelor didactice de a aplica o abordare centrată pe elevi nu este dezvoltată suficient.
- › Disparitățile dintre mediul rural și cel urban persistă, iar grupurile vulnerabile, inclusiv romii, continuă să aibă un acces limitat la un învățământ de calitate și favorabil incluziunii.
- › Sistemul de învățământ este subfinanțat, iar capacitățile administrative necesare pentru modernizarea acestuia trebuie consolidate. Dobândirea de competențe cognitive este îngreunată de participarea redusă la structuri de educație și îngrijire timpurie de calitate.
- › Rata de părăsire timpurie a școlii a scăzut la 16,4 % în 2018, însă este în continuare una dintre cele mai mari din UE.

Descrierea reformelor și investițiilor

- › Dezvoltarea de noi standarde pentru spațiile construite și dotările instituțiilor de educație.
- › Construirea de școli în zonele în care infrastructura este neadaptată actualelor realități demografice.
- › Reforma procesului de eliberare a autorizațiilor necesare unităților de învățământ și a infrastructurilor sociale aferente acestora, în sensul clarificării și simplificării procedurilor pentru toți operatorii publici și privați.
- › Reforma guvernantei școlare, conform programului de guvernare: profesionalizarea carierei de management școlar în vederea atragerii, asigurării și administrării de resurse la nivelul unității de învățământ preuniversitar, inclusiv prin:

- Program național de finanțarea infrastructurii școlare, inclusiv la noile standarde privind construcțiile și dotările, în condiții de deplină siguranță pentru comunitățile școlare;
- Reabilitarea, extinderea sau construcția de cămine și cantine studențești.
- Schemă de granturi pentru școli verzi: rețea de școli „înverzite” prin modificări de infrastructură și achiziționarea de dotări, precum și pentru realizarea de adaptări curriculare.
- Sprijinirea mobilității elevilor prin achiziționarea de microbuze/ autobuze verzi sau alte mijloace de transport adaptate provocărilor geografice ale zonei deservite.
- Schemă de granturi pentru laboratoare și ateliere în unitățile școlare preuniversitare, administrată la nivel central.

Implicații orizontale

- › Investițiile prevăzute contribuie parțial cu 40% la pragul de tranziție verde și cu 0% la tranziția digitală.
- › Trebuie monitorizată respectarea principiului de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
2.000

Pilonul V	Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională	Componenta 4
V.4 Încurajarea formalizării muncii, economie socială și introducerea Venitului Minim de Incluziune		
<i>Baza de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › România are un nivel ridicat al muncii nedeclarate, iar valoarea economiei neobservate este de 21,5% din PIB.
- › Sărăcia și accesul la servicii pentru o parte importantă din populație în România rămân la cote ridicate.
- › Sistemul actual de asistență socială face dificilă trecerea de la statutul de beneficiar de asistență socială la participant activ pe piața muncii.
- › Cu toate că legislația aferentă introducerii venitului minim de incluziune a fost adoptată în 2016, lipsa de capacitate administrativă a dus la amânarea repetată a aplicării prevederilor legale privind venitul minim de incluziune (VMI), cu efecte negative asupra sărăciei și excluziunii sociale.
- › Obiectivul acestei reforme este creșterea gradului de acoperire și de adecvare a prestațiilor sociale și coroborarea acestora cu măsuri de activare pe piața muncii.
- › Impactul economic al întreprinderilor sociale rămâne marginal, iar potențialul întreprinderilor sociale de a inova și de a contribui la obiectivele de mediu este redus. Pentru a-și atinge potențialul economic și social, economia socială necesită un mediu favorabil prin reglementarea cadrului strategic de dezvoltare și oferirea de facilități fiscale și non-fiscale.

Descrierea reformelor și investițiilor

- › Actualizarea cadrului legislativ și procedural pentru includerea posibilității acordării de beneficii de asistență socială bazate pe testarea mijloacelor, precum și asigurarea formării personalului în domeniu și susținerea parțială a costurilor introducerii reformei.
- › Achiziționarea echipamentelor tehnice necesare pentru implementarea reformei, inclusiv prin creșterea competențelor digitale ale personalului responsabil.
- › Creșterea gradului de digitalizare a serviciilor publice de asistență socială la nivel județean.
- › Susținerea sistemului IT pentru gestionarea VMI, inclusiv dezvoltarea de servicii de tele-asistență.
- › Sprijin bugetar tranzitoriu pentru implementarea VMI.
- › Introducerea tichetelor de muncă informală:
 - Introducerea tichetelor de muncă pentru un număr de aproximativ 500.000 lucrători din sectoarele serviciilor prestate la domiciliu;

- Campanie de informare pentru creșterea impactului.
- › Actualizarea legislației în domeniul economiei sociale și promovarea acesteia.
- › Crearea unor scheme de granturi pentru înființarea întreprinderilor sociale în zona rurală orientate pe integrarea în muncă a tinerilor (inclusiv a tinerilor NEETS), scheme de granturi pentru înființarea întreprinderilor sociale în zona economiei verzi, și scheme de granturi scalarea întreprinderilor sociale de succes.
- › Achiziția unui studiu de impact pentru selectarea domeniilor pentru aplicarea pilot a măsurii „zero taxe pe salariul minim”.

Implicații orizontale

- › Investițiile prevăzute contribuie parțial cu 100% la tranziția digitală prin oferirea de servicii publice digitale și ecosisteme digitale locale.
- › Este respectat principiul de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
647

Pilonul V	Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională	Componenta 5
V.5 Reforma administrației publice, salarizarea unitară, dialog social și creșterea eficienței justiției		
<i>Bază de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Eficacitatea redusă a administrației publice se datorează în principal lipsei de transparență și de aplicare consecventă a normelor de etică și integritate, gradului scăzut de digitalizare a serviciilor publice și de competențe digitale la nivelul corpului administrativ.
- › Sistemul actual de salarizare unitară produce discrepante între sectoare, instituții și chiar în interiorul acestora. Diferențele sunt amplificate de sporuri nedistribuite unitar și care nu au la bază un sistem de performanță.
- › Procesul de planificare a politicilor publice nu este corelat cu programarea bugetară pe termen mediu și cu un sistem coerent de stabilire și gestionare a priorităților guvernamentale.
- › Autoritățile publice locale se confruntă cu o capacitate administrativă redusă în special datorită lipsei de personal în anumite posturi cu rol cheie (secretar general, arhitect șef, fiscalist, contabil, auditor public intern, etc)
- › Infrastructura judiciară este învechită, iar gradul de digitalizare a sistemului este redus.

Descrierea reformelor și investițiilor

- › Reforma funcției publice prin digitalizare și managementul parcursului de carieră:
 - Managementul parcursului de carieră: operaționalizarea pilot a concursului național de intrare în corpul funcționarilor publici (pe modelul EPSO al instituțiilor europene) pentru funcționarii publici debutanți din administrația publică centrală și pentru înalții funcționarii publici; introducerea și extinderea cadrelor de competență, evaluare bazată pe performanțe în corelare cu principiile aplicabile sistemului de salarizare;
 - E-ANFP - Dezvoltarea și extinderea platformei de gestiune a resurselor umane pentru toate procesele aferente parcursul de carieră și pentru interconectarea cu instituțiile colaboratoare;
 - SIMRU - sistem integrat și unitar de management a serviciilor de resurse umane pentru administrația publică;
 - Elaborarea unei politici publice privind creșterea prestigiului funcției publice.
- › Reforma salarizării - Realizarea unei noi legi a salarizării care să respecte principiile moderne de echitate, egalitate de gen și sustenabilitate a sistemului național de salarizare, prin următoarele aspecte:
 - Evaluarea actualei legislații cu focus asupra părții variabile a salariului angajaților din sectorul public (sporuri);

- Elaborarea unei politici publice de salarizare coerente și sustenabile pe termen mediu, prin consultanță și contractare de expertiză de specialitate;
- Aprobarea noii legi a salarizării unitare în sistemul public
- Monitorizarea efectelor noilor reglementări din domeniul salarizării
- › Reforma fondurilor structurale printr-o simplificare administrativă.
- › Întărirea capacității de coordonare a politicilor și analiză de impact la nivelul guvernului și a ministerelor coordonatoare:
 - Reforma sistemului de planificare a politicilor publice prin corelarea cu cadrul bugetar pe termen mediu, prin promovarea unui mecanism de gestionare a priorităților guvernamentale și prin întărirea capacității de analiză a politicilor publice;
 - Înființarea și operaționalizarea unui centru de excelență în domeniul dezvoltării durabile;
 - One-stop-shop România 2030 - Centru virtual de resurse pentru „localizarea” obiectivelor de dezvoltare durabilă.
- › Consorții administrative:
 - Creșterea capacității autorităților administrației publice locale prin implementarea de parteneriate între UAT-uri și eficientizarea utilizării resurselor umane disponibile la nivelul partenerilor consorțiului în baza principiilor economicității, eficienței și eficacității.
 - Crearea cadrului legal și instituțional pentru implementarea voluntară a consorțiilor administrative.
- › Creșterea dialogului social:
 - Operaționalizarea Consiliului Economic și Social.
 - Întărirea capacității sindicatelor și patronatelor pentru îmbunătățirea dialogului social.
 - Schemă de granturi pentru dezvoltarea capacității partenerilor sociali.
- › Creșterea eficienței justiției - Îmbunătățirea infrastructurii imobiliare pentru a contribui la creșterea accesului la actul de justiție, precum și la prevenirea riscurilor de degradare sau reducere a valorii bunurilor indisponibilizate în procesele penale:
 - Actualizarea specificațiilor tehnice de proiectare a sediilor de instanțe judecătorești în acord cu ultimele evoluții în materie de accesibilitate, comunicații și tranziție verde și modernizarea celor existente;
 - Construcția a 7 sedii destinate funcționării unui număr de 11 instanțe judecătorești;
 - Construirea unui centru de regional de arhivă;
 - Construirea a trei capacități de stocare multifuncționale ale ANABI pentru bunurile indisponibilizate în procesele penale.
- › Consolidarea aplicării principiilor statului de drept și intensificarea luptei împotriva corupției, cu respectarea normelor europene, a recomandărilor aferente mecanismului de Cooperare și Verificare (MCV) și a jurisprudenței CEDO.
- › Profesionalizarea procesului de selecție și promovare a magistraților.
- › Eliminarea restricțiilor care privesc libertatea de exprimare a magistraților.
- › Desființarea Secției pentru Investigarea Infraacțiunilor din Justiție.
- › Punerea în acord a Codului penal și a Codului de procedura penală cu deciziile Curții Constituționale și cu Directivele UE.

- › Modificarea procedurii numirii procurorilor de rang înalt prin creșterea rolului Consiliului Superior al Magistraturii în cadrul acestei proceduri.
- › Reforma Inspecției Judiciare pentru oferirea de garanții sporite de independență și imparțialitate.
- › Înființarea unei/unor structuri specializate de parchet care să investigheze infracțiunile grave de mediu, în special tăierile ilegale de păduri.
- › Dezvoltarea capacității instituționale a sistemului judiciar, prin:
 - Transformarea digitală a Ministerului Justiției și a autorităților publice subordonate acestuia, a Consiliului Superior al Magistraturii, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a instanțelor de judecată, a Ministerului Public, respectiv a unităților de parchet pentru îmbunătățirea accesului la informație, dezvoltarea comunicării electronice, a interoperabilității sistemului judiciar, la nivel național și european, întărirea capabilităților și rezilienței în domeniul securității cibernetice. Cele patru obiective sunt susținute prin măsuri care dezvoltă interacțiunea digitală și consolidează reziliența sistemului judiciar pe suportul investițiilor descrise general și propuse în componenta II.1. din pilonul “Tranziție Digitală”.
 - Consolidarea capacității Agenției Naționale pentru Administrarea Bunurilor provenite din Infracțiuni.
- › Îmbunătățirea condițiilor de detenție din penitenciare și punerea accentului pe reintegrarea în societate a persoanelor condamnate.

Implicații orizontale

- › Investițiile prevăzute contribuie parțial la tranziția verde sau digitală prin diverse componente.
- › Investițiile prevăzute respectă principiul de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
148

Pilonul V	Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională	Componenta 6
V.6 Fondul de reziliență a societății civile		
<i>Bază de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Gradul de dezvoltare a unei societăți este direct corelat cu gradul de implicare activă al societății civile în procesele de reformă și de întărire a modului în care statul își deservește cetățenii.
- › 65% dintre organizațiile neguvernamentale active funcționează cu un buget anual mai mic de 10.000 euro, iar pandemia COVID-19 a redus posibilitatea de a folosi formulele de finanțare oferite de un mediu de afaceri slăbit la rândul său. În lipsa unui sprijin structurat și pe termen lung pentru susținerea infrastructurii civice, vulnerabilitățile la nivel organizațional se vor accentua.
- › Rolul societății civile este esențial în planificarea și implementarea reformelor structurale vizate prin Planul Național de Redresare și Reziliență, prin prisma abilității de reprezentare, activare și implicare a cetățenilor în decizia publică, de inovare și construcție de modele de răspuns la nevoile comunitare, de furnizare efectivă de servicii către grupuri și zone geografice insuficient deservite de sectorul public și de păstrare a valorilor și principiilor democrației participative, respectării drepturilor omului și statului de drept.
- › Obiectivul principal al acestei componente vizează susținerea dezvoltării infrastructurii civice și a capacității organizațiilor societății civile de construcție a capitalului social în comunități extinse de acțiune, de susținere a practicilor și valorilor democratice precum și de adaptare la schimbările societale (economice, sociale, de mediu și schimbări climatice, digitalizare, etc).

Descrierea reformelor și investițiilor

- › Implementarea și maximizarea impactului reformelor structurale vizate în vederea dezvoltării și întăririi rolurilor asumate de organizațiile societății civile la nivel de societate (furnizori de servicii pentru comunitate, promotori ai cetățeniei active și vocea celor care nu sunt reprezentați, susținători ai valorilor europene, statului de drept și drepturilor omului etc) și în domeniile de intervenție specifice (educație, social, sănătate, mediu și schimbări climatice, tineret, voluntariat, dezvoltare comunitară, artă și cultură, etc).
- › Derularea de scheme de finanțare nerambursabilă, selecție de proiecte, cu depunere continuă și termene succesive de evaluare și selecție a proiectelor, care să permită angajarea resurselor în țintele anuale planificate, precum și proiecte predefinite cu impact sistemic.
- › Realizarea inventarului proiectelor mature existente și identificarea posibilelor liste de rezerve de proiecte având ca inițiatori organizații ale societății civile și care au trecut printr-un proces organizat de selecție. Se va avea în vedere relevanța și

contribuția acestor proiecte la atingerea obiectivelor vizate prin prezentul mecanism.

Implicații orizontale

- › Contribuie parțial cu 40-100% la pragul de tranziție verde și cu 40-100% la tranziția digitală, în funcție de intervențiile finanțate.
- › Este respectat principiul de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
100

Pilonul VI

Politici pentru generația următoare, copii și tineri

› Propuneri de componente

Pilonul VI	Politici pentru Generația următoare, Copii și Tineri	Componenta 1
VI.1 România Educată - Programul național de reducere a abandonului școlar		
<i>Bază de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Participarea redusă la educație accentuează inegalitatea de șanse între elevi – fenomen intensificat în ultimul an de contextul epidemiologic național. România înregistrează o pondere ridicată a persoanelor care au părăsit timpuriu școala (15,3% în 2019) și a tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare (NEETs).
- › Cheltuielile cu educația rămân printre cele mai scăzute din UE, în ciuda ratei mari de părăsire timpurie a școlii.
- › Disparitățile dintre mediul rural și cel urban persistă, iar grupurile vulnerabile, inclusiv romii, continuă să aibă un acces limitat la un învățământ de calitate și favorabil incluziunii. Procesul de desegregare școlară are nevoie de susținere inclusiv financiară pentru a fi finalizat cu succes.
- › La nivel național nu există un mecanism integrat care să abordeze problema părăsirii timpurie a școlii. Nu se constată nicio îmbunătățire a rezultatelor școlare, în special în rândul copiilor din zonele rurale și din zonele defavorizate din punct de vedere economic în ultimii ani.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Orientarea fondurilor spre școlile vulnerabile și intervenție directă la nivel de școală și copil vulnerabil:
 - Dezvoltarea unui mecanism de avertizare timpurie în educație privind elevii aflați în risc de abandon școlar (MATE);
 - Scheme de granturi pentru 1600 de școli identificate cu un număr mare de elevi cu risc de abandon - fondurile vor fi utilizate pentru intervenții decise la nivelul școlii, alese dintr-un meniu de măsuri puse la dispoziția școlii și care contribuie la reducerea abandonului școlar;
 - Program de burse *punte* pentru liceu – sprijin financiar acordat pentru elevii aflați în risc de abandon școlar la trecerea de la gimnaziu la liceu.

Implicații orizontale

- › Reformele și investițiile propuse contribuie parțial cu 100% tranziția digitală prin diverse intervenții.

- › Respectă integral principiul de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
636

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

Pilonul VI	Politici pentru generația următoare, copii și tineri	Componenta 2
VI.2 Granturi pentru tineret și sport		
<i>Bază de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Potențialul României de a asigura o creștere favorabilă incluziunii este afectat de o serie de probleme legate de calitatea și caracterul incluziv al sistemului de educație și formare
- › Disparitățile dintre mediul rural și cel urban persistă, iar grupurile vulnerabile, inclusiv romii, continuă să aibă un acces limitat la un învățământ de calitate și favorabil incluziunii.
- › România este pe ultimul loc în Europa la practicarea sportului, în mod general, și, în special, în ceea ce privește accesibilitatea sportului în rândul tinerilor cu oportunități reduse.
- › Infrastructura sportivă pentru tineri cu oportunități reduse trebuie dezvoltată, în special pentru tinerii cu dizabilități.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Întărirea capacității autorității publice centrale de resort prin dezvoltarea adecvată a corpului de specialiști în domeniul tineretului.
- › Digitalizarea sectorului de tineret care să susțină tinerii, organizațiile și actorii relevanți.
- › Întărirea capacității serviciilor și instituțiilor publice pentru tineret și studenți, din teritoriu, în vederea pregătirii procesului de descentralizare și de susținere a autorităților publice locale pentru transferul de competențe în domeniul tineretului
- › Susținerea sectorului neguvernamental de și pentru tineret, prin proiecte de investiții și de dezvoltare a resurselor umane specializate în lucru cu tinerii și prin scheme de granturi cu mecanisme financiare simplificate, în vederea cooperării pentru creșterea calității serviciilor oferite și atingerii unui număr mare de tineri.
- › Investiții în infrastructură fizică și mobilă prietenoasă cu tinerii și cu mediul.
- › Dezvoltarea capacității resurselor umane și modernizarea infrastructurii fizice și digitale pentru acces real și incluziv, prin crearea de noi standarde profesionale pentru antrenori/ instructori, etc pentru integrare socială.
- › Crearea unui centru național de resurse pentru sport.
- › Promovarea sporturilor și principiilor olimpice ca instrumente de includere socială.

- › Schemă de granturi cu mecanisme financiare simplificate pentru creșterea calității activităților destinate tinerilor și a gradului acestora de implicare și pentru poziționarea sportului ca instrument de includere socială și viață sănătoasă.
- › Digitalizarea registrului național sportiv și realizarea unei platforme naționale integrate pentru susținerea antrenorilor.

Implicații orizontale

- › Reformele și investițiile acestei componente contribuie în proporție de 40% la indicatorii de tranziție verde sau digitală, în funcție de investițiile realizate.
- › Respectă integral principiul de a nu prejudicia semnificativ mediul

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
300

Pilonul VI	Politici pentru Generația următoare, Copii și Tineri	Componenta 3
VI.3 România Educată - Programul Național pentru Creșe		
<i>Bază de negociere pentru Reforme și investiții propuse conform Regulamentului UE 241/2021</i>		

Problemele identificate

- › Sistemul de educație și formare se confruntă cu probleme importante legate de calitatea și caracterul non-incluziv al acestuia.
- › Cheltuielile cu educația rămân printre cele mai scăzute din UE, în special în ceea ce privește anii de școlarizare care au un rol decisiv în prevenirea părăsirii timpurii a școlii (care rămâne la un nivel ridicat).
- › Participarea copiilor ante-preșcolari la o educație și îngrijire de calitate rămâne sub media UE, infrastructura fiind insuficient dezvoltată și adaptată.
- › Disparitățile dintre mediul rural și cel urban persistă, iar grupurile vulnerabile, inclusiv romii, continuă să aibă un acces limitat la un învățământ de calitate și favorabil incluziunii.
- › Este nevoie de reformarea sistemului de formare inițială și continuă a profesioniștilor care lucrează în unitățile de educație timpurie, de îmbunătățirea accesului la servicii de educație timpurie și de creșterea calității serviciilor de educație timpurie, în special a copiilor până la vârsta de 3 ani.

Descrierea reformelor și investițiilor aferente componentei

- › Revizuirea cadrului legislativ pentru organizarea și funcționarea sistemului de educație timpurie prin actualizarea normelor de construcție.
- › Dezvoltarea unei abordări integrate pentru copilăria timpurie printr-un mecanism de cooperare inter-instituțională și coordonare intersectorială, prin furnizarea de servicii de educație, sănătate și de îngrijire pentru copiii de până la vârsta de 6 ani.
- › Simplificarea procesului de avizare/ acreditare/ certificare, elaborarea standardelor de calitate și a metodologiilor specifice pentru obținerea autorizației de funcționare a serviciilor de educație timpurie și a celor complementare de îngrijire a copilului.
- › Actualizarea codului ocupațiilor din România (COR) pentru introducerea ocupațiilor „educator pentru educație timpurie” și „profesor pentru educație timpurie”, sistem de recunoaștere a competențelor dobândite în activitatea din creșă pentru personalul de îngrijire (îngrijitor copii, educator specializat)
- › Crearea, extinderea, modernizarea infrastructurii pentru organizarea serviciilor de educație timpurie pentru copiii de până la vârsta de 6 ani, în vederea creșterii ratei de participare și favorizării revenirii părinților în câmpul muncii prin actualizarea și corelarea datelor demografice și a infrastructurii, înființarea unor servicii alternative

sau complementare, care să coexiste alături de serviciile formale, transformarea grădinițelor cu program normal în grădinițe cu program prelungit sau transformarea acestora în servicii educaționale și de îngrijire cu program prelungit pentru copiii de la naștere la 6 ani.

- › Schema de granturi pentru construirea a 200 de creșe NZEB, ce vor utiliza energie regenerabilă/ servicii de educație timpurie și operaționalizarea acestora de către operatori publici.
- › Crearea unor instrumente de piață care să încurajeze investițiile private, ale sectorului neguvernamental și parteneriatul public-privat (PPP) pentru toate tipurile de servicii de educație timpurie.
- › Crearea unor programe pentru grupuri dezavantajate (minorități etnice, copii din medii socio-economice defavorizate).
- › Crearea unui sistem de salarizare motivant care să facă atractivă profesia de educator/ profesor pentru educație timpurie.

Implicații orizontale

- › Contribuie parțial cu 40% la tranziția verde prin construirea de clădiri noi eficiente din punct de vedere energetic.
- › Trebuie monitorizată respectarea principiului de a nu prejudicia semnificativ mediul.

Buget inițial de negociere

Total (mil. Euro)
370

		BUGET ÎNȚIAL DE NEGOCIERE (mil. euro)	41,461
Pilonul I			
	I.1.	Sistemul național de gestionare a apei: acces la apă și canalizare, irigații, desecări-drenaaje, lucrări de combatere a eroziunii solului și intervenții active în atmosferă	4,000
	I.2.	Împădurim România și protejăm biodiversitatea	1,500
	I.3.	Managementul deșeurilor și economie circulară	1,300
	I.4.	Transport feroviar și mobilitate urbană	5,000
	I.5.	Valul renovării - Fondul pentru reabilitarea verde și seismică	2,200
	I.6.	Energie regenerabilă și eficiență energetică	1,300
Pilonul II			
	II.1.	Cloud guvernamental și sisteme digitale interconectate în administrația publică, semnătură și identitate electronică, promovarea investițiilor cu valoare adăugată mare în TIC	2,112
	II.2.	România Educată - Digitalizarea educației	780
	II.3.	Broadband și 5G	650
Pilonul III			
	III.1.	Reforma sistemului de pensii	100
	III.2.	Modernizarea și consolidarea sistemului financiar-fiscal	856
	III.3.	Investiții și instrumente financiare pentru sectorul privat și reforma companiilor de stat	2,275
	III.4.	România Educată - Învățământ dual, tehnic și profesional	630
	III.5.	Cercetare, Dezvoltare și Inovare	510
	III.6.	Dezvoltarea infrastructurii de gaz natural în amestec cu hidrogen și alte gaze verzi	600
	III.7.	România Creativă (industrii creative)	77
	III.8.	Transport rutier și autostrăzi	4,500
Pilonul IV			
	IV.1.	Fondul de reziliență pentru localități	4,000
	IV.2.	Fondul pentru dezvoltare comunitară în rural și zone urbane sărace	400
	IV.3.	Infrastructură socială și cămine de bătrâni	250
	IV.4.	România Velo - Încurajarea transportului și turismului pe bicicletă, pedestru și alte forme nemotorizate	120
	IV.5.	România Atractivă	400

Pilonul V			
	V.1.	Fondul pentru spitale. Creșterea accesului la sănătate	3,000
	V.2.	Reziliență în situații de criză	700
	V.3.	România Educată - Infrastructură școlară și universitară	2,000
	V.4.	Încurajarea formalizării muncii, economie socială și introducerea venitului minim de incluziune	647
	V.5.	Reforma administrației publice, salarizarea unitară, dialog social și creșterea eficienței justiției	148
	V.6.	Fondul de reziliență a societății civile	100
Pilonul VI			
	VI.1.	România Educată - Program Național pentru reducere a abandonului școlar	636
	VI.2.	Granturi pentru tineret și sport	300
	VI.3.	România Educată - Programul Național pentru Creșe	370

Planul Național de Redresare și Reziliență

mipe.gov.ro/pnrr